

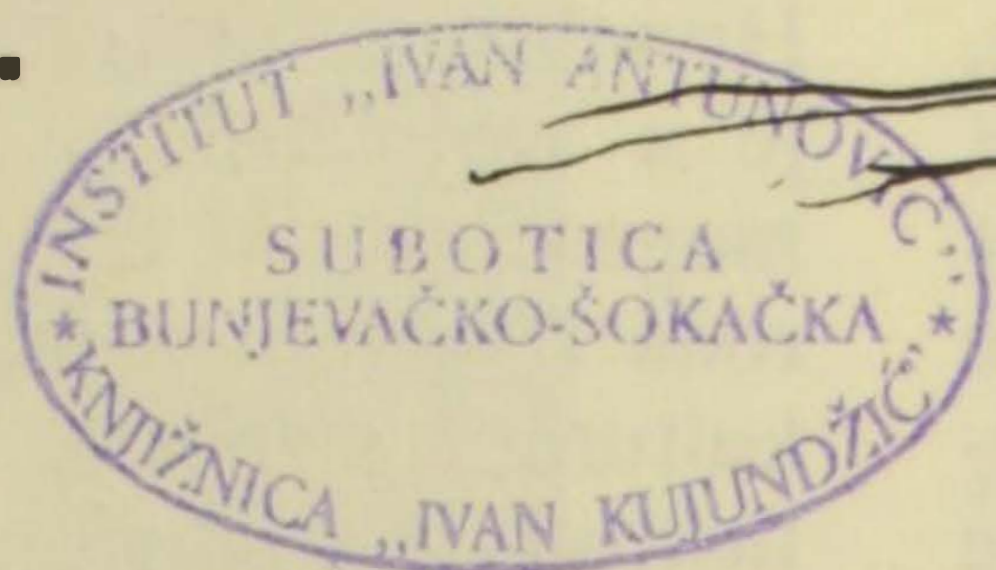
BAČKO KLASJE

VJERSKO — INFORMATIVNI LIST

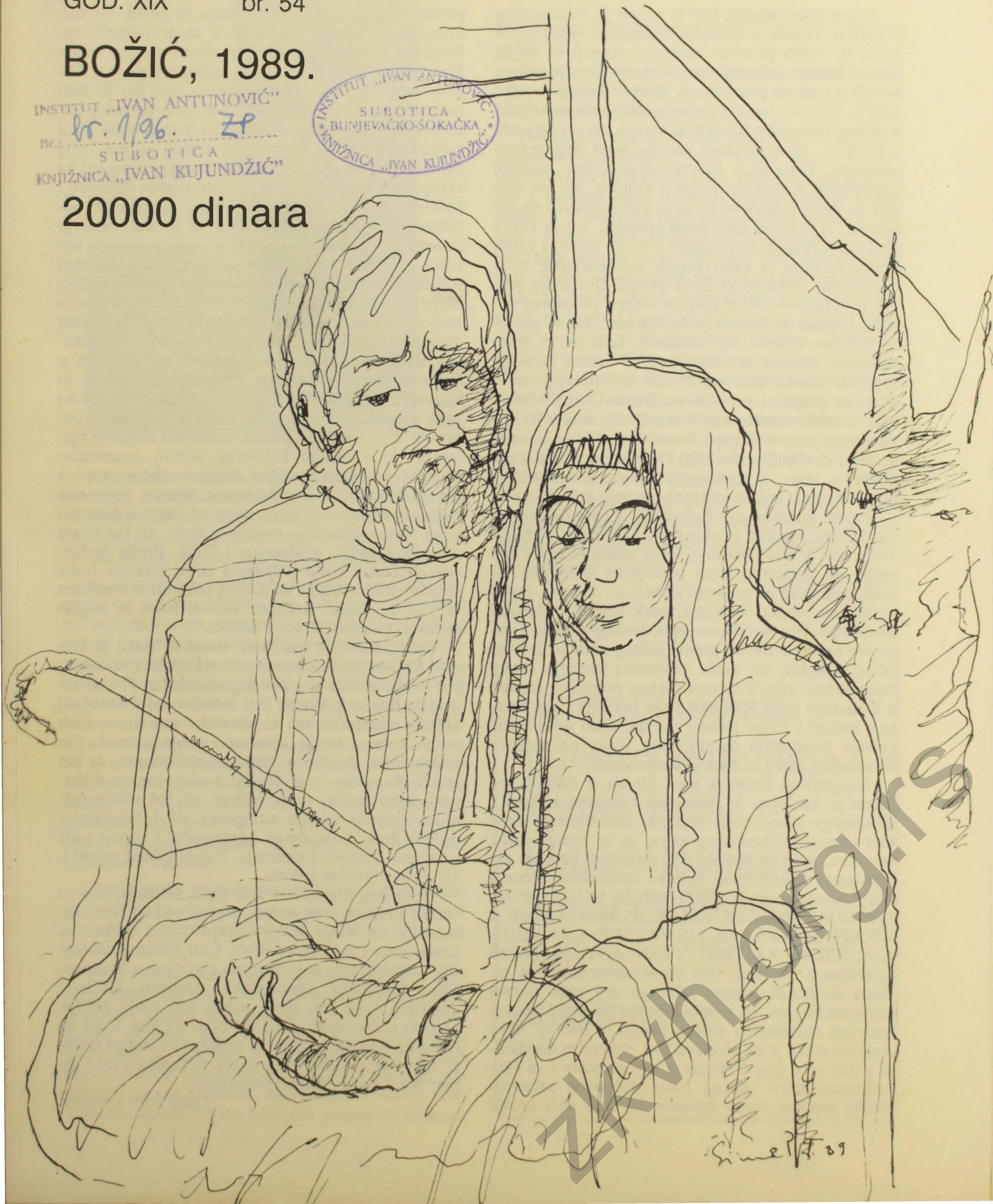
GOD. XIX br. 54

BOŽIĆ, 1989.

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“
Br. 1/96. ZP
SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

20000 dinara

Simone P. 89

NOVO ROĐENJE

Pojam inkulturacije, koji je nakon II. Vatikanskog koncila i napose u služenju sadašnjega pape Ivana Pavla II. dobio posebno značenje, temelji se na činjenici Isusova utjelovljenja i rođenja. Isus je naime, kao Bog izabrao jednu ženu, članicu jednog naroda, koja je govorila jednim jezikom, bila članom kulture dotičnog izabranog izraelskog naroda, da po njoj uđe u povijest, ne samo toga naroda, nego čitavog čovječanstva. Tako se i Isusovo djelo-Crkva, najprije utjelovljuje u židovski narod i kulturu, ali već sam Isus naznačuje da će se njegovo djelo proširiti na sve narode i u tu svrhu šalje svoje apostole. Još za života apostola Crkva će se presaditi u svijet grčke, a zatim rimske kulture, a kako proces evangelizacije bude napredovao, tako će se Isova poruka-Evangelje postepeno utjelovljivati u kulturu svakog pojedinog naroda, kojemu se Evangelje naviještalo. Taj se proces za izvjesno vrijeme bio zaustavio, kada se je rimokatolička crkvena zajednica previše vezala za svoju zapadnu rimsku kulturu. Proces inkulturacije su u desetom stoljeću obnovila sv. Braća Ćiril i Metod, upravo sa slavenskim narodima. Danas nakon II. Vatikanskog koncila i pape Ivana Pavla II. to je opet načelo najveštanja evangelja, kako novim narodima u misijama, tako i u reevangelizaciji starih evropskih i drugih naroda, koji su već ranije primili kršćanstvo.

Proces inkulturacije Evangelja u narod i kulturu nas Hrvata započeo je skoro prije četrnaest vjekova. Taj proces je išao polagano, jer se nismo pokrstili kao narod na jednom, nego postepeno, pokrajina po pokrajina, grad za gradom, obitelj za obitelji. Božić sa tolikim svojim običajima, znak koliko je duboko Evangelje ušlo u životno biće jednog naroda i na koliko načina u okviru samog jednog naroda. Zato je Božić, blagdan ne samo povjesnog rođenja osobe Isusa Krista, nego i rođenje svakog pojedinog naroda u Evangelju Isusa Krista ili bolje rođenje Isusa Krista u kulturi i životu jednog naroda. Tako svaki Božić postaje blagdanom inkulturacije Isusa, po njegovu Evangelju i Crkvi, u život jednog naroda.

Ovogodišnji Božić za nas, Hrvate u Bačkoj, posebno je značajan 4. studenoga odlukom bivšega i današnjega subotičkoga biskupa, udovoljeno je davnim traganjima hrvatskog klera, da se osnuje jedna ustanova, koja će proučavati i primicati procese utjelovljenja Evangelja u kulturu nas bačkih Hrvata. Toga dana osnovan je INSTITUT ZA SKUPLJANJE, PROUČAVANJE, ČUVANJE, PUBLICIRANJE I UNAPREDJIVANJE HRVATSKE CRKVENE KULTURNE BAŠTINE "IVAN ANTUNOVIĆ" sa sjedištem u Subotici. Ova će ustanova imati za zadatak da istraži i otme zaboravu svu našu bogatu kulturnu baštinu, da je prezentira sadašnjim i ponudi budućim naraštajima našega naroda u Bačkoj. Ovaj osnutak vezan je za proslavu 300. obljetnice doseljenja jedne veće grupe Hrvata u ove prostore i za 100. obljetnicu smrti velikog našeg duhovnog prepoditelja biskupa Ivana Antunovića, koju smo prošle

godine svečano proslavili. Institut će nositi ime biskupa Ivana Antunovića, koji se može smatrati začetnikom suvremenih inkulturacionih procesa među Hrvatima u Bačkoj i uopće u tadanjoj Ugarskoj. On je u svoje vrijeme sabrao gotovo sve, što je bilo moguće sabrati iz bogate duhovne baštine našeg naroda i većinu je toga prezentirao putem tiska široj kulturnoj javnosti. Njegov rad temelj je rad ovog Instituta. Zatim su njegovi učenici nastavili taj rad na sakupljanju i prezentiranju te naše bogate duhovne i kulturne baštine, no nailazili su i na nemale poteškoće i nerazumijevanja. Taj se je rad nastavio između dva rata pod snažnim utjecajem dvojice korifeja, biskupom Lajčom Budanovićem i pop Blaškom Rajićem i doživio svoju kulminaciju proslavom 250. obljetnice doseljenja jedne veće skupine Hrvata u Bačku. Brojna katolička hrvatska društva, izdavačka djelatnost i kulturna nastojanja, konačno su se udružila u Hrvatsku kulturnu zajednicu sa sjedištem u Subotici. No vihor drugog svjetskog rata sve je to razorio, tako da se taj rad nije mogao nastaviti sve do pred desetak godina. Počelo se je sa skromnom obnovom tiska, zatim se počela obnavljati kulturna djelatnost kroz brojne književne večeri, znanstvene skupove, meditativne večeri, koncerte našeg zbora, a sve je rezultiralo u proslavama tristote obljetnice našeg doseljenja, ali ovoga puta ne samo u Subotici nego u cijeloj Bačkoj, napose u Baču, ali i u staroj postojbini našoj, u Mostaru i Tuzli. Prošle godine smo proslavili stotu obljetnicu smrti biskupa Ivana Antunovića, sa željom da se ovaj rad institucionalizira to jest da dobije službenu formu, kako bi mogao djelovati na korist Crkve i Naroda.

Dakle, rekao je naš "stari rodoljub" (tako je sam sebe nazivao) biskup Ivan Antunović: "Mili rodi moji", eto ovoga Božića se opet dogodilo jedno "Novo rođenje", Bog se ponovno želi roditi u našoj narodnoj kulturi, omogućite mu to. Otvorite mu širom vrata svojih srdaca, svojih domova i svoje kulture. On uvijek dolazi da donese život, da nas obogati, da nas usreći. Pomozite ovaj Institut i svu njegovu djelatnost, kako svojim prihvaćenjem, ali još više suradnjom (svatko svojim načinom) ali i finansijski, osobito kroz "Fond Ivana Antunovića" i napose sada u vrijeme njegova formiranja. Eto božićnog zadatka, ali i velike božićne radosti.

Neka Bog zagovorom svih naših velikana, koji su volili i radili za ovaj narod, napose biskup Ivan Antunović, naš sluga Božji Gerard Tomo Stantić, s. Leopoldina Čović, sveta Braća Ćiril i Metod, te Marija Majka Crkve, koju štuju kao Gospu Radosnu, Crnu, Bunaričku, Doroslovsku, Almašku, Judsku i Tekijsku, neka ovo djelo uzmu pod svoje okrilje, kako bi se ovo djelo razvijalo, Bogu na čast, Crkvi na radost, a Narodu našem na zemaljsku i vječnu sreću. U tom duhu svima vama draga kršćanska braćo želim: "čestit Božić-Isusovo porođenje!"

Lazar Ivan Krmpotić

Rodendan Života

*On će biti
velik
i zvat će se
Sin
Svevišnjega.*

Lk 1,32

Pri svršetku mjeseca prosinca, kada dani postaju sve kraći, kršćani slave veliki događaj, koji po svojoj jednostavnosti i značenju nadmašuje ostale povijesne prevrate. Iako se zbio davno, prije nepune dvije tisuće godina, danas, također, ima silno bogatstvo u sebi.

Iz jednostavne stvarnosti Božićne noći zrači tajnoviti čar kojemu čovječje srce teško odoljeva. Čak i oni koji ne vjeruju doživljavaju poruku mira i ljubavi koja je izgovorena u utjelovljenoj Riječi. Betlehemska je noć najsajjnija i najraspjevanija. Novorođenčetu se klanjaju ljudi različitih staleža jer u njemu vide živog Boga koji je pohodio svoj narod. Ispunilo se proročstvo o dolasku Mironosca. Svi su radosni jer gledaju iščekivanog Spasitelja. Mnogi nisu svijesni kakva im je milost iskazana rođenjem Mesije. Siromaštvo i hladnoća betlehenskog svratišta nije ugasila vatru radosti i mira koja je obuzimala prisutne. Nebeski i zemaljski stanovnici zajedno su hvalili Bogočovjeka koji je bespomoćno ležao na tvrdoj slami. To je bio susret neba i zemlje.

Betlehemska zvijezda svojim sjajem i nama obasjava put da bi stigli do Djeteta koje ne treba darova jer nam je u njemu sve darovano. Podimo k Njemu da ga susretnemo!

Kroz Došašće smo nastojali pripremiti se za ovaj tako važan događaj susreta Boga i čovjeka. Željni bogatstva milosti koju nam nudi Djetešće krenimo hrabro naprijed. Bez oklijevanja i straha pridimo k Bogu koji je radi nas postao čovjekom. U Božjoj blizini doživjet ćemo vlastiti preporod. Bog se nije "stidio" postati djetetom; zato nemamo razloga obazirati se na protivštine koje nas priječe da budemo

bliži Njemu. "Približimo se Bogu i on će se približiti nama".

Slaveći rodendan Života zahvalimo Bogu što nas tako neizmjerljivo ljubi. Imamo divnog Boga koji se ponizio da bi nas uzvisio.

Rodendan dragog čovjeka budi u nama radost, a Rodendan bogočovjeka Isusa Krista trebao bi zahvatiti sva srca ljudi dobre volje. Priliči da rodendanski dar i čestitka budu dostojni onoga kojega želimo obdariti. U svakome daru čovjek izriče sebe, ali najveći i najljepši dar jeste nesebično darovanje čitavog svog bića. Znamo da je "čisti srca žar, najdraži Bogu dar". Ruke novorođenog Djeteta istovremeno daju i traže: da mudri ostave svoju mudrost i postanu kao djeca; da kraljevi i gospodari daju svoje krune i blago te se ponize pred Kraljem svijeta kraljeva... Želimo li baštiniti radost života odazovimo se pozivu Djeteta: "Slijedi me"! Pred Djetetom u jaslama dijele se duhovi. Njegov poziv je radikalni i čovjek se mora opredjeliti za ili protiv Njega. Poziva nas da odaberemo između svjetla i tmine. "Danas preda te stavljam: život i sreću, smrt i nesreću... Život, dakle biraj, ... ta On je život tvoj"! (Pnz 30,15-20).

Svjetlo betlehemske zvijezde neka rasprši mrak naših srdaca kako bi smo se opredjelili za Život i na taj način dostojno proslavili Njegov rodendan i doživjeli svoje preporođenje.

Franjo Ivanković

**Svim čitaocima
i dobročiniteljima
sretan Božić
i blagoslovljenu
Novu Godinu
želi
uredništvo!**

BISKUPOVA BOŽIĆNA PORUKA

Dragi Čitatelji!

Bliži se kraj 1989. godine i početak Nove 1990. godine. Pomisao na njih budi u nama mnoga pitanja i neizvjesnosti. No, ove dvije godine dijeli blagdan Božića. Tajna Božićne noći sadrži u sebi odgovore na sva naša mučna pitanja; svjetlost Betlehemske noći zrači sigurnost na našu zemlju.

Svi smo već puno puta čestitali Božić i Novu godinu, bilo usmeno, bilo pismeno. Mnogi sada vjerojatno znatiželjno očekuju što će poželjeti novi biskup svojim vjernicima i svećenicima u svojoj prvoj Božićnoj poruci. A ja ne mogu ništa drugo učiniti nego ponoviti već ustaljeni pozdrav, jer on sadrži u sebi sve:

SRETAN BOŽIĆ I BLAGOSLOVLJENA NOVA GODINA!

Zastanite na trenutak kod Betlehemske špilje i oslušajte poruku Božića.

Mi živimo u miru, ali svi već osjećamo da je taj mir ugrožen. Strah od nemira i sukoba raspršuje u nama pjesma anđela: "Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim".

U ovim ozbiljnim vremenima osobito nam je potrebna dobrota. Svjetlo Božićne noći neka nas ohrabri i potakne nas da budemo ustrajno dobri. Nitko neka sebe ne potcijeni govoreći da on kao neznatan i mali čovjek ne može ništa pridonijeti miru u svijetu. Svaki koji ljubi svoje bližnje, koji primjećuje patnje drugih i ako pokušava pomoći im, taj umnaža dobrotu u svijetu i svojom ljubavlju umanjuje razornu moć mržnje.

Onima koji su zabrinuti zbog materijalne sigurnosti svojih obitelji Božić poručuje da se i u siromaštvu može biti sretan. Važno je samo živjeti u miru i ljubavi - u Isusovoj prisutnosti.

Marija, koja je s puno pouzdanja primila od Boga dar majčinstva znak je i uzor svim majkama, a Josip, muž pravedan, svojom poslušnošću i suradnjom s Božjim planom, znak je i uzor svim očevima.

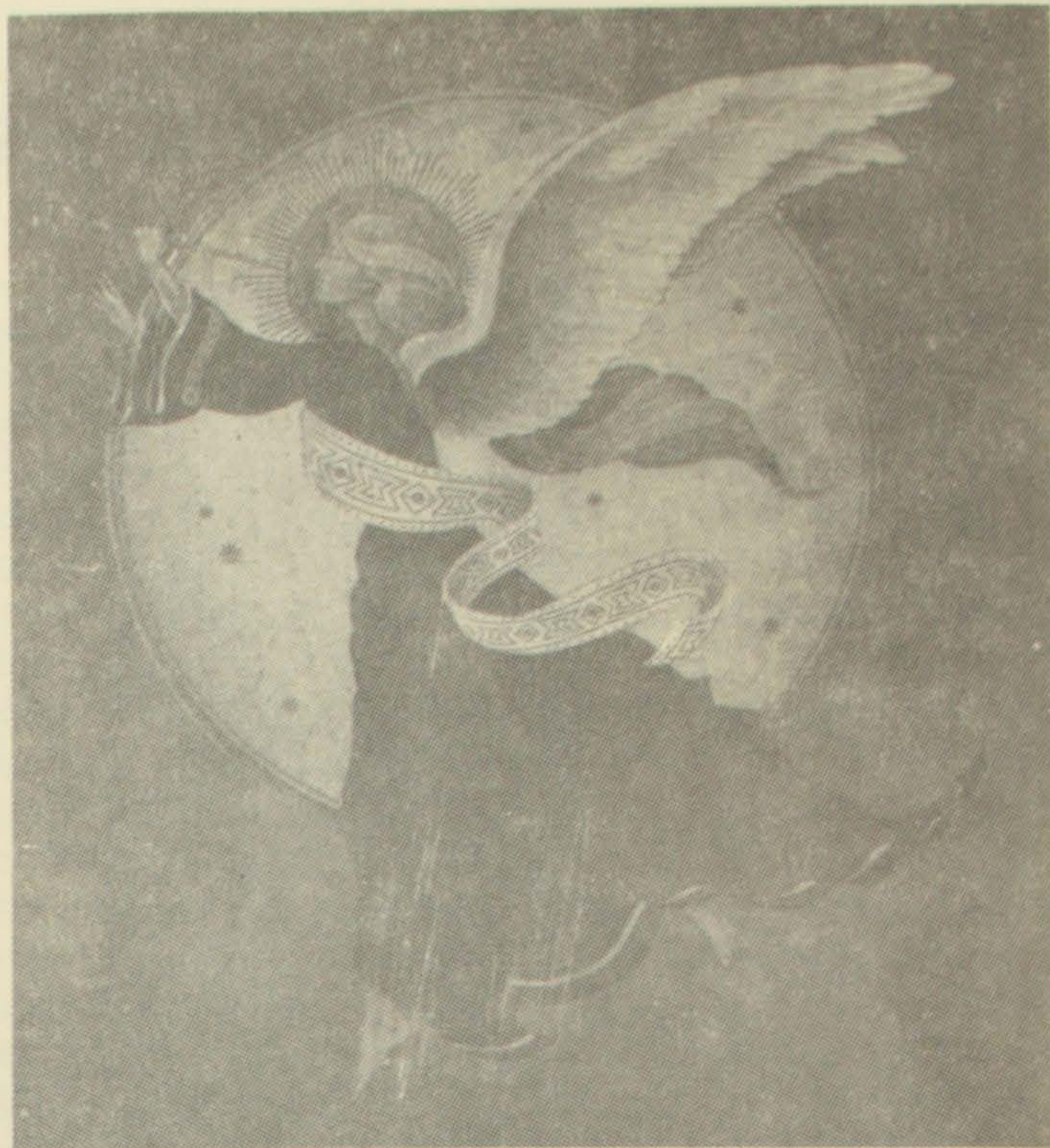
Onima koji traže istinu mudraci poručuju da istinu treba tražiti na Božjim putevima.

A svima nama, Betlehem poručuje da slaviti Božić i živjeti život trebaju svi zajedno: obitelji, mudraci i pastiri, svaki čovjek dobre volje.

Maleno stado koje je Isus sakupio od svojih jaslica do križa izraslo je u veliko stablo Crkve, nad kojim Isus i danas moli: "Oče, da svi budu jedno, i da povjeruje svijet da si me ti poslao" (Iv 17, 21-22).

Neka sve vjernike naše biskupije okupi u zajedništvo ljubavi toplina Betlehemske štalice.

Dok na Badnje večere bude pjevala draga pjesma "Radujte se narodi" Vaš će Natpastir misliti na sve Vas. Molit će za Vas... A moj je poziv: podimo k Isusu! Braćo svećenici, redovnici i redovnice, složimo se u miru, pravednosti i ljubavi da bismo mogli što vjerodostojnije Božjem narodu navijestiti Isusovu Radosnu vijest! Dragi vjernici - mladi i stari - složimo se u miru, pravednosti i ljubavi da bismo ovom svijetu,

"Javljam vam radosnu vijest"

koji je pun tjeskoba i straha, mogli navijestiti poruku Neba: "Ne bojte se, javljam vam veliku radost; Bog je tako ljubio svijet da je poslao svoga Sina jedino-rođenca...".

Od kako je Isus, one prve Božićne noći, došao među nas, ma kako nam se život odvijao IMA NADE! Možda će do godine biti još veća inflacija i možda ćemo imati još većih problema, ali sve Bog to dopušta samo zato da bismo naučili primjećivati brata kraj sebe, da bismo naučili ljubiti Boga. A kad završimo školu života naš dobri Otac će nas nagraditi za svaku čašu vode i za svaku dobru riječ...

Ovim mislima želi Vam svima sretne blagdane i zaziva na sve Božji blagoslov,

Vaš biskup Ivan

GOSPODINE TI DANAS DOLAZIŠ

za svoju Crkvu -
za nas
da budemo
tvoj glas
tvoj pogled
tvoj zahvat
da zračimo
tvoj život
tvoju svjetlost
tvoju radost

da živimo
tvoju riječ
tvoje praštanje
tvoju ljubav
hvala ti
Gospodine
što dolaziš
za svoju Crkvu
za nas

FDS

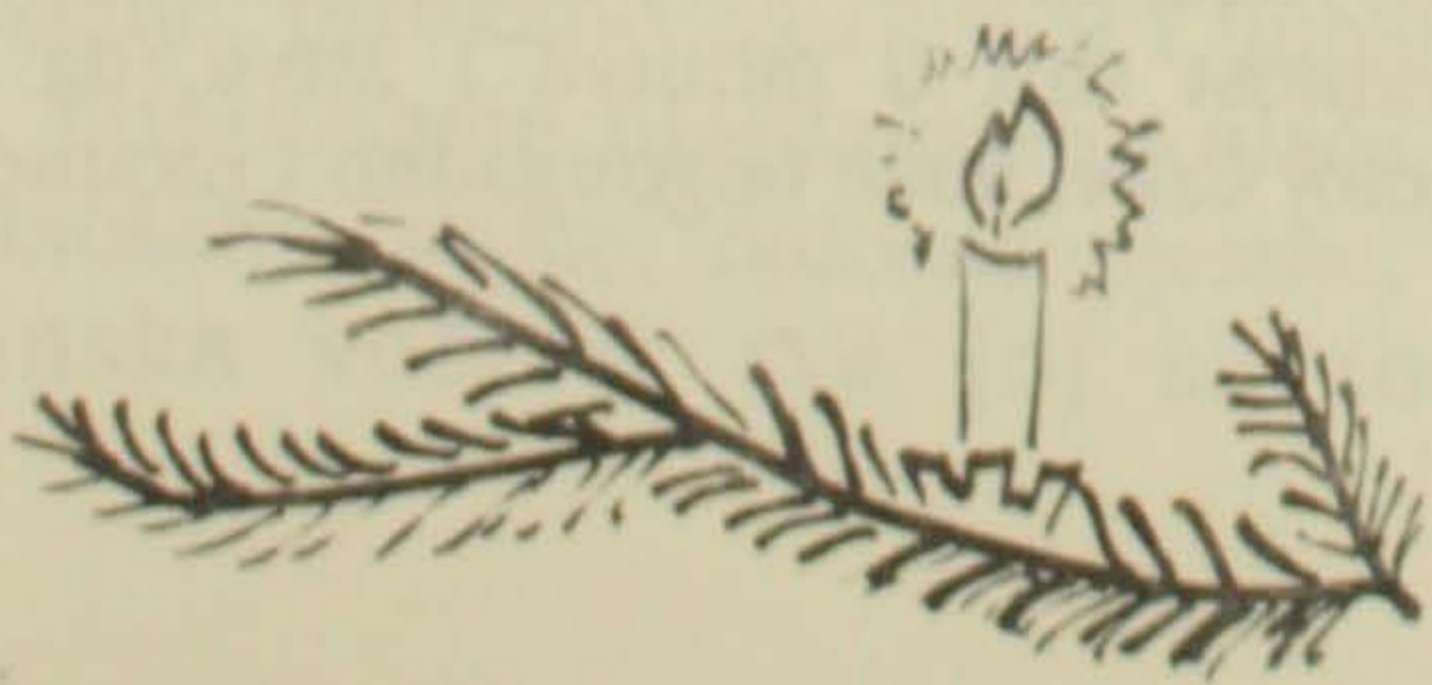
S PAPOM IVANOM PAVLOM DRUGIM

Da je Papino služenje u centru suvremenih zbivanja to je nakon događaja koji su se ove jeseni odigrali, svakom dobronamjernom promatraču, pa i nevjerniku, jasno. Mi vjernici to po svojoj vjeri znamo i tako držimo, jer Krist je Petru povjerio zemaljsku skrb za svoje djelo. Crkva je sakrament vidljivi znak jedinstva cijeloga čovječanstva. Ona tu svoju ulogu ispunja i onda kada jednostavno živi i svjedoči svoju vjernost Isusu Kristu, a da na nju ne pokazuje bilo kakovu djelatnost. Činjenica da u posljednje vrijeme sv. Otac razvija toliku djelatnost na korist, ne samo Crkve, nego cijelog čovječanstva, to nas katolike napose obavezuje, da ga pratimo svojim simpatijama, duhovnom podrškom i nadasve molitvom i žrtvom, jer djelo koje vrši na slavu je Božju i na dobro je čitavog ljudskog roda.

Novi ekumenski koraci

Početkom listopada došao je u službeni posjet Rimu Dr. Robert Runcie, kentemberijski nadbiskup i primas Anglikanske zajednice. To je već peti posjet jednog anglikanskog primasa, Crkvi Rima. Ovaj susret se odvijao u posebno srdačnoj atmosferi i samo u njoj se mogu razumjeti neke snažne izjave, koje je tom zgodom dao anglikanski primas, počev od one u Rimskom engleskom katoličkom kolegiju, gdje je molio za oprost za grijehe oholosti, za manjak vjere ufanja i ljubavi, pa do izjave, da se Papi ne može poreći, da bi svi kršćani trebali priznati Papi prvenstvo, kao onomu koji presjeda u ljubavi, radi jedinstva Crkve.

Veoma je mudro izabrano i mjesto prvog susreta Rimskog biskupa i engleskog primasa, u crkvi sv. Andrije i Grgura pape, koji je poslao u Englesku opata Augustina i skupinu benediktinaca kao prve misionare. Već je samo mjesto govorilo o dubokim vezama Rima i Engleske. No nisu se prećutjele ni postojeće razlike i poteškoće koje su se ispriječile na putu jedinstva, kao što je u novije vrijeme uvedena praksa redanja žena za svećenike, pa čak i za biskupe, u nekim dijelovima Anglikanske zajednice. Sve se to ostavilo teološkim stručnjacima, da to prosuđuju i traže putove k jedinstvu, a Papa i primas su si dozvali u svijest veliku potrebu ponovne evangelizacije suvremenog svijeta, koja stoji pred nama kao neodgodivi zadatak.

Papin misijski put u Aziju

44. apostolsko putovanje Ivana Pavla II. imalo je za cilj Daleki istok. U Seulu, glavnom gradu Južne Koreje, održavao se 44. Međunarodni euharistijski kongres. Papa je došao da završi ovaj veliki događaj za život veoma žive i cvatuće mlade Crkve, koja se svake godine povećava za 10 procenata. Tom je zgodom Papa posjetio i mnogoljudnu zemlju rasutu po tolikim otocima, Indoneziju u kojoj katolicizam predstavlja svega 2,7 procenata od cjelokupnog pučanstva. Zaustavio se i na spornom otoku Istočnom Timoru, koji je Indonezija 1976. godine proglasila jednom od svojih provincija, a otpor pučanstva tom aktu se još stalno osjeća, a na povratku se zaustavio na otočiću u Indijskom oceanu Mauricijusu. Papa je u ovim prostorima govorio o poštivanju dostojanstva svake pojedine osobe i svakog pojedinog naroda, kao temelju istinskog mira i suživota među različitim narodima i kulturama, kojima obiluju ti prostori. Također je upozorio kako je nezaustavivi proces težnja svakog pojedinog naroda za svojom potpunom slobodom. Papini su javni nastupi bili prenošeni na televiziji, što je omogućilo da se milijuni žitelja daleke Azije susretu sa živom porukom Isusa Krista, a to je upravo i nakana svih Papinih putovanja, da navješta Isusovu poruku oslobođenja i mira svim ljudima i svim narodima.

Povjesni susret Pape i Mihaila Gorbačova

Demokratizacioni procesi koji su tokom ove godine zahvatili cijelu Istočnu Evropu, koji su najprije počeli u Poljskoj i Mađarskoj postepeno su se širili na Demokratsku republiku Njemačku, a zatim na Bugarsku i konačno Čehoslovačku, uključujući dakako i sam Sovjetski Savez, donijeli su Crkvi i Papi mnogo radosti ali i briga, o kojima smo pisali i u prošlom broju. Svi ti procesi mijenjat će iz temelja cijelu vatikansku "istočnu politiku", a postavlja se pitanje uopće i njezinog opstanka, jer ako se demokratski procesi u njima nastave, ni Crkva u tim zemljama neće morati imati neki posebni tretman. Povjesni susret između pape Ivana Pavla II. i Mihaila Gorbačova, 1. prosinca ove godine u Vatikanu, imat će za Crkvu u cijeloj Istočnoj Evropi nesagledive pozitivne posljedice. Već samo obećanje g. Gorbačova, da će u Sovjetskom Savezu biti uskoro donesen zakon o potpunoj slobodi savjesti i vjere, na temelju kojega će moći nanovo oživjeti, Staljinovim

dekretom, zabranjena Ukrajinska katolička crkva bizantskog obreda. To obačanje je istovremeno izvršeno, još isti dan u Moskvi, izjavom jednog visokog funkcionera. Vatikan i Sovjeski Savez uspostavljaju diplomatske odnose, a Papa je pozvan da posjeti prvu zemlju socijalizma. Iako su mnogi predviđali pozitivni ishod ovog susreta, događaji su daleko nadišli sva očekivanja. Ne mali poslovi čekaju sv. Oca, da popuni desetljećima upražnjene biskupske stolice, kako zapadnog tako i istočnog obreda, koje desetljećima nisu imale nikakove vidljive organizacione forme. Oživljavanje i sređivanje redovničkih zajednica, koje su uspjele preživjeti, teret nasilja proteklih desetljeća. Trebat će se vatikanskim diplomatima osloboditi kompleksa pogađanja sa komunističkim moćnicima, koji su do sada davali "milost" "suglasnost", također se osloboditi osluškivanja, kako će na određene biskupske kandidate reagirati određeno političko rukovodstvo. To je bilo ono što je sav kršćanski svijet, a osobito katolici tih zemalja, najviše zamjerali određenim vatikanskim diplomatskim krugovima. Sv. Ocu, trebamo izmoliti obilje nebeske mudrosti i odvažnosti, da shodno novonastaloj situaciji sagleda potrebe tih Crkava i da učini ono što će biti za njihovo dobro i na slavu Božju.

Papin posjet hrvatskoj crkvi i zavodu sv. Jeronima

21. listopada ući će u povijest Crkve u Hrvata, kao posebno značajan datum, toga je naime dana papa Ivan Pavao II. papa slavenske krvi, pohodio hrvatsku crkvu i zavod sv. Jeronima u Rimu. To je prvi posjet jednog rimskog pape, poslije pape Siksta V. čiji predvuku porijeklo iz naših hrvatski krajeva, a koji je za svoga pontifikata dao postaviti ovu crkvu u čast sv. Jeronimu, te je povjerio kaptolu kanonika, koji su uvijek morali biti Hrvati, a naglasimo i to da je to jedini nacionalni kaptol u Rimu. Ovo svakako potvrđuje posebne simpatije ovoga pape prema hrvatskom narodu, koje se ne daju drugačije protumačiti nego da je i on sam poticao iz tog naroda, o čemu govore i drugi povjesni podaci. Spomenute subote, sv. Oca dočekao je prvi biskup Crkve u Hrvata, kardinal, naslovnik te crkve, Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, sa ostalom trojicom hrvatskih metropolita i još nekolicinom hrvatskih biskupa, te svećenicima koji žive, predaju ili studiraju u Rimu i mnoštvo vjernika Hrvata koji borave u Rimu, a neki su došli i iz Domovine. Papa je predvodio euharistijsko slavlje i održao značajnu homiliju na tekst evanđelja o nepravednom sucu, u kojoj je vrednovao našu povjesnu vjernost Katoličkoj crkvi i po njoj Isusu Kristu, ali i našu bolnu raseljenost po čitavom svijetu, nije zaboravio istaći doprinos koji Hrvati daju rastu opće Crkve, ne samo u prošlosti nego i u suvremenosti, a onda nas je tješio evandeoskim tekstom, da će "Bog obraniti svoje izabrane", jer kao da je u riječima našeg prvostolnika čuo udovičin vapaj: "Obrani me od mog tužitelja!" Na prijemu i večeri na kojoj je Papa ostao u našem Zavodu, govorio je o svojim sjećanjima na svoje prijašnje dolaske u Zavod sv. Jeronima, u društvu našeg kardinala Šepera i na njegov poziv. Istakao je također, da se moli i nada, da će jednoga dana moći doći i u našu Domovinu, da nas tamo ohrabri u vjeri i ojača u nadi i ljubavi. To je i naša želja i molitva, sveti Oče!

U ovom razdoblju sv. Otac je pokazao još nekoliko čina posebne ljubavi prema Crkvi u našem narodu. Prije svega, što nam je omogućio da se u Zagrebu otvori katolički filozofski fakultet u okviru isusovačkog Teološko-filosofskog instituta u Zagrebu. Veliki je to korak za život naše Crkve, ali i naše narodne kulture, korak prema osnutku jedne katoličke univerze u srcu Hrvatske. Imenovao je vrijednoga mladoga svećenika Josipa Bozanića za krčkog biskupa, prvo pomoćnika, a ove jeseni i za rezidencijalnog biskupa krčkog. Veliki je to dar cijeloj Crkvi Hrvata, jer je to čovjek velikih obaćenja i nada! Na generalnim audijencijama nikada ne propušta priliku da pozdravi naše hodočasnike, nazvavši ih uvijek njihovim imenom i rekavši im pravu riječ pobude i utjehe! Sveti Oče, za sve to Ti iskreno hvala, a naša će se zahvalnost sliti u molitvu i žrtvu, da Tvoje služenje cijeloj Crkvi bude bogougodno i plodno!

EMANUEL

Veliki salaš, pored širokog poljskog puta, osvanuo je tog badnjeg jutra pokriven debelim snijegom. Zavijan je široki put i sve staze i prilazi u velikom dovrištu i ledini. Prozori zaledeni, a izvana, lupkaju po oknima promrzle ptičice, tražeći hranu. U kupusnjaku par zečeva i srndać razgrću snijeg zovom kupusovog lista. Na sve se spustila gusta i teška magla.

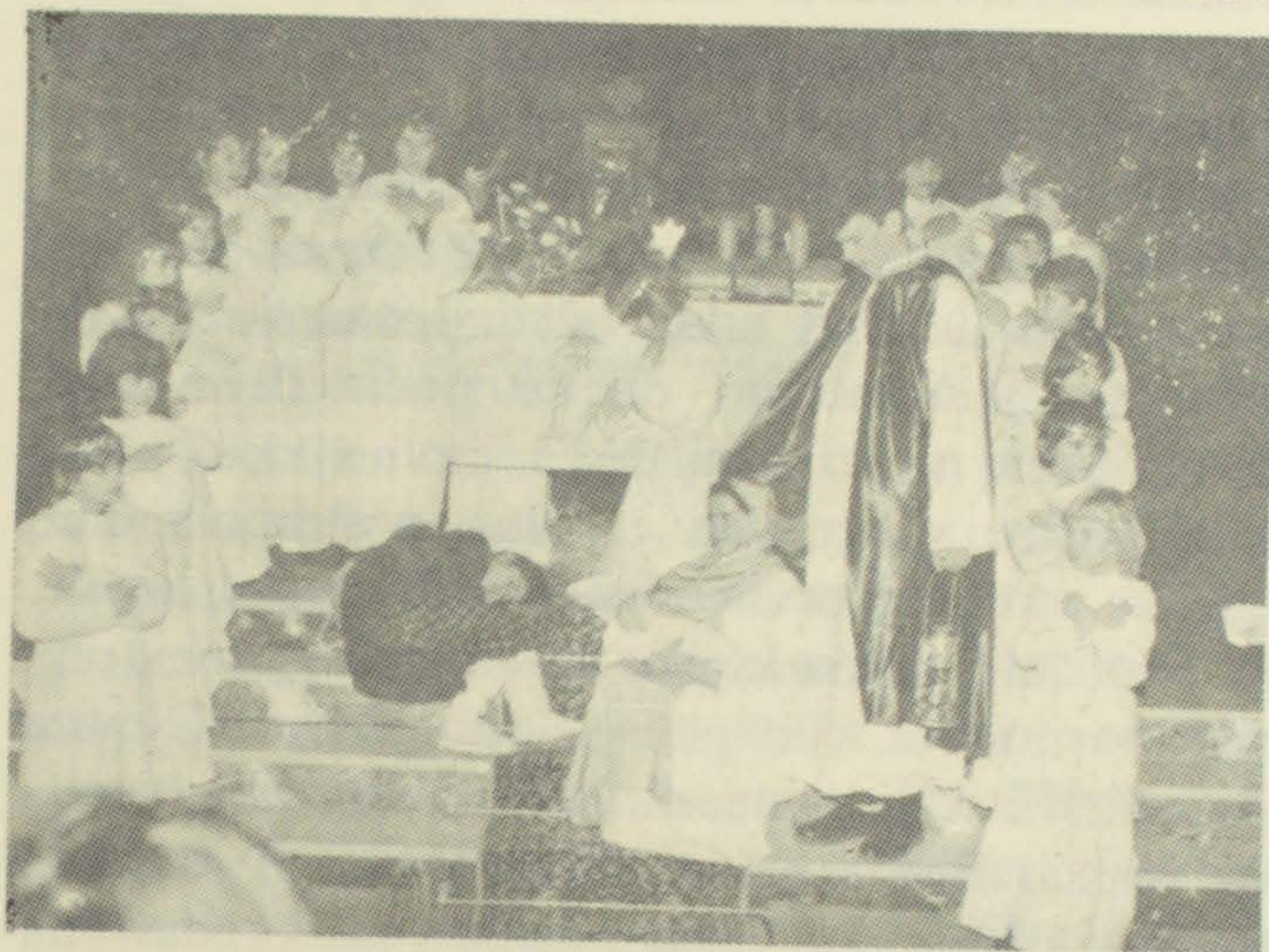
Marija, najstarija kći velike osmoročlane salašarske obitelji, probudila se s nekom dubokom sjetom i tugom u duši. Njeno lijepo mladenačko tijelo pritiskala je neobjašnjiva bol - umor. Mučno joj je, kao da je u kavezu, u zatvoru, iako zna da nije bolesna. Uvukla se u nju nekakova praznina, izlomljenost i osjećaj osamljenosti. Pritiskalo ju je nešto teško, poput debelog snijega na krovovima salaša i staja, poput otežalih grana po drveću. Kao da je njeno mlado biće ispunjalo nešto poput guste magle, koja je zamotala ove salaše, puteve i ljude ravnice. Mučilo ju je, jer nije imala nikakovog vidljivog razloga za tugu. Živjela je u sretnoj i dragoj obitelji. Voljela je svoje roditelje, dvije mlade sestre i tri brata, a naročito najmlađeg dvogodišnjeg Hrvoja. Prisjećala se svih predbožićnih dana prijašnjih godina. Kako je bilo lijepo svake godine na materice, na oce; koliko radosti djece u blagdanu oca i majke. Koliko li samo radosti u pohađanju sv. Mise u udaljenu seosku crkvu sv. Marka. Kakav mir duše nakon božićne ispovijedi! Pa sve one radosti u neposrednoj pripremi za Božić na salašu.

Ovaj, njen osamnaesti badnjak, zatekao ju je praznu, bezvoljnu, ranjenu. Najgore je što ne zna pravi uzrok svemu tome. No, nešto je naslućivala. Nije to ni prava tuga, ni prava sjeta. Njeno stanje je čežnja. Neka duboka, praiskonska čežnja. Osjetila je već prošle godine, na trenutke, taj čeznutljivi zov iz dubine bića. Sada su je zvali praiskoni i bila je nijema za sve oko sebe. Zov ovih salaša, nepreglednih ravnica, mladosti, ljepote. Zov smisla i postojanja. Činilo joj se da se olako raduje i površno smije. Taj osjećaj praznine, samoće; tu neizmjernu čežnju, mora ispuniti nešto veliko, nešto od postanka.

U tom maglovanju i propinjanju njene mladosti prošao je cijeli badnji dan. Mimo nje je prošao. Ni jedna od radosti toga dana nije mogla u njenu dušu, u njeno biće. Radost i svečano raspoloženje, protkano nježnošću i ljubavi sretno obitelji, pripremanje blagdanskih kolača, kićenje jelke, unošenje slame, radosne pjesme, svečana blagdanska večera, sve joj se to činilo

onostranim. Pa čak i mali Hrvoje, njen ljubimac, koji je koristio svaku priliku da joj se umiljava, držeći joj se za haljinu sričući njeno ime.

Blagdanska večera. Otac, visok i snažan, u zreloj muževnoj dobi, stoji na pročelju stola. Djeca oko njega. Mali Hrvoje unosi upaljenu svijeću, Za njim majka nosi mirisavu grahovu juhu, čestitaju svima badnje večer. svi uzvraćaju dobre želje, a otac baca po njima zrnevlje žita. Zatim, poput patrijarha, poput velikog svećenika, predvodi svečanu molitvu i svečanu pjesmu. Radost obiteljskog blagovanja ispunjava sobu i duše ove sretno obitelji nizine. Soba je ispunjena nekom divnom svjetlošću, nekakvim radosnim

Božićni igrokaz

svjetlucanjem ukrasnih kuglica na grani i radosnih dječjih očiju. Jedino je Marija tamna, ugašena...

Nakon večere užurbana priprema za odlazak na polnoćku. Idu svi, osim mame i malog Hrvoja. Oblači se najtoplija i najsvečanija obuća i odjeća. Izlaze u tajanstvenu, čudnu noć, punu bjeline palog snijega. Otac naprijed - prti snijeg - djeca zanjim. Pet kilometara do seoske crkve. Radosno otac vodi kroz ovu bijelu pustinju svoj mali, tako dragi, izabrani narod. Djeca ga radosno slijede idući njegovim stopama. Marija na začelju kolone troma, slomljena. Cijelim svojim bićem osjeća teret i težinu puta. Ne uspijeva ići očevim stopama. Tumara i glavinja po duboku snijegu, koljena poklecaju, jedva hoda. Ništa ne očekuje, ničem se ne nada. Zna: i ovo će biti jedna od uobičajenih, tradicionalnih polnoćki. Sve po istom redoslijedu, sve isto - dosadno.

Naokolo, na širokoj bačkoj ravnici, koja se pretvara u more bjeline, palučaju svjetla s rasutih salaša. Vide se fenjeri hodočasnika, čuju praporci saonica. Iz daljine čuje se svečani glas prvog zvona sv. Marka. Prvi zvuk zvona dodiruje Marijino biće, ulazi u njenu dušu. Zov zvona! Zov čežnje! Nekom otajstvenom snagom sabirao

je taj zov ove ljude ravnice na svečani sabor pozemljara. Na križanju puteva bivalo je sve veće mnoštvo hodočasnika, dok se nisu svi slili u jednu rijeku, koja utiče u božji hram u selu. Žumor, pjesme i radosti te rijeke mladosti nisu nalazili put u Marijinu dušu. Ona je na svako novo oglašavanje zvona bivala sve više zahvaćena otajstvom zvona i zova čežnje. Kao da je u njen bezdan, u njenu prazninu, u njenu osamljenost, u njenu čežnju, ulazilo nešto tiho, ali prodorno. Kao da se nečim ispunjala, nekakvom jekom, pračežnjom.

Treće zvono, dupkom puna velika seoska crkva. Prvi akordi snažnih orgulja, svečani i prodorni, ispunjaju crkvu, ljude, duše. U Mariji, poput snažne ponornice, silnog izvora bujice, tutnji iz pradavnih dubina. Nešto je toplo i snažno ispunja, ali čežnja još zove, još nije ostvarena. Damari tuku, oči se otvaraju i sjaje, biće se nadima kao da će pući. Duša gori. Stoičkim naporom čuva izvanjsku sliku nepomične sfinge, ali nutrina podrhtava, kao utroba zemlje, u prvim znacima silnog potresa.

Svećenik uzima knjigu i svečanim glasom, divnim baritonom, čita prvi navještaj: "Evo, Djevica će začeti i roditi sina, dat će mu ime Emanuel - što znači: Bog s nama!" Za Mariju to je točka dodira, ona točka, koju učenjaci od pradavnina traže da bi pokrenuli Zemlju. Šapuće: Emanuel - Bog s nama! Dakle, nisam više sama! Tu je kraj i punina onih nutarnjih bezdana njenog bića, njene mladosti, njene samoće, njene čežnje. Svećenik čita evanđelje - radosnu vijest: "Ne bojte se, jer vam, evo, donosim radosnu vijest o velikom veselju za sav narod. Danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin."

Orgulje bruje radosnu vijest: narodi nam se Kralj nebeski...! Poput jerihonske trube ruše sve utvrde Marijine duše. Svi pjevaju. Marija pjeva, a u dubini njene duše, kao refren, odjekuje "ne bojte se!" Radosna vijest za nju, za sav narod, pretvara njeno biće u goruću baklju, snažan plamen. Emanuel! To je točka, srčika povijesti. To je njena utičnica u život, u povijest, u svemir. On je praiskon njene čežnje. Emanuel preporada, povezuje njen rascjepkan, istrzan život u skladnu cjelinu, u punu zrelu osobu. On je harmonija svemira, smisao povijesti, spoj daljina, izvor mudrosti. Koje li snage proročke riječi, koje li miline andeoske glazbe, kojeg li smisla ove blažene, otajstvene noći. Ovo je blagdan rođenja i preporođenja.

Iz ove ushićenosti zanosa Mariju prene zvonce, koje je ministrant jače i radosnije potegao. Opet čuje svećenika: "Svi ste pozvani na gozbu Jagančevu, blago onima koji se odazovu!"

Novo iznenađenje, novo ushićenje. Opet taj čudesni Emanuel - Spasitelj - Jaganjac, koji preuze grijehe svijeta. I njene grijehe. Poziva je na gozbu, blagovanje. Dariva joj svoje tijelo, sebe. Staje u red pristupa svećeniku, ispruža lijepo oblikovanu ruku, dlan tiho podrhtava - tijelo Kristovo - amen! Drhtavom rukom stavi Emanuela u znaku kruha na svoje usnice, na svoj jezik, u svoje biće. To je vrhunac. Emanuel - Bog s nama je u njoj, s njom sa svim pričesnicima, sa svim ljudima.

Iz crkve je izišla nekakova druga, nova, nanovo rođena Marija. Duboki mir, kojega je željela, za kojim je čeznula kroz sve dosadašnje dane ustanio se duboko u njeno biće, u njenu dušu. Rodila se nova Marija, ona, koja je bila sputana krizom rasta, porivima tijela i tromošću duha. Rodio se i novi svijet. Priroda je postala lijepa, ptičice drage, ljudi umiljati. S velikom lakoćom i radošću vraćala se svom dragom salašu, malom bratu i mami. Elegancijom gazele stavljala je svoja mala stopala u velike stope oca otisnute u snijegu. Na momente se lik oca pretvarao u divnu siluetu Emanuela, koji je vodi kroz bijelu pustinju, a ona ga vjerno prati, stopu u stopu. U viđenju ga pita zašto ga prije nije tako jasno upoznala, zašto joj se prije nije tako jasno objavio. A On kao da zastade, okrene svoje divno ožareno lice i blagim, ali prodornim pogledom kao da ju podsjeća:

Kraljevstvo moje je kao sjeme gorušice - treba rasti. Imam vam još puno toga reći, ali sada još ne možete razumjeti. Kraljevstvo je kao sakriveno blago - treba prodati sve i kupiti njivu. Ono je kao dragocjen biser. Mnogi imaju uši, ali ne čuju, imaju oči, ali ne vide. Djevica me rodila, anđeli objavili, pastiri prepoznali, mudraci tražili. To je trajno načelo moga kraljevstva. Djevičanske duše me radaju, evandeoske \pune evanđelja\

navještaju - objavljuju, jednostavne prepoznaju, mudre traže. Treba izabrati najbolje, ono što ti se nikada neće oduzeti. Treba sjesti kraj nogu učiteljevih. Treba osluškivati moga Duha, koji govori. Zar nije gorjelo srce tvoje, Marija, dok su ti tumačili Pismo? Učenici me prepoznaše u lomljenju kruha. Evo, sve sam vam rekao. Više nema tajni. Sad smo prijatelji.

Iz videnja je prenu radosni lavež pasa, koji su im istrčali u susret sa salaša, radosno mašući repovima poigravajući se s djecom. Brzo je utrčala u salaš. Na pragu kuće izljubila mamu. Hitro se presvukla u dugu plavu spavaću haljinu. Tiho je ušla u veliku dnevnu sobu punu slame po podu s velikom, lijepo ukrašenom jelkom, u uglu. Ispod jelke, na slami, dubokim snom snivao je mali Hrvoje. Legla je pored njega i njegovo ožareno bucasto lice ukrašavala krupim nježnim poljupcima, kao da je nizala krupne i meke pahuljice snijega po malim obrašćićima. Kao da je željela svu svoju ljubav, duboki mir, radost i sreću pretočiti u svoga maloga brata. Ugodno umorna, podmetnula je svoju desnu ruku ispod glavice dječaka i usnula mirnim snom i snivala:

Emanuel - Hrvoje, dva dječaka, dva imena, dva naroda, dvije kulture. Prvi je rođen da bi drugi bio preporođen. Rasplitala je tajnu rađanja i novog rođenja. Roditi Hrvoja, Tomislava, Jacintu, to je jasno. Ali, roditi Emanuela?

Dvije Marije. Ona nedostižna, predivna Izraelićanka, stvorena Mudrošću od postanka, koja se igrala kada je Mudrost stvarala krug zemaljski. Zvijezdama ovjenčana, dika Izraela, slava Jeruzalema. Blažena među ženama. Riječju ispunjena, Duhom osjenjena. I ova, kći ovih nizina, salaša, tiha i veoma često zbunjena. Može li takva roditi Emanuela? Ona je rodila snagom svoje smjernosti, čvrstinom volje - neka mi bude po riječi tvojoj - i silom Duha. A ova? Smjernost može izgrađivati, volju jačati, a Duh joj je darovan. Može radati one koji nisu rođeni ni od krvi, ni od volje tjelesne, ni od volje muževljeve, nego - od Boga.

Još je puno mačeva nepretočenih u plugove.

Još ris i kozlić ne spavaju skupa.

Još mnogo vukova ne podnosi jaganjce pored sebe.

Još ima onih, koji imaju uši, a ne čuju.

Još ima onih, koji imaju oči, a ne vide.

Ima gladnih, koje nitko ne hrani.

Ima žednih koje nitko ne poji.

Ima bolesnih, koje nitko ne dvori.

Ima zatvorenih, koje nitko ne posjećuje.

Ima muževa i žena, koji u grudima imaju kamen, umjesto toplog ljudskog srca od krvi i mesa.

Tog božićnjeg jutra osvanuo je prekrasan sunčani dan na velikom salašu. Mnoštvo sunčevih zraka razbijalo se o kristale smrznutog snijega. Zrake, kao da su se pretvarale u anđele, u korove anđela i pjevale radosnu pjesmu: slava Bogu na visini, a mir ljudima dobre volje na zemlji - u ovoj bačkoj ravnici, u ovim salašima, u svim selima i gradovima, u cijelom svijetu.

Mama je prva ustala. Obukla se i otišla u veliku dnevnu sobu, gdje je njeno šestoro djece spavalo na slami. Pogledom ih obavlja i miluje. Oni su njena ljubav, njena radost, njen smisao života. Pljesnu rukama - sretan Božić, djeco - ustajte, svanulo je. Marija se prva prenu. Hitro skoči u susret majci. Čvrsto se prime za ruke, dugo su se gledale oči u oči, majka i kći. Vidjela je u krupnim lijepim crnim očima Marije, svoje najstarije kćeri, toplu zahvalnost za svoja rađanja, stostruku nadoknadu za sve porođajne boli. Obuze je beskrajna milina u ovom blagdanu rođenja i prepozna u njemu svoj blagdan rađanja. Marija nježno zagrlj majku - sretan Božić, Mama! - Emanuel - Bog je s nama!

Josip Temunović

PUT DO BOŽIĆNE JELKE

Kao uvod u ovu osobnu uspomenu ili neosobnu refleksiju, dobro je napomenuti da je simbol božićne jelke daleko mlađi od samoga božićnog blagdana. Tokom osamnaest stoljeća kršćanstvo je znalo i bez jelke, proslaviti svoj najveći blagdan. Ona je nastupila na božićni prijestol čak u devetnaestom stoljeću. No, kada se je primila na njemu, tako da je u relativno kratkom vremenu, postala gotovo neodjeljivom od božićnih blagdana. U mom djetinjstvu stajala je jelka čak tako neoborivo na svom prijestolju, kao da je tamo bila postavljena od početka svijeta. Od početka mogega svijeta sigurno je tamo bila. Neistraživa boja njezinih iglica, a njezin tajanstveni miris ispunjao je kuću. Udisao sam ga cijelom dušom, a moje djetinje nozdrve su od toga drhtale kao nozdrve ždrijeteta koje promatra čudno biće. I ja sam hvalio život, cijelim svojim jednostavnim bićem, a svaki njegov trenutak živio sam tako

zahvalno i potpuno, kao što to znaju upravo djeca.

Kakovo čudo, kako je jelka i u me pustila tako krošnjato svoje korijenje kao u tatransku zemlju. Ta i ja sam gorštak, koji je izrastao između sela i gora i bio stalno jednom nogom u šumi. Kao što mi je božićni orah izgledao pomalo egzotično, jelka mi je izrasla upravo iz kolijevke. A tko će zaboraviti kolijevku?

Kada sam prešao iz djetinjstva u mladenaštvo, zahvalno dapače, žudno sam preuzeo od oca jednu od njegovih blagdanskih dužnosti; put po božićnu jelku. A kasnije kao bratislavski sveučilištarac od početka prosinca sam se radovao izvršenju te dužnosti. Nije to bio običan odlazak u šumu. Bila je to mistična svadba sa bijelom nevjestom, puna neizrecive srebrne glazbe. Glazbe, koju je svirao orkestar tišine, jer ništa ne zna biti ljepšim načinom, tiho, nego gora zimi, kada i korake srne guši vata snijega. Brodio sam kroz njegove smetove sve do pojasa glavom okrenutom prema nebu, gledajući u krune stabala. Miris koji su izdisale, zajedno sa kristalnim mirisom snijega, svirao mi je na orguljama pluća, Bachove fuge. Fuge u slavu stvorenja i njegove beskonačne čistoće. To nije bio posao, bio je to obred.

Izabrao sam nekoliko jela, iznova sam ih obišao sve, a zatim sam se odlučio za najljepšu od njih. Nekako kao u bajci, tražeći svoju prekrasnu djevojku Mahulienu.

Od tih vremena prošlo je mnogo godina, a svijet se silno promijenio. A ja, unatoč svakom poštovanju prema svojim božićnim uspomenama, tako čistima, a što još može biti čišće od djetinjstva i snijega u visinama - unatoč svom poštovanju, prema tome također sam se izmjenio. Za cijeli svijet ne bih mogao zasjeći sjekirom u jelku.

Zašto? Jelka me danas, kao čovjeka, postiduje. Njezina životna potreba za čistoćom tako je sudbonosna, da ne može živjeti u degeneriranoj prirodi i počinje umirati. Dok mi, kao da imamo štakorske krvi u sebi, znamo živjeti u kloaki. Dapače, što je još gore, živimo tako, da ono izvorno čisto pretvaramo u kloaku. Prema čijoj slici?

Sjećam se, kad-kada svoje ceste u školu, lijevom obalom Vaha; obalom punom vrba, ptičijeg pijeve, žabljih koncerata, svjetloplavih spomenaka i žutih proljetnih jaglaca. Danas je tamo jedno zapanjujuće beskonačno smetište, na koje civilizacija istresa svoje neprobavljene suviške; kraj je to nikoga i ničega. Razmišljam i govorim sebi pri pogledu na brijegove nad rodnim selom, na prekrasne zatalasane vrhove, koji razrijedjene pilom i

ponižene njome sada izgledaju kao glave pankera. "Ne budi sebičan" govorim sebi "život se neće zaustaviti na mjestima tvoga djetinjstva". Umirujem sam sebe, ispričavam se vlastitoj uspomeni.

Kada si pak posvijestim da u kraju gdje je od pamtivijeka bivalo dosta stabala za kolijevke i lijesove, da upravo u tom kraju počinje izumirati šuma, ne mogu se sa tim pomiriti. Znam naime o sebi dovoljno točno; i kad bi to tehnički bilo moguće, odbio bih živjeti u svijetu u kojem su umrle šume.

A prva na popisu divnih samoubica, tih što su odlučili otići, je moja božićna jelka. Ne zna podnijeti tu ponižavajuću promjenu svijeta i odlazi iz njega. Tiho, stojeći - kako to znaju samo stabla.

I nakon mnogo godina želim kleknuti pod nju. Kleknuti pod nju i skladati koledu za dušu svih jela, koje su odlučile otići od nas, da bi nam svojom nijemom riječju i još šutljivijim gestom rekli, da ne živimo dobro ako u ime toga da bismo "dobro živjeli" činimo što nije dobro.

Ako bismo prečuli to tiho umiranje jela, u buci svijeta ili u buci našeg lažnog oduševljenja, moglo bi nam se dogoditi, da djeca naše djece umru zajedno s njima.

Svi smo mi naime djeca prirode. I nas ljude, mogu hraniti samo njezine prsi, tako surovo izgrižene našim požudnim zubima. Zubima strašnijim od zubiju svih grabežljivih zvijeri zajedno.

Takav je danas moj put do božićne jelke.

"Laku noć, prinče!" rekao je sa neizmjernom tugom nad mrtvim tijelom Hamleta, njegov vjerni Horacije.

Nisam Horacije. Sa brijegova sam, a nastojim biti čovjek. I tako govorim sa jednakom tugom.

"Laku noć, princezo. Laku noć, izgubljena vladarice, izgubljene Tihe noći..."

MILAN RUFUS
sa slovačkog preveo LIK

ODGOVORNO OČINSTVO I MAJČINSTVO

Tjelesna nježnost muža i žene ima svoj vrhunac u bračnom sjedinjenju. Spolni odnosi muža i žene u braku su "sveti i dostojni čini", kako nas uči i II. Vatikanski sabor. Bračno sjedinjenje je čin koji Bog blagoslivlje. Isus ga je uzvisio na dostojanstvo sakramenta kad je rekao, citirajući riječi knjige Postanka, "stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu i dvoje njih bit će jedno tijelo. Tako više nisu dvoje nego jedno tijelo" (Mt 19, 4-5). A prema sv. Pavlu, bračno sjedinjenje muža i žene je i dužnost. Zato savjetuje: "Ne uskraćujte se jedno drugome, osim po dogovoru, povremeno, da se posvetite molitvi, pa se opet združite, da vas Sotona ne bi napastovao, zbog vaše neizdržljivosti" (1 Kor 7, 5). Prema tome, grijeh je kad muž ili žena odbijaju bračno sjedinjenje iz neopravdanoga razloga. Iz neke kazne. Naime, neki čak uskraćujući pristanak na bračno sjedinjenje, žele od druge strane nešto iznuditi ili prisiliti ju na popravak, na promjenu života. Međutim, to je posve krivo i može imati pogubne posljedice, a mnoge brakove je i razorilo.

Jako je važno da se muž i žena znaju jedno drugom darivati. Spolni odnosi u kojima svatko gleda samo svoje vlastito zadovoljstvo ravni su životinjskim instinktivnim odnosima. Potrebno je uvijek ugadati drugomu i truditi se da njemu bude lijepo, a samim tim se postiže i osobni užitak i osobna sreća.

Bračno je sjedinjenje uzvišeni i sveti čin i zato mora biti uvijek prožet ljubavlju. On uvijek mora biti tjelesno-duhovni čin. Muž i žena najprije moraju biti jedno srce i jedna duša da bi mogli uistinu biti i jedno tijelo.

Muž i žena - "Stvoritelji"

Ali, odakle bračnom sjedinjenju, odnosno spolnim odnosima u braku toliko dostojanstvo? Zašto je Bog taj čin tako visoko uzdigao?

Odgovor na to pitanje pronalazimo na prvoj stranici Biblije. Kad je Bog stvorio čovjeka - muškarca i ženu, blagoslovio ih je i dao im zadaću: "Plodite se i množite i napučite zemlju..." (Post 1, 28). Bog je, dakle, dao čovjeku i ženi moć da stvaraju novi život i tako u svijetu nastave njegovo stvarateljsko djelo. Nijedan znanstvenik, nijedan umjetnik, nijedan izumitelj ne može učiniti takvo što; ne može stvoriti čovjeka. A muž i žena imaju tu moć i mogu to sjedinjujući svoja tijela u ljubavi.

Jedan od uvjeta za valjanost sakramenta ženidbe je i spremnost muža i žene da u braku prihvaćaju djecu. Zato ih prije sklapanja sakramenta ženidbe svećenik pita: "Jeste li spremni od Boga prihvatiti djecu i odgajati ih po zakonu Krista i Crkve?" Kad bi ovaj odgovor bio negativan, ne bi mogli sklopiti ženidbu. Bračna ljubav mora biti plodna ljubav i zato svaki bračni čin mora biti u svojoj biti otvoren novom životu. Stoga Crkva uči da se nikakvim umjetnim sredstvima (pilule, kreme, dijafragme, kondomi, spirale...) ne smije sprečavati začecje djeteta koje je moguće u bračnom sjedinjenju.

Primjeri privlače

Glas zaručnika: "Tvoje oči sada spavaju, Marijo, vidim, kako se odmaraju ispod finih vela tvojih kapaka. Ali prije toga bile su velike, od ljubavi postale su još veće, od začuđenosti, kao oči pjesnika nad njegovom pjesmom. Ja sam za tebe bio ljepota, kao što si ti ljepota za moj zaljubljeni pogled. Ti, sa svojim blijedim udovima, s tijelom, nježnim kao bolesni cvijet, ali čvrstim i plodnim kao biljka puna plodova. Voljeli smo se, Marijo, i možda je nešto nastalo u tvojoj blagoj toplini. Spavaš pored mene, i ne znaš to, kao što ni ja ne znam, i kao što nitko ne poznaje tu veliku tajnu života. Mala moja zaručnice, možda je nešto nastalo, a mi, mi to ne znamo. Ali to je već s nama, kod nas, skriveno u tajni tvoga lijepog tijela spava u tebi. Spavate zajedno kao jedno jedino biće. No, sutra će nas pogledati u oči i pitati otkuda je rođenje tako tajanstveno? Ništa mu nećemo moći reći: samo da smo se uzajamno ljubili i da smo voljeli pomisao na njega: misao na one buduće, od naših tijela i s našom krvi u žilama..."

Glas zaručnice: "Pridi mi bliže, moj prijatelju, još bliže, jer se mrači, vani je već hladno, pao je snijeg koji još nitko nije gazio... najzad večer je okončala ovaj dugi dan. Gledali smo sjene kako se polako spuštaju po zidovima sobe... Onda smo zatvorili prozor, da nas nitko ne bi mogao vidjeti, i po prvi put si me pun poštovanja čvrsto zagrlio i tvoje usne su se pažljivo spustile na moje... Nije prošlo mnogo mjeseci od te večeri, prijatelju moj, tek toliko da se u meni smjesti ono maleno tijelo, koje se nedavno začelo. Znaš, osjećala sam da raste u meni, osjećala sam da pripada meni i tebi, nama dvoma zajedno, i još nekome koji je veći od nas. Vjerovala sam da izvršavam nešto veliko, kako to doživljavaju i sve druge žene..." (Iz knjige: C. Careto: "Obitelj, mala Crkva")

Kako je to lijepo, kako novo, kako različito od onoga što čitamo u raznim časopisima, gledamo na filmu ili na TV. Ljudi ne znaju o tom lijepo razgovarati, a tako je veliko i uzvišeno...

Odgovorno roditeljstvo

Nama svećenicima često prigovaraju da samo ističemo kako je potrebno imati više djece i ne gledamo dalje od toga. To je točno. Ali činimo to zato jer danas ljudi i previše paze da ne bi imali više djece, pa je u ovom trenutku, čini se, važnije govoriti o veličini darivanja života, o radosti prihvaćanja većeg broja djece. Dijete je doista blago koje se ne može usporediti ni sa kakvim biserom. Dijete je bogatstvo veće od bilo kojeg materijalnog bogatstva. Tko dijete prima Isusa prima. A gdje je Isus, ondje je raj...

No, Crkva nas uči da roditelji moraju biti odgovorni u prihvaćanju svakog djeteta. Važno je da svako dijete u obitelji bude planirano i prihvaćeno ljubavlju i velikodušnošću oca i majke, ali je isto tako potrebno naglasiti da i "neželjeno" i "neplanirano" dijete ne smiju odbaciti. I njega moraju prihvatiti i učiniti ga voljenim bićem, svojim ljubljenim sinom ili

kćerkom. Crkva također govori o planiranju i ograničavanju broja rađanja. Govorio je o tom II. Vatikanski sabor i govori o tom Papa Pavo VI. u glasovitoj enciklici o ispravnoj regulaciji poroda "Humanae vitae".

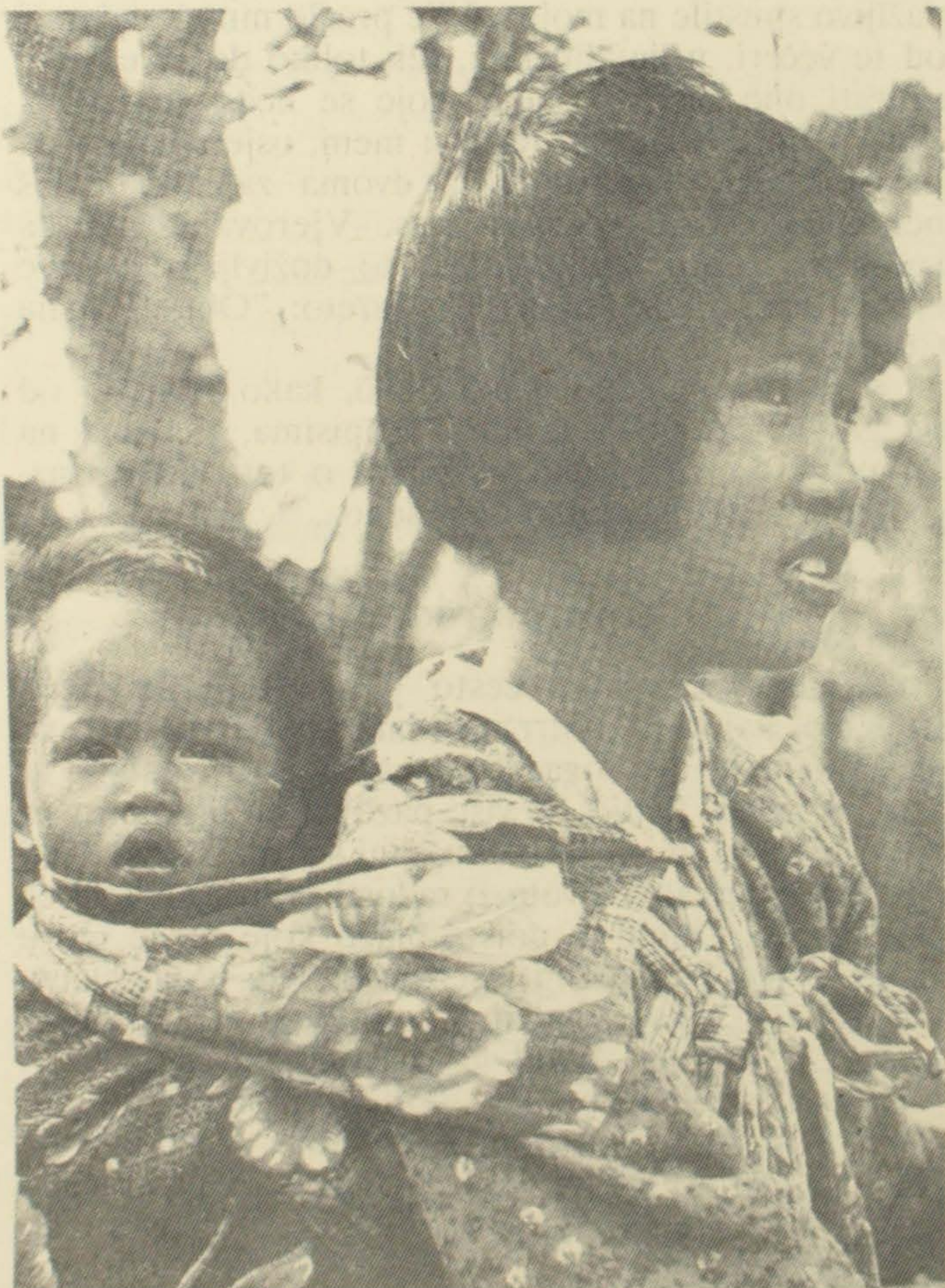
Dijete mora biti unaprijed željeno, planirano i voljeno, ali roditelji isto tako ne bi smjeli začeti veći broj djece od onoga za koji se na razuman način može u vlastitoj situaciji snositi odgovornost pred Bogom i vlastitom savješću. Stoga planiranje, koje ograničuje začeca, može biti ne samo dopušteno nego čak i naredeno. Ali, da li i kako muž i žena razgovaraju o broju djece u svojoj obitelji? Da li stvarno stanu pred Gospodina i pred svoju savjest i ispituju u tom svjetlu svoju situaciju? Bojim se da mnogi, imajući u vidu opće mišljenje i cjelokupnu tešku ekonomsku situaciju, brzo zaključe kako je nemoguće imati danas više od jednog ili dvoje djece.

No uz materijalno stanje roditelja, koje je kod nas najčešći razlog malog broja djece u obiteljima, Crkva nabraja i druge opravdane razloge za ograničavanje broja djece, kao što su: zdravstveno stanje, tjelesno i duševno osjećanje roditelja, stanbene obiteljske prilike; strah pred novom trudnoćom; poteškoće u odgajanju; dobrobit supružnika i već postojeće djece; dobrobit čovječanstva i Crkve; eventualno nasljedna bolest u obiteljima bračnih drugova...

Potrebno je sve te trenutke mudro i zajedno, ali i nesebično i velikodušno prosuditi. U odgovorno roditeljstvo spada i hrabrost za žrtvu i odricanje.

A kako spriječiti začeca djeteta?

U diskusiji o odgovornom majčinstvu i očinstvu stoji - i u crkvenim krugovima - uglavnom u prvom

Može li majka zaboraviti svoje dijete?

planu pitanje metoda sprečavanja začeca. Ako supružnici ne mogu odgovarati ni za jedno daljnje dijete, tada im crkveno učiteljstvo preporučuje tzv. "naravnu" metodu sprečavanja začeca, koja se temelji na "izračunavanju" ženinih neplodnih dana, u kojima je moguće bračno sjedinjenje bez straha od neplaniranog začeca. No, ne namjeravam govoriti ovdje o metodama reguliranja poroda, jer o tomu ima već dovoljno literature. Potražite je kod Vašeg župnika.

Bog i Crkva su za čovjeka

Sve što Bog traži na ovom području od čovjeka za njegovo je dobro. Sve što Crkva naučava na temelju sv. Pisma, ako se pravilno vrši, povećava čovjekovo dostojanstvo i za njegovu je osobnu sreću i blagotvorno je za ljudsku zajednicu. Ništa što Bog od čovjeka zahtjeva nije nemoguće održavati. Bog od čovjeka ne traži nikada više nego što on po svojoj ljudskoj i kršćanskoj naravi može ostvariti u svom životu. Bog nam za to daje i određenu milost. Ali od čovjeka traži ozbiljno zalaganje i mnoge napore. Zato je važno da sve bude popraćeno zajedničkom molitvom i žrtvom (usp. Humanae vitae, br. 20).

Hrabro! Provjerite je li je ovo istina živeti tako. Ako ne pokušate nikada nećete uspjeti i uvijek ćete govoriti da je to nemoguće. A moguće je. To mogu potvrditi mnogi.

Andrija Anišić

MATERICE

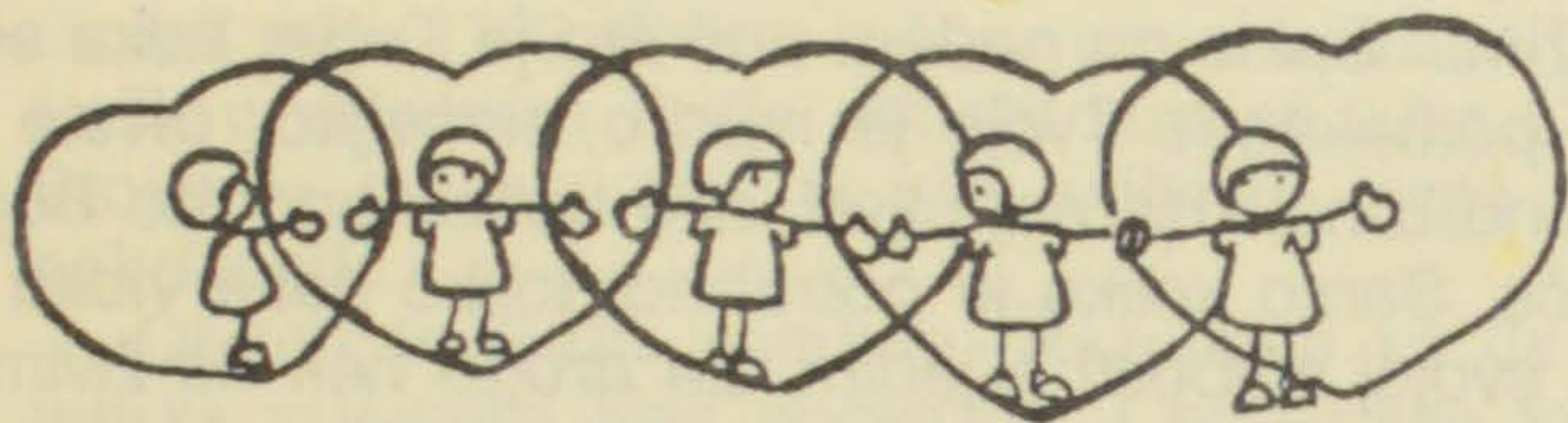
Danas me zvona zovu
rasutim treptajem zvuka
preko ove, meni tako drage,
u srcu življene ravnice.
Kroz jutarnju sumaglicu
zove me toranj seoske crkve
i susreću u zimskom jutru
cvrkutave ptice.
Mene majku mladu,
zove Isusu
sa slatkim bremenom
moje drage dice.
Smjerno klečim
na kamenu hladnom,
u srcu osiđam
razlivenu vrućicu.
Vidim proročki podignute ruke,
pliticu - na njoj kao žrtveni dar -
poredanu svu svoju dicu.
U podignutu čašu,
zlatom optočenu,
točim sve biserje znoja,
rumene krvi kapljicu,
radosno darivane za svoju dicu.
Zvonce me prenu iz snova
u kojima vidjeh sinove svoje
kao jablanove mlade
i orače dubokih brazda;
kćeri svoje kao vitke jele,
kao pismu tamburice.
Blagujem Krista,
čujem andeoske kore,
glas moje dice;
nane, čestitamo materice!

Josip Temunović

O Č I

Krupne su i svijetle
dječije oči,
u ovoj tihoj i svetoj
božićnoj noći.
Otac k jaslicama kroči.
Nosi na dar,
Novorođenom u ovoj noći,
djevojčicu i dječaka
i poklanja Malešnom
njihove nevine djetinje oči.
Čuje anđele
i njihovu pjesmu
za vječno radanje
u ovoj otajstvenoj noći.
Vidi pastire
u betlehemske noći,
ožarena lica,
i jagnjad mladu,
kao dar kroz orošene oči.
Gleda siluetu zaštitnika svetog,
lik Roditeljke mlade
i njene radosne oči.
Nadvite nad novorođeno Čedo
suze i ljubav toči.

Josip Temunović

ĐURĐICINA AKCIJA ZA ŽIVOT

(Uređuje Andrija Anišić)

ŽIVOT, DAKLE, BIRAJ

Evo me opet malo k Vama. Ovog puta se želim na osobit način obratiti svim mamama i tatama. To nije ni čudo, jer ovih dana slavimo materice i oce i htjela bih im čestitati: zahvaljujem Bogu za Vas i molim ga da Vas obilno nagradi svojim milostima, a osobito mirom i radošću, zbog svakog darovanog života. Hvala Vam za svako dijete koje je zahvaljujući Vašoj ljubavi, uljepšalo ovaj naš svijet.

No, ovog puta mislim posebno na sve očeve i majke koji su postali "ubojice" svoje djece. Mislim na sve one koji nisu imali hrabrosti prihvatiti već začeto dijete i roditi ga, nego su se odlučili za pobačaj. Na to me potakla dirljiva pjesma "Nemoj me ubiti majko", koju sam ovih dana bezbroj puta slušala. U toj pjesmi dijete govori majci koja ga želi "ubiti" kako mu je lijepo pod njezinim srcem, kako se lijepo smjestilo u posteljicu u njezinoj utrobi. To dijete preklinje majku da je ne ubije, da ne postane kriva za krv nedužnoga...

A mnogi su očevi i majke (i svi oni koji vrše pobačaj, pa i oni koji sudjeluju na bilo koji način kod pobačaja - kako nas uči crkveno pravo) krivi za krv najnevinijih među nevinima koji su nasilno izgubili život. Mnoge zbog toga progoni savjest. Mnogi čuju plač djeteta i nijemi krik koji ih moli za milost i nitko im ne može vratiti mir. Svi oni su mi sada pred Božić

jako na srcu. Kako se mogu radovati Isusovu rođenju, kad se nisu radovali rođenju svog vlastitog djeteta?! Ali postoji rješenje, postoji utjeha i za njih!

Naš je Bog dobri, nježni i milosrdni Otac. On može oprostiti i ovaj grijeh i ovaj zločin. Potrebno je samo raskajano srce. Treba skupiti hrabrosti i odlučno i iskreno sve priznati u sakramentu svete ispovijedi. Istina je da je ovaj grijeh koji je ravan i grijehu onih koji su ubili odraslu osobu, vezan i uz crkvenu kaznu izopćenja iz Crkve. To je zbog ozbiljnosti i težine grijeha. No, i taj grijeh Bog oprašta i razrješuje od izopćenja u skrušenoj ispovijedi. Od tog grijeha može odrješiti samo biskup ili svećenik koji ima za to ovlast. Ali neka Vas to ne brine. Vi podite slobodno bilo kojem svećeniku i iskreno se ispovjedite i on će Vam već reći što Vam je potrebno činiti.

Dakle, hrabro. Podite na ispovijed svi vi, dragi očevi i majke, koji ste se odrekli svoga djeteta i počinili pobačaj. Bog Vas čeka kao svog rasipnog sina, da Vam potrči u susret, da Vam padne oko vrata, da Vas zagrlji i izljubi i pripremi svečanu gozbu u sv. Pričesti. I nakon ispovijedi nemojte više nikada razmišljati o tom svom grijehu, jer Sotona će Vas mučiti i prigovarati da je to nemoguće oprostiti. To je laž. Bog će Vam sve u ispovijedi oprostiti i bit ćete opet njegova ljubljena djeca. I baš zbog toga neće Vam biti teška ni veća pokora, koju će Vam svećenik naložiti da činite. Radujte se da možete nadoknaditi bar malo zlo koje ste počinili. I znajte da ljubav prekriva mnoštvo grijeha. Zato ljubite odsada život. Ako možete još radati, darujte život da biste tako novim životom nadoknadili jedan "uništen život". Bogu će biti osobito draga Vaša borba protiv pobačaja. Zato, imajući u vidu svoje negativno iskustvo, a osobito grižnju savjesti, odgovarajte sve one koji su u napasti da počine pobačaj! Spašavajući tako živote drugih, spasit ćete i svoj. I Bog će Vas blagosloviti i nagraditi velikim milostima u ovom životu, a vječnom radošću i mirom u nebu.

Sretan Vam Božić - blagdan Života! Želim da Vam Isus, po sakramentu sv. ispovijedi, udijeli svoj veliki mir, po mirnoj savjesti, da biste ga mogli radosno slaviti čitavim svojim bićem.

Volim Vas jako i srdačno pozdravljam.

Vaša Đurđica

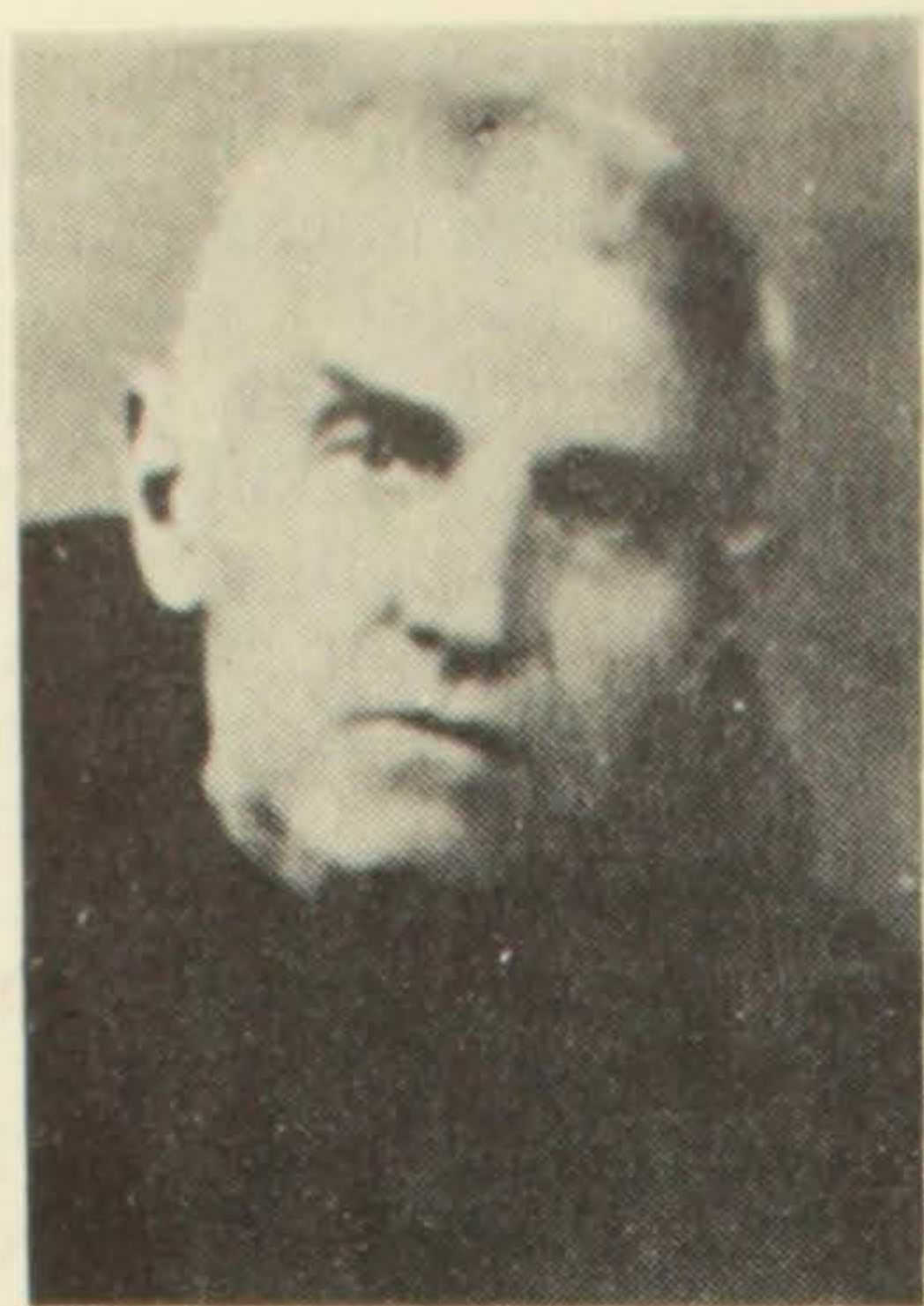
MOLITVA ZA DAR ŽIVOTA

Gospodine, ti si mi dao neprocjenjivi dar života. Radujem se tomu daru i zahvaljujem ti za njega. Želim da moj život bude neprestana hvala tebi i ujedno pomoć braći ljudima, koji taj dar života ne znaju pravo cijeniti.

Žarko te molim za bračne drugove, koji ne žele biti prenosioci života, kao i za očeve i majke, koji su u napasti, da začeti život nasilno ugase. Prosvijetli ih svojim Svetim Duhom, da upoznaju veličinu očinstva i majčinstva, po kojem su tvoji suradnici u stvaranju novih života. Daj da postanu svjesni teške odgovornosti, ako tu suradnju uskraćuju.

Pošalji svoje svete Anđele, da od njih otjeraju zloga duha, a zagovorom presvete Bogorodice umnoži im vjeru, ufanje i ljubav.

Po zaslugama života, muke i smrti tvoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista, primi i usliši ovu našu molitvu. Amen. (Oče naš...)

PUT BOGOSLOVNIH KREPOSTI: VJERE, UFANJA I LJUBAVI

1. Sluga Božji Gerard Tomo Stantić, pošto je kroz svoje osobno iskustvo i svoju pisanu riječ predočio kako je važan Krist za čovjekovu sreću i za smisao njegova života obraća pažnju i na čovjekovu suradnju, da bi čovjeku Krist bio sve u svemu.

Pretpostavljajući milost posinjenja što je čovjek primio na krštenju, Božji ugodnik je sav u nastojanju kako bi surađivao sa milošću. Svojom pisanom riječju nastoji to sebi posvijestiti a u isto vrijeme predočiti i nama kako čovjek surađuje s Bogom da bi Krist bio sve u svemu u našem životu.

2. Čovjekova suradnja da bi Krist bio sve u svemu, naš život i osmišljenje života, prolazi kroz bogoslovne kreposti vjere, ufanja i ljubavi.

Kao u prethodnom prikazu, u kojem sam govorio o Kristu u životu Božjega Sluge, dajem riječ samom ocu Gerardu.

O ulozi vjere, među mnogim pribilježbama, susrećemo ovu: "Sigurnije je čitati iz Božjeg bića istine sa očima vjere... nego iz knjige naše slabe pameti... Lako je drugog uputiti kad to upućivanje i savjetovanje ne činimo mi, nego baš sam Bog. Lakše je (po vjeri) slušati Boga i po Božjoj snazi djelovati nego mudrovati onako kako treba i svojom se snagom naprezati". Vjera je posebno važna da bi naš život u Bogu, kroz nasljedovanje Krista bio postavljen na objektivne temelje. Zato Sluga Božji upozorava: "Velike milosti, koje u sebi duša osjeća, pa čak i viđenja, neka je ne vode, nego samo vjera!" Bogoslovnoj vjeri pridružuje se bogoslovna krepost ljubavi po kojoj se ostvaruje posebno autentično kršćansko iskustvo. Istaknuto je to posebno u slijedećoj pribilježbi: "Ljubav je sveza... prava sveza s Tobom. Dakle, oči, uši, usta, ruke... Sveza je jača, ako je ljubav jača. Znak ljubavi je strpljivost ili junačka patnja. Tko se patnjom s Tobom veže, tog sigurno ljubav žeže. Tko se od ljubavi otkine taj pogine. Tko nas muči - ljubavi nas uči; daj nam prigodu da provjerimo stanje naše ljubavi... Ljubav je jedini biser kojega tko iskopa, drugo mu ništa ne treba. Ljubav je srce, dragi kamen, kojeg brusim djelima ljubavi!"

Kao što kroz vjeru stavljamo duhovni život na objektivne temelje, tako kroz ljubav se odvija sumiranje s Kristom jednako da bi smo s Njime su-uskrsnuli!

Uz bogoslovnu nadu Sluga Božji posebno povezuje sigurnost i povjerenje koje treba imati u Bogu da bi rastao duhovni život.

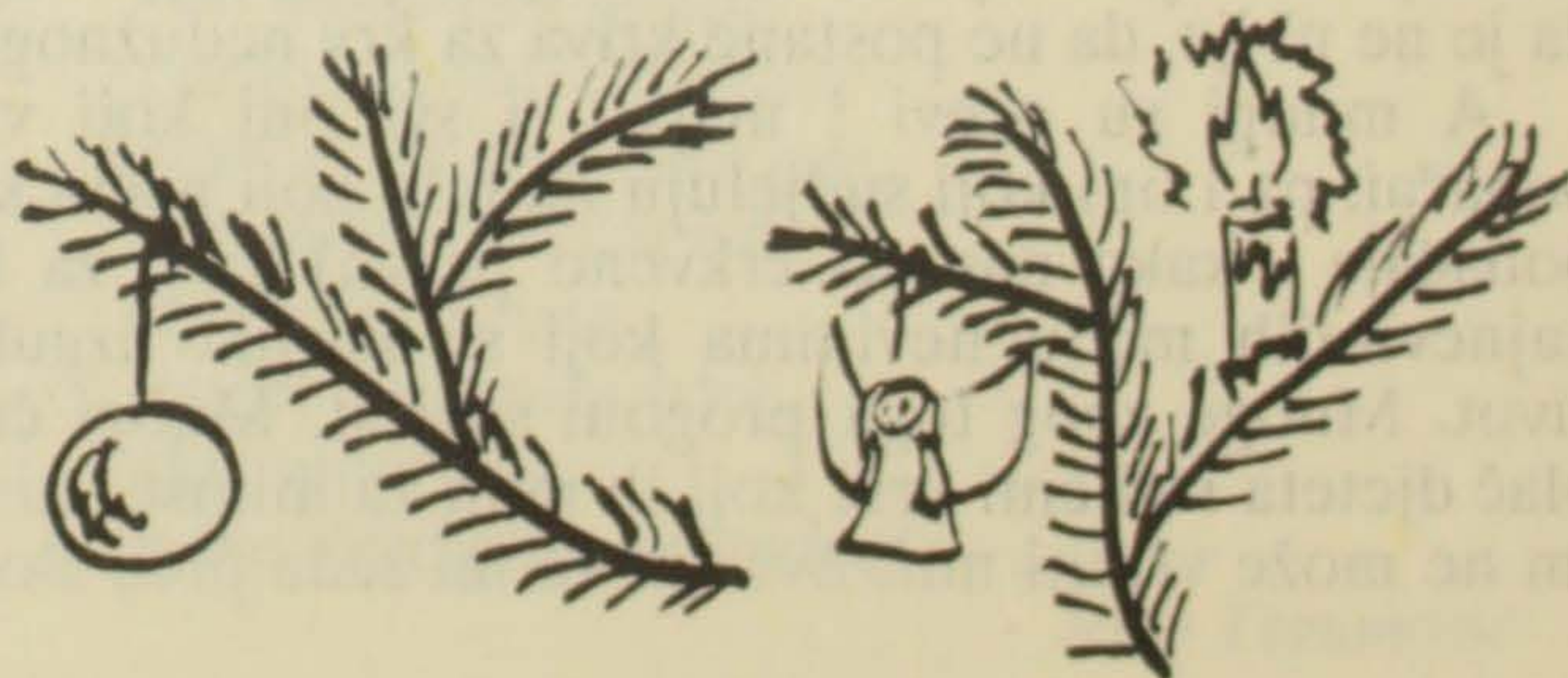
To potvrđuju posebno ove snažne pribilježbe koje su sa jedne strane svjedokinje njegove osobne nade, a sa druge strane snažni poticaji nama. "Kad se Tebi premda - piše Božji Sluga - dušu u sigurnost stavljam. Sve izvršujem, jer me Ti upravljaš i vodiš. Tebi se predajem, ali neka u tome ustrajem... Crve u srce sadim kad drugo primam ili tražim... Dokle ne nađem ono što je Tvoje, neka se ne pomaknem. Tvoje je mudro, temeljito, čvrsto i stalno u neizmjerljivoj mjeri, ako hoćeš ono što Bog hoće. Samo koliko je potrebno, toliko neka vidim i po svojoj slabosti slijedim. Za drugo nek ne živim. Drugo je sve prolazno i samo toliko potrebno koliko je od Tebe dopušteno za uzdržavanje života."

3. Ovaj kratki sažetak hoda u bogoslovnim krepostima, koji ujedno označuje suradnju čovjeka na putu rasta u Bogu po Isusu Kristu, čini mi se vrlo aktualnim. Živimo u vremenima kada se u vjerskom životu osobito naglašava iskustvo Boga. Svako autentično kršćansko iskustvo je poželjno, jer snažno pridonosi susretu Boga i čovjeka.

Međutim da iskustvo ne bi završilo u egzaltaciji ili u intimizmu i subjektivizmu od velike je važnosti da iskustvo izraste iz objektivnih temelja bogoslovne vjere, ljubavi i nade.

Sluga Božji Gerard Tomo Stantić dajući veliko značenje baš tim krepostima u duhovnom hodu i u duhovnom rastu u povezivanju sa Kristom i životu u Kristu, postaje nam divan vodič, koji je izrastao na našem tlu. Preporučimo mu zato posebno sve duhovne pokrete, posebno one molitvene, koji su se pojavili u našoj domaćoj Crkvi, kako bi njegovim zagovorom živjele i rasle u autentičnom kršćanskom iskustvu!

o. Ante Stantić, karmelićanin

BOŽIĆ U OBITELJI

Tim više što je sasvim na pomolu slavljenje Božića kao državnog praznika, odnosno, kao neradnog dana, potreban je mnogim našim, osobito mladim, obiteljima OBICAJNIK o kućnom slavlju tog blagdana.

Naime, duboka vjera naših predaka, stvorila je kućni ritual za slavljenje Božića, želeći svojim riječnikom na veoma blizak način izraziti tajnu oko dolaska Boga na zemlju u liku Djeteta rođenog od žene.

Šteta je što su ti običaji proglašeni samo za stare i preživjele ljude, pa se mladi ljudi ustručavaju od toga, premda su ipak redovito posezali za njima. Sad kad su nam stariji pomrli, mladi ostaju najčešće samo na nekim formalnostima, a da im ne znaju nutarnji smisao. Toga radi upravo želimo pružiti toj svoj i našoj braći u vjeri ovaj OBICAJNIK kao vodič i pomoć kako bi u svojim domovima uspjeli stvoriti toplo božićno ozračje. Smisao ovoga je da im pomognemo naći Boga koji im se želi roditi u srcu.

OTAC - GLAVA OBITELJI TUMAČI

Još prije 1300 godina naši su pretci upoznali Boga i ušli u zajednicu Božje obitelji koja se zove Crkva. Svoje do tadanje običaje nisu odbacili, nego su ih pokršćanili.

Obitelj je Božja zamisao. Razumjeli su da obiteljska zajednica biva počašćena i posvećena kad je Isus došao k nama po obitelji. Kad je imao majku i "oca" hranitelja, a On njihovo dijete. Tako se polako počelo uvađati običaj da se dvije nedjelje prije Božića majkama čestita "materice". Iduća nedjelja, koja je neposredno prije Božića, ostala je za očeve. Njima se čestitaju "oci".

Koliko je tu bilo psihologije!? Svakoj majci je drago, pa i ocu, kad im djeca s ljubavlju, radosno, s poštovanjem priznaju da su im oni otac i majka te kad im time izraze zahvalnost za sve žrtve što za njih čine. Ne treba im veća nagrada. To ih veseli i oduševljava za još veće žrtve. Oni onda djecu darivaju. Tako se obitelj zbližuje i postaje sposobnija za dalje.

Dijete je po Isusu djetetu postalo ljepše i draže roditeljima, jer su spoznali da je Otac htio poslati k nama svog Sina u obliku djeteta. Kad se naše dijete POKR(I)ŠTI, onda roditelji postaju odgojitelji Božje djece. Otac poprima ulogu BOGA OCA na zemlji, a majka ulogu MARIJE najveće majke na svijetu.

Kakve dosjetljivosti! Da sve to izraze, naši predci su uzeli gorka, jaka - žestoka jela i pića te ih "zamedili" da postanu zasladena. Zato se na badnju večer pije "zamedljana rakija", jede zamedljan bijeli luk, tvrdi orah, a jabuka se dijeli (samo jedna) na onoliko komada koliko ima sustolnika, da svi mogu jedno drugima pogledati u oči i osjetiti kolika je vrijednost zajedništva oca, majke i djece, (a često i dide i bake).

Prije početka večere najmanje dijete "položaj" unosi zapaljeno svijeću (nekad je to bio badnjak - panj s ognjišta) od koje se pali svijeća na stolu. Ona simbolizira Krista - Svjetlo. Pročita se odlomak iz Biblije (Luka 2, 1-20.). Svi zajedno zapjevaju koju božićnu pjesmu. Tada majka unosi juhu (obično grahovu) i pozdravlja: "Hvaljen Isus! Čestitam vam badnju večer!" Svi odgovaraju: "Živa i zdrava bila!"

Zatim kod nas bačkih Hrvata su obično jela nasuvo (tijesto) s makom, sirom ili orasima, te negdje "perka" tašci s pekmezom.

Da bi večera bila zanimljivija obično se vodi računa čiji je orah zdraviji, ko je dobio veći komad jabuke, ili kad se gasi svijeća, na koju će stranu poći dim. Na kraju obično svatko spremi kakvo iznenađenje i to preda uz poljubac i najbolje želje.

Da se stvori betlehemijski ambijent u kući unosi se božićni bor ili "božićna grana". Kad se ona kiti to može biti prigoda za priču o poteškoćama sv. Obitelji obitelji dok nisu našli konak. Unošenje slame u sobu također je idila koja pogoduje konkretnijem doživljavanju božićne noći popraćene velikim žrtvama.

Nakon tako simbolički proslavljene večeri u razgovoru, pjesmi i šali, svi se kreću prema crkvi na POLNOČKU da proslave Boga Oca koji nas uzljubi po Sinu!

*"Oko velikog stola radosna pogleda
sjede: otac, braća i seje,
Raskošno nakićen bor trepti u žaru
svijeća, pred njim su
jaslice, jabuke, kolači žuti, pastiri i ovčice
bijeje.
Vesela lica ulazi mati, u ruci joj se puši
zdjela tople juhe,
pred njome maleni braco zapaljenom
svijećicom korača.
'Čestitam vam Isusovo porođenje!' zvone
majčine riječi...
'Vi živi i zdravi bili!' - odgovara svaki
i na nju zrna pšenice baca.
Poslije molitve glasne svaki sjeda na
svoje mjesto, večera počinje,
širi se miris juhe, tijesta, meda i suhih
šljiva,
Gasi se svijećica bijela, što viri iz zdjelice
žita,
Od pjevanja radosnih pjesama o Isusu
malome,
sve življe veselje biva...
Iza večere mladi se igraju pastira u slami
prostrtoj na zemlji,
otac u zapećak sjeo, divi se štalici, boru,
igri i svemu,
što se spremilo za Božić."*

Aleksa Kokić

EVO ŠTO BILJEŽI EVANĐELISTA

"U one dane izade naredba cara Augusta da se provede popis svega svijeta. Bijaše to prvi popis izvršen za Kvirinijeva upravljanja Sirijom. Svi su išli na popis. Svaki u svoj grad. Tako i Josip, budući da je bio iz doma i loze Davidove, uzide iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju - u grad Davidov koji se zove Betlehem, da se podvrgne popisu zajedno sa svojom zaručnicom Marijom, koja bijaše trudna". (Luka 2,1-5)

-Kolika naša braća i ove noći hodaju hladnim bulevarima, kolodvorskim peronima, zaviruju u lokale. Traže svoj životni prostor, svoj komadić kruha.

I u tom si Isuse htio biti jednak nama. Osjetio si težinu beskućništva i hladnoću tudine. Hvala ti Isuse!

SVI: H v a l a T i I s u s e !

"I dok su bili ondje navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi sina svoga, prvorodenca, povi ga i položi u jaslje, jer za njih ne bijaše mjesta u svratištu". (Luka 2,6-7)

-I danas se Isus rađa i živi u milijunima naše braće koja se rađaju bez ljubavi, bez krova, bez osigurane korice kruha, bez mogućnosti školovanja, zarade i bez određenih prava, radi njihove boje kože, nacionalne ili vjerske pripadnosti.

Sve si to Isuse sam želio iskusiti već u prvim trenucima boravka među nama. Zato hvala Ti Isuse!

SVI: H v a l a T i I s u s e !

"I odjednom anđelu se pridruži silna nebeska vojska hvaleći boga i govoreći: 'Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!'" (Luka 2,13-14)

-Za tebe su već proroci rekli da ćeš biti mirotvorac, dapače 'naš mir'. Smiri sukobe duhova i srdaca. Utišaj razornu tutnjavu oružja. Ispuni mirotvorjem srca voditelja naroda ovoga časa. To te molimo Isuse!

SVI: M o l i m o T e I s u s e !

"Čim anđeli otidoše od njih na nebo, pastiri stanu poticati jedni druge: 'Hajdemo do Betlehema. Pogledajmo što se to dogodilo, događaj koji nam obznani Gospodin!' I pohitješe te pronadoše Mariju, Josipa i novorođenče gdje leži u jaslama." (Luka 2,15-17)

-Toliki i ovaj čas hite Tebi da Ti se poklone i uspostave veze prijateljstva.

Obasjaj svojim čovjekoljubljem sve one koji Te iskrena srca traže, koji Te ne poznaju, dapače i one koji Te svojim neprijateljem smatraju; nama daj da Te svojim čovjekoljubljem svjedočimo ljudima. To te molimo Isuse!

SVI: M o l i m o T e I s u s e !

"A svi koji to čuše divili se tome što su im pripovijedali pastiri. Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu. Pastiri se zatim vratiše slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli kako im je bilo rečeno." (Luka 2,18-20)

-Susret s Tobom i vijest o Tebi budi u našim dušama žed da to duboko u sebi položimo, kao neku čudnu i svetu vatru koja će nas goniti da o tom razmišljamo, drugima životom i riječima radosno svjedočimo.

Isuse, učini nas svojim svjedocima!

SVI: I s u s e , u č i n i n a s s v o j i m s v j e d o c i m a .

Oče naš...

U to vrijeme godišta,
mir se svijetu naviješta,
porođenjem Djetešca,
kom je Majka Djevica.

Andeli se javili,
rajsku pjesmu slagali,
Slava Bogu pjevali,
a mir ljudma prosili.

Dijeva Sina rodila,
davlu silu slomila,
svijetu Spasa podala,
nama Majka postala.

Djetešce nam se rodilo,
U jaslje se položilo.

Isuse, mileni Bože moj.

Srce Ti dajem da sam Tvoj.

Čista ga Djeva rodila
Svojim ga mlijekom dojila.
Isuse mileni ...
Sin Boga Oca i Bog sam.
S neba na zemlju side k nam.
Isuse mileni ...

Priredio Bela Stantić

TUŽAN BOŽIĆ

Božić,
Blagdan svih kršćana.
Svaka kuća razdragana.
U pročelju - okićene
Zimzelene jelke grana.
Samo moj je Božić,
Otkad nemam nane,
Bez veselja i božićne grane.
Raduju se roditelji,
S njima i njihova dica,
Raduje se oko jelke
Cilokupna porodica.
Samo meni - samohranom -
U Božićnoj Svetoj Noći
Jeca srce u samoći.
Od padanja prve tame
Sva težina samovanja
Pada na me,
Pa od tuge prigušene
Iz očiju otvorenih
Teku suze same.
I tužim se u mislima:
Svaka ptica gnijezdo ima,
U njem piva sa ptićima.
I rodbina sva mi ima
Ko unuka - kćer il' sina,
U srcu im njih sudbina.
Svako ima koga svoga,
A ja nemam baš nikoga.
Nit je koje dite moje,
Niti čije dite da sam,
N i č i j i s a m !
Tudu sriću, tudu radost,
Tude dite, tudu mladost,
Tude nade pupolj gledam
Kad već svoje nemam.
Utiha je i to mala -
Zato Bogu hvala
Pa i svakoj porodici
Onoj tudoj
Koja nadi, brigi mojoj
(Pored mora briga svoji)
Iskren časak posvećuje koji.
A kada mi u samoći
U Božićnoj Svetoj Noći
Stanu suze same teći,
Isusu ću malom reći
U jecaju grudi:
"Isuse moj mali,
Tvoja volja budi!"

(Iz zbirke "Zrnca biserja"
Subotica, 1981. 175. str.)

Ivan Prčić
T a v a n k u t

"BADNJAK" ILI "BADNJAČA" je drvo - panj, koji je zapaljen na kućnom ognjištu. Prije zajedničke obiteljske večere unosio se svečano u sobu i od njega se palila svijeća koja je stajala na obiteljskom stolu i gorjela cijelu noć. Po tom panju je nazvan cijeli dan uoči Božića - BADNJAK ili Badnji dan. Smatra se ostatkom iz poganstva, kad se častio oganj.

Badnjača

"VAŠANGE" je šaljiva igra koja se u badnjoj večeri izvodila tako da se ljudi i žene maskiraju u smiješne i nepoznate osobe koje idu po "šoru" ili po gradu i čestitaju Isusovo porođenje. Tada se obično djeca plaše da budu dobra, jer s njima ide i "Krampus" – đavao, poznat po crnoj boji po rogovima. On nosi hrđavu djecu.

No, znaju to biti i "dobri" ljudi koji se namaskaraju i idu čestitati Božić svojim prijateljima. Tada se veseli i šali, a onda se ide na polnoćku. Tu skoro redovito budu tamburaši ili frulaši. Sve je to vjerojatno iskrivljeno čestitanje mladih koji idu od kuće do kuće s "Betlehemom" pa se zovu "Betlemari".

Vašange

SIVA GRUDVA

Grumen sam grudve rodne mi grude
Bačke ravne

I vrta - kraj Krivaje vodoplavne.

Krtice, rovci, gliste, mravi,
Cvijeće, povrće, krumpir, lukac,
Paprika, rajčica - i po koja
Glavica kupusa

Bijahu društvo - dio mene,
Sive grudve bačkoga humusa.

Pješčani pašnjak s bezbroj bara,
Na rubu mu - kapelica svete Ane
I nabož - škola stara.

U njoj mi znanja dali govorom
Neznamim - jezikom Madžara.

Iz daljine, iz tuđine dođoh
Učiti djecu riječima domovine.
Boljka me lomila, ne, ne slomila,
Ali, skoro već star:
Ljubavnih pjesama postah ja vrtar.
Cvijetak pjesama mi - i mene
(Koji to lahor? Ne znam ni sad!)
Odnio nas u srce Hrvatske,
U taj divni Zagreb-grad.

Profesori, doktori,
Poznate - i priznate - poete,
Književnici, društveni radnici
Dočekaše, častiše nas počastima:
Lijepim i toplim riječima.
No - kad mi srce stade tome da se
raduje,

Crv sumnje poče u njemu da ruje,
Tihim šaptom da kazuje:

"Naivna, lakovjerna grudvo siva,
Previše se ne veseli!

Ti - i tvoje pjesme,
Taj samonikli poljski cvijet
Niste za gradski svijet!

Vijeka vam duga - tu biti neće.

Brzo će vas zaboravit i bacit
U kante za smeće!

Naivna grudvo sive Panonije,
Što se krije iza lijepih riječi
Tebi znano nije:

Iskreno srce - ili pak puki akt
Kulturne kurtoazije?!

Zato

Bolje odmah reci njima:

"Gospodo -

Ja,

Bačka grudva siva, tih počasti

N o n s u m d i g n u s ,

Jer ja sam samo

Panonski - seoski humus!"

(Iz zbirke pjesama: "Zrnca biserja i sedefa iverje"
Subotica, 1988. 148-149. str.)

Ivan Prčić, Tavankut

Čovjek
je
velik
ako
nije
izgubio
srce
djeteta.

Menicius

UGROŽENA LJEPOTA LJUDSKOG TIJELA

Dok se radosno pripremamo na proslavu blagdana Božića - blagdana Tijela, zaboli me srce pri pomisli na jednu tužnu činjenicu. Naime, ljudsko je tijelo izgubilo danas svoje dostojanstvo. Prema veličini ljudskog tijela danas više nema poštovanja. A ono je tako lijepo i veličanstveno, tako divno da se ni Bog nije stidio imati ga - biti tijelo! Bog je postao čovjekom. Hodao je ovom našom zemljom nogama kao što su naše. Njegovo tijelo bilo je u svemu jednako našem, osim što nije bilo grijehom ranjeno.

Na ljudsko se tijelo danas pljuje i blati ga se mnoštvom pornografskih časopisa; morem erotskih i porno filmova. Dovoljno je proći pored bilo kojeg kioska za prodavanje novina pa da nas zapljusnu nepristojne slike, s još nepristojnijim prizorima muške i ženske golotinje. Do tiska ove vrste svatko lako može doći, pa i dječaci i djevojčice. Ovaj "bogato" ilustrirani materijal postao je svagdašnja hrana današnjih mladih, ali i mnogih starijih.

Uz tisak je na prvom mjestu video materijal. Već i najobičnije robne kuće naveliko prodaju "najtvrde" pornofilmove, a svaki video club raspolaže mnoštvom takvih video kazeta, koje se posuđuju naveliko. Tako da su ti filmovi svakodnevno prisutni i u našim kršćanskim obiteljima.

Manje poznat, a na Zapadu, veoma proširen je i audio pornomaterijal: ploče i kazete s pjesmama i erotskim dijalozima.

To je okoliš koji nas okružuje i u kojem živimo. Nitko prema toj pojavi ne može ostati ravnodušan. Dok mnogi potpadaju pod utjecaj svega toga, ima i onih koji su time ogorčeni. No čini se da su ovi posljednji u svojoj ogorčenosti i borbi protiv toga zla bespomoćni, jer pornografija više nije samo epidemija, nego pandemija.

Što je zapravo pornografija?

Sama riječ "pornografija" grčkog je porijekla. Sastoji se od dvije riječi "porne" (bludnica) i "graphe" (pismo), a odnosi se na svako bestidno i nepristojno prikazivanje osoba, čina, predmeta, simbola... s nakanom da se raspaljuje spolne instinkte i spolne strasti. Pornografija nije uvijek isto što i erotika. Erotika može imati i imala je tokom povijesti i blaže trubadurske i romantičarske oblike dižući se iznad razine grube bestidnosti.

Cilj svih gore nabrojenih "pornomaterijala" je isti: kroz oči, maštu i uši zahvatiti ljudske osjećaje i volju, da bi sve to konačno prešlo na područje dodira. A učinci koji iz svega toga slijede su poražavajući.

Učinci pornografije

Oni su mnogi i razorni. Pornografija prije svega dovodi do neispravnog vrednovanja ljubavi i seksualnosti; do izobličavanja čovjekovih odnosa, t.j. odnosa prema sebi, drugima, Bogu i svijetu.

Veličanje i idoliziranje ljudske seksualne požude ponizuje dostojanstvo ljudske osobe, izvrće smisao ljudske ljubavi i seksualnosti, osobito kad se veliča seksualno nasilje.

Učeći od pornografije, dijete od početka odgoja ljubav i seksualnost doživljava kao nešto ružno, brutalno, blatno, banalno, a ne kao što jest - dar Božji, lijep i uzvišen, čist i svet, jer ga je Bog stvoritelj zamislio, htio i dao sa svrhom da muž i žena u zakonitoj ženidbi žive u sebedarnoj ljubavi i da rađaju i odgajaju djecu, te time budu suradnici Trojstvenog Boga, koji jest sama najčišća Ljubav.

Pornografija dakle otklanja čovjeka od prave ljubavi; izvrće pravo shvaćanje seksualnosti; potiče na

seksualno nasilje (odatle mnoštvo silovanja); stvara opću erotizaciju (svima postane normalno to što se prikazuje i pokazuje); zajedno idu i pornografija i poplava pokvarenosti, pornografija i brutalnost, pornografija i razvod braka, pornografija je uzrok i porastu poroka samozadovoljavanja (masturbacije) i perversne seksualnosti (homoseksualnost, lezbijstvo...); mladi zbog pornografije postaju neobuzdani; mnogi zaraženi pornografijom, koja ih istinski ne usređuje iako u njoj mogu uživati napretek, gube smisao života; zbog pornografije prezire se krepost čistoće - smiješni su oni koji ne žele čitati pornografske časopise ili gledati filmove, njihovi kolege nazivaju ih zaostalima; zbog pornografije (koja takvim prikazuje i samostanski život) mnogi sumnjaju u mogućnost Bogu posvećenog života u djevičanstvu i beženstvu - ljudi se smiju na tu pomisao i takav život smatraju lažju i farizejštinom.

Dakle, posljedice pornografije su nesagledive i vrlo porazne i teške po čovjeka pojedinca, po obiteljski život, za društvo i za Crkvu.

Jedno svjedočanstvo

Tedi Bandy, koji je prije nekoliko mjeseci sudskom presudom u Lake Cityu u SAD pogubljen na električnoj stolici, rekao je neposredno pred smaknuće poznatom američkom psihologu Jamesu Dobsonu: "Ne mogu očekivati pomilovanje za zlodjela koja sam počinio (za pet godina ubio je i iznakazio više od stotinu žena). Moja zlodjela počela su dok sam još bio dječak, kad sam počeo čitati pornografske časopise i knjige. Takvo štivo postalo je moja droga. Rodio sam se u obitelji sa petero djece. Imao sam dobre roditelje i sretno djetinjstvo. Ali kad sam u dvanaestoj ili trinaestoj godini krenuo s dječacima na smetište prekapati otpatke i našao pornografske časopise od tada je sve krenulo naopako. Nakon čitanja pornografskog štiva prešao sam na djela. S 28 godina počeo sam ubijati. Sve moje žrtve bile su žene".

Što učiniti?

Koliko je zlo pornografije danas veliko htjelo nam je posvjedočiti i Papinsko vijeće za društveno priopćavanje izdavanjem dokumenta **PORNOGRAFIJA I NASILJE U SREDSTVIMA DRUŠTVENOG PRIOPĆAVANJA**. Ovaj Dokument potiče na otvorenu borbu protiv ovog velikog zla suvremene civilizacije. On najprije apelira na proizvođače pornomaterijala da se vođeni pozitivnim vrijednostima pridržavaju etičkih kodeksa radi općeg dobra i da sami odluče prestati s pornografijom. Nadalje, potrebno je podvostručiti sile u moralnom odgoju djece i mladeži (osobito u odgoju za krepost čistoće). Roditelji trebaju birati programe i filmove koje će djeca gledati i odgajati ih tako da sami znaju odabrati samo dobre i pristojne programe. Borba protiv pornografije treba biti izražena pozitivnim odgojem za poštivanje ljudske osobe, za poštivanje dostojanstva i ljepote ljudskog tijela, vrijednosti života, obitelji...

I molitvom protiv pornografije

Molitva je jako važan elemenat u borbi protiv svakog zla, pa i u borbi protiv pornografije. Potrebno je moliti se Duhu Svetom da prosvijetli sve te uvide veliko zlo koje prouzrokuje pornografija. Moliti se za mlade da ne podlegnu napasti i da idu protiv struje današnjega mentaliteta koje u pornografiji vidi samo dobro. Mladi samo trebaju moliti za snagu i milost da mogu biti drugačiji od ostalih i da iskuse radost čistoga života. Dobro je u svakoj napasti uteći se Bezgrješnoj Gospi. Ona je, koja je očuvana od svake ljage grijeha; Ona koja je uz Isusa bila najdivnije stvorenje koje je hodalo ovom zemljom, može nas sačuvati svojim moćnim zagovorom.

... nadasve primjerom čistoga života

Da bismo se aktivno mogli boriti protiv pornografije najprije mi moramo živjeti čisto i sveto. To zlo moguće je nadvladati samo ustrajno živeći krepost čistoće. Ne posrnuti pred navalama napasti i radoznalosti. Kad bi barem kršćani manje kupovali pornografske časopise i manje gledali takve filmove, osjetio bi se vidan napredak. Mi prvi moramo poštivati svoje tijelo. Čovjek je kao čovjek stvoren na sliku Božju, zato svoje tijelo moramo čuvati u stidljivosti i čistoći. Mi, istina, moramo upoznavati ljudsko tijelo i ljudsku seksualnost, ali ispravnim putem. Postoji i stručna literatura i beletristika o ljepoti ljudskog tijela i o ljudskoj seksualnosti. I meditirajući o svome tijelu, o svim njegovim dijelovima, o divnom njegovom funkcioniranju... Na taj način ćemo shvatiti pravu veličinu ljudskog tijela i ljudske seksualnosti i slaviti ćemo Gospodina "što nas je stvorio tako čudesno". I što je naše tijelo učinio hramom Duha Svetoga.

Kad to znamo nećemo robovati grešnoj požudi i tjelesnoj strasti. Moći ćemo poslušati poticaj sv. Pavla: "Ne tijelo bludnosti, nego Gospodinu... proslavite Boga u svome tijelu!" A kad smo u napasti i kad nam je teško molimo i vapimo sa sv. Pavlom: tko će me izbaviti iz ovoga bijednog tijela? - Hvala Bogu, po Isusu Kristu. Ili: zar će me golotinja rastaviti od ljubavi Kristove? - Nipošto, jer u svemu tome (i u moru pornografije koja nas okružuje) nadmoćno pobjeđujemo po Onome koji nas uzljubi.

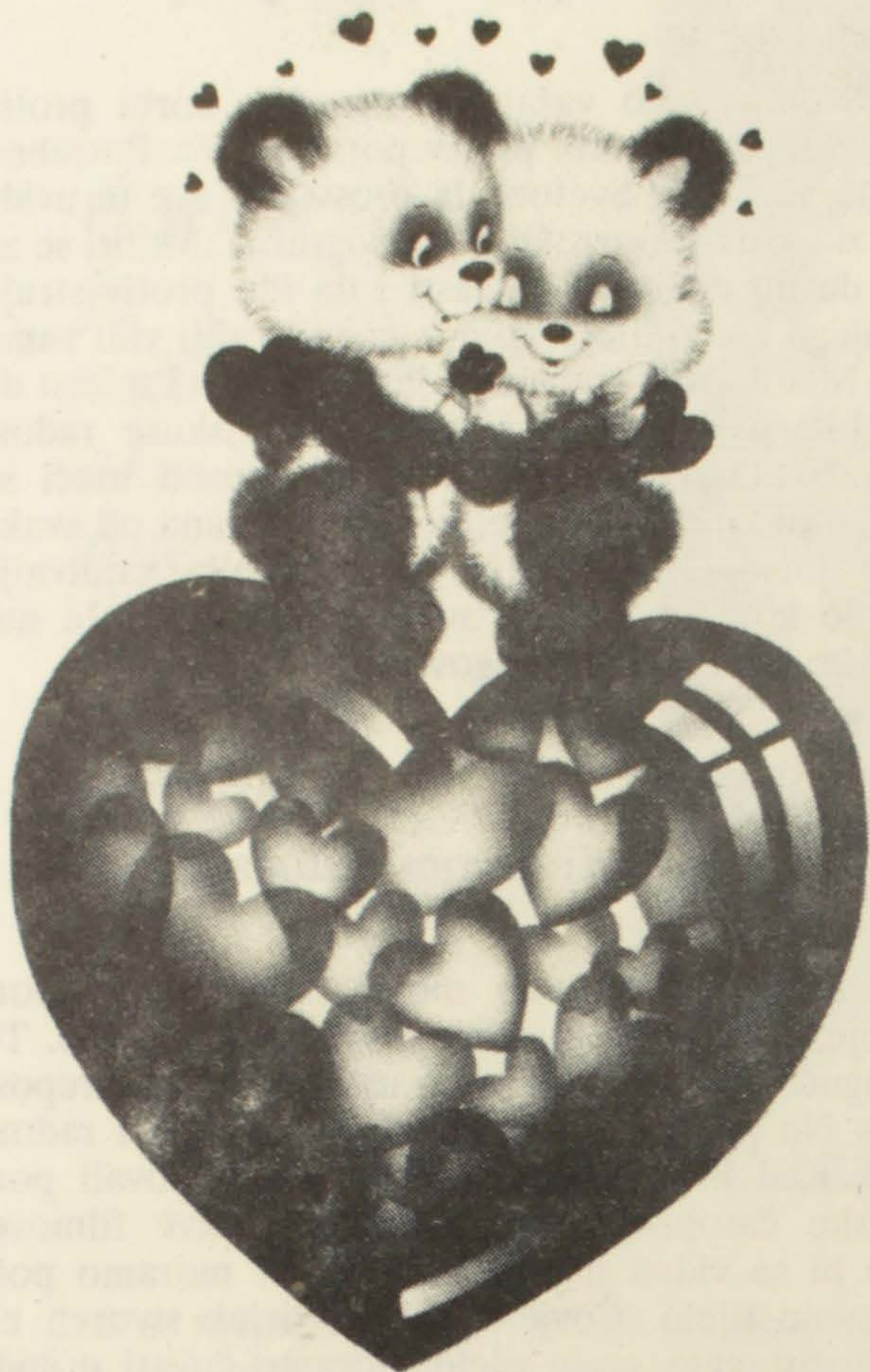
Stoga puni nade u pobjedu čistoće idimo naprijed. Nošeni nadom da će Krist "preobraziti naše bijedno tijelo i suobličiti ga tijelu svome slavnome". Ta preobrazba i to suobličenje događa se već sada dok se trudimo živjeti čisto; dok se borimo protiv zla pornografije u sebi i oko sebe...

Razveselimo Isusa za blagdan njegova rođenja, za blagdan njegova Tijela svojim svetim i čistim životom - obnovljenim poštovanjem svoga tijela i tijela svih osoba koje susrećemo - zahvaljivanjem za ljepotu ljudskog tijela...

Proslavimo Boga koji se utjelovio, proslavimo Riječ koja je tijelom postala - u svome tijelu.

(Literatura: I. Fuček, "Novi dokumenat o pornografiji", *Obnovljeni život*, 5\1989., str. 471 - 481).

Andrija Anišić

O, TI MALO, BOŽJE DIJETE

O, Ti malo, Božje dijete, sa blistavim očima poput dragog kamena u kome se ogleda divno plavetnilo čistoga neba. Tako si maleno, nježno, u velikoj mjeri ovisno od nas starijih, a ipak je Isus upravo vas djecu stavio kao uzor svima odraslima i ostavio nam vječnu poruku: "Tko ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne u nj neće ući" (Mk 10, 15).

Promatrajmo malo pažljivije svoju djecu. Ta malena stvorenja nam otkrivaju ono što današnji svijet uporno želi da zaboravimo, a to je: čudo svega što živi. Zar ne vidimo kako su djeca u svojoj ljubavi i dobroti savršenija od nas starijih?! Kako li je samo dječje srce veliko i puno povjerenja u ljudsku ljubav. O, kad bi i mi odrasli imali toliko povjerenja u ljude oko sebe i kad ne bismo stvarali oklop nepovjerenja! Ne smije u nama nestati povjerenja u ljude, a još manje pouzdanja u Boga. Iskreno vjerujemo i dobit ćemo snage da prihvatimo i ono što ponekad ne razumijemo. Budimo postojani u svom iščekivanju Gospodina koji dolazi. Ali ne zaboravimo: On je već došao i među nama je. Grli nas često onim istim nježnim zagrljajem kojim majka i otac grle svoje čedo.

Neka nam oprosti Gospodin; kad sumnjamo, kad smo previše zabrinuti, kad se ne prepuštamo Njegovoj volji o dobroti kao što se djeca s potpunim povjerenjem prepuštaju svojim roditeljima.

Gledajmo na život dječjim očima. Neka na našim licima zablista osmeh. Ispunimo svoja srca nježnošću, ljubavlju, nadom i povjerenjem. Volimo se međusobno, jer ljubav je jedini ključ koji odgovara vratima raja. Kad ljubimo već smo otvorili vrata raja - već osjećamo krasotu rajskog života. Nošeni tom krasotom budimo radosni i razveseljujmo ljude. Ispunimo svoje srce ljubavlju; volimo se kao djeca, iskreno, jako i bez interesa. Tako se stvara novi svijet koji je Isus želio ostvariti na ovoj zemlji svojim dolaskom!

Blaženka

DJETINJSTVO ZA ODRASLE

Dijete, bezazleno i radoznalo, poželje biti veliko i živjeti životom odraslih. Nije se moglo zadovoljiti svojim očima koje su se svjetlosti i ljepoti radovala, nego htjede dublje proniknuti u srca stvari i ljudi.

Uspinjaše se zato da razumije govor odraslih i velikih, da slijedi njihove korake. Ali, govor im bijaše često nejednostavan, prepreden i neuvjerljiv, koraci grubi i nemilosrdni, a srca nedostupna. Idući s njima tako, djetetu nestade iz očiju svjetlost, ugasnu mu osmeh, i pričinu mu se da je odasvud iščezla ljepota. Navirala su odasvud mnoga zabrinuta lica, stisnute usne i bezživotne oči. Dijete tada pomisli da je život tih velikih ljudi koji užurbano i grčevito rade, daleko i samouvjereno planiraju; tako bez osmjeha i srca, uistinu težak, da je za jedno obično dijete u takvom svijetu nemoguće preživjeti. I požali dijete za svojim svijetom povjerenja, jednostavnosti, ljepote... Ali, bilo je svjesno da ni za njega povratka natrag nema, i da treba tražiti može li negdje pred sobom otkriti put kojim bi opet došlo u svijet koji može osvojiti smješkom, svjetlošću, i obdariti ga toplinom svoje jednostavnosti.

Tražeci tako korak po korak, pronađe da su u dubini i drugi (oni naizgled veliki iz svijeta odraslih) zapravo djeca željna smijeha, svjetlosti i srca, ali nesposobna da u mnoštvu putova pronađu onaj pravi za hod u djetinjstvo za odrasle. I požali ih jer su neki od njih već odustali od traženja. Tada dijete (koje je uspelo u sebi sačuvati čežnju za svijetom osmjeha, svjetlost i srca) prionu još zadušnije uza svoj život, zavolje ga i odluči podijeliti s drugima svoj san o osmijehu i svaki tračak darovane svjetlosti.

Onima koji bi ga pitali otkuda mu tolika sigurnost da je pronašlo pravi put do svijeta ostvarenja svojih čežnja, govorilo bi o Bogu koji je postao Djetetom. U njemu je postala stvarnost to da postoji Dijete sa neizbrisivim osmijehom, neugasivom svjetlošću i otvorenim srcem. To je Dijete u svom životu otkrilo tajnu djetinjstva za odrasle i darovalo svoj život da bi svi (koji to žele) mogli opet postati djeca. Zato je dovoljno susresti u dubini svog srca pogled Djeteta i poći za njim. Pogled tog Djeteta i danas moguće je susresti: u jaslicama prepoznat će ga i oni koji se boje da su već davno prestali biti djeca.

s. Martina

BIJELA KRONIKA

MOLILA SAM SE BEZGREŠNOJ I O. GERARDU

Osjećam silnu želju da vam ispričam što sam doživjela ove jeseni. Ali, to mi tako teško polazi za rukom, jer nebesko se ne može izraziti ovozemaljskim riječima.

Prošao je listopadski ispitni rok. Nisam dala uvjet za drugu godinu. Razočaranje. Slom. Nerazumijevanje od okolice. Zabrinutost roditelja za moju budućnost... Što sad? - Odustati - nastaviti - zaposliti se - duhovno zvanje - upisati nešto drugo? i kakve mi se sve alternative nisu ukazivale. Tog trenutka sam osjetila ono pravo križanje o kojem stariji često govore. Kojim putem poći?

Naravno, tu je uvijek Isus jedno uporište. Njemu pripadam. Neće me ostaviti ni iznevjeriti. Zar nije rekao: "Nek se pokrenu planine i potresu brijegi

al se ljubav moja neće odmaći od tebe" (Iz 54, 10)

Možda je ovako i bolje. Zar i Isus nije pao na svom križnom putu?! Ustani, prihvati poraz, suoči se i kreni. Slušaj što se od tebe traži - sve mi je to prohujalo glavom. Bože, neka bude kako ti želiš.

Tih dana često molim: "Presveta Djevice Marijo, Majko i Kraljice moja, tvojem Bezgrešnom Srcu posvećujem čitavo svoje biće... pomози mi živjeti dostojno moga krsnog posvećenja, da neopozivo pripadam svom Otkupitelju. Daj da poput Tebe slušam poticaje Duha Svetoga. Neka se u meni i pomeni uvijek i u svemu vrši volja Božja".

Jedan telefonski poziv i drag mi glas donese novu priliku, novu radost. Priznat će se usmeni ispitni rok u studenom za uvjet na upis u drugu godinu. A meni za uvjet nedostaje još točno jedan i pol usmeni ispit. Bilo bi pravo čudo sad dati uvjet. Takve "slučajnosti" rijetko se događaju. Rodila se nova nada. O, Bože, daj mi snage da radim. Umorna sam, ali Tebi ništa nije nemoguće. Dala sam se na učenje. Išlo je teško. Bila sam rastresena. Odvlačile su me želje i planovi, javljala sumnja: što ako opet ne uspijem?! - No molitva mi je bila: neka bude kako Ti Isuse želiš.

Nikada nisam bila bliže Bogu. Nikada nisam više molila, ali nisam ostala skrštenih ruku. Pošteno odrađen dan često je veća molitva od brojnih krunica i Očenaša. Posebno sam molila zagovor Bezgrešne i oca Gerarda.

Jedan ispit je odložen. Ne znam odakle mi strpljenja da to primim s tolikim mirom. Otišla sam na drugi i položila ga. Radost, ali i zabrinutost za dalje. Sjetila sam se Isusovih riječi: "Ne budite zabrinuti za sutra...". Bila sam beskrajno zahvalna.

Ovaj drugi ispit odložen je još jedanput. I sad je već postalo rizično. Profesora nije bilo, a za par dana bit će profesorsko vijeće. Što se dalje događalo samo Bog zna. Kao da me je nešto nosilo naprijed. Vratila se profesor. Položila sam i drugi ispit. Onda se opet sve zaplelo. U studentskoj službi su mi tražili liječničko opravdanje. Nisam imala još jednu upisanu ocjenu u indeksu. Bilo je već pet do dvanaest da se preda molba za upis. Uzeli su mi molbu poslije radnog vremena, I to ona službenica koju sam najmanje voljela. Sad je sve u njihovim rukama. Sjetila sam se

riječi s. Bernardice, koja mi je još prije par dana rekla da vjeruje da će me oni pustiti da prođem. To je tada izgledalo tako smješno. Ali vjerovala sam da Isus i Bezgrešna, a ni naš o. Gerard neće dozvoliti da me ne prime. Zahvalna sam i za sve žrtve i molitve drugih za mene.

Stavila sam ovdje na papir ono što mi se događalo izvana, ali ono što sam osjećala u svojoj nutrini. Ta sigurnost, mir - u borbi sa strahom i neizvjesnošću - to se ne može opisati. Taj lom, fizička skrhanost u borbi sa nečim što me je iznutra vuklo naprijed. Da nije bilo Boga i njegove podrške - sama bih pala.

Sve je to bilo za mene jedno veliko iskustvo. Jedan dokaz da Bogu ništa nije nemoguće. Ako iskreno molimo i vjerujemo On milostivo daje. Možda na trenutak osjetimo da gubimo, ali on daje i onda kad nam ne daje ono što tog trenutka ištemo. Dariva nam zapravo mnogo više, ali to nam tek kasnije postane jasno. On najbolje zna što je za nas dobro.

Ispričala sam ovo da to pomogne baš Tebi, koji ovo čitaš, pomogne da bolje razmisliš o svom životu. Što si učinio od njega? Čovječe slab si! Bez Boga ne ide! Možda će netko reći, ta sve je to bila puka slučajnost, tako se desilo. Ali ja znam. Tu je netko umješao svoje prste. Snažno sam to osjećala čitavo vrijeme.

Došašće je vrijeme iščekivanja spasenja. Podimo u susret Spasitelju. On sam hita da nas spasi. Izručimo mu se potpuno. Vjerujmo i molimo, postimo i žrtvuemo se. Život je prekratak da bismo i minutu izgubili dangubeći. Živimo samo onoliko koliko živimo za druge, koliko živimo ono što Bog od nas traži. Njega ne možemo naći pa staviti u vitrinu. Njega treba živjeti. S Njim ići. To je teško. Svijet nas začas odvuče i zarobi u svoje mreže.

Isuse, nauči nas živjeti onako kako je Tebi drago. Daj da se ovog Došašća primaknemo korak bliže k Tebi. Neka se u svakom od nas ovog Božića rodi Spasitelj! Iščekujmo ga radosno.

Vesna C.

MOLITVA ZA MLADE

Čitajući u Bačkom klasuju "Prilog mladih", posebno "Pisma Isusu" bila sam ponesena. Proživljavala sam svaku molitvu mladih i svaku njihovu želju. I ja sam s njima molila. Žao mi je što ne mogu svakomu od njih stisnuti ruku i reći koliko ih volim i da se za njih svaki dan molim. I zato sam napisala ovu molitvu. Iskrena je ova molitva. U njoj su obuhvaćene njihove želje, molitve, priznanja i strahovi.

Poznata su mi sva mladenačka previranja, oscilacije, vjerovanja, a posebno njihov položaj u društvu gdje nema moralnih normi i u kojem ništa nije sveto. Zato sam pjesmom pokušala moliti s njima i reći im da su dobar put izabrali, a ujedno da na tom putu nisu sami, da ima mnogo duša, među njima sam i ja, koji u srcu nose njihovu mladost. Želimo im pomoći molitvama i poticajima. Ako u tom bar malo uspijem bit ću sretna.

Prostrta pred Tobom ja molim
i Tebi Isuse izručam mlade.
Primi ih, sakrij u svoje Srce,

pošalji Duha Svetog
 da im ravna putove
 u svim pothvatima
 milost ustrajnosti dade.
 Pomozi im da Te izaberu kao:
 Ljubav,
 Prijatelja,
 Nadu,
 Optimizam,
 Sigurnost..
 Uđi u njihove duše i srca
 bešumno, tiho svojom dobrotom
 Ti, Neizmjerni i Nedokučivi.
 Učini da pođu u život bez straha
 i da Te čuju kad im se javiš,
 nošeni vjerom da spoznaju cilj,
 smisao i vrijednost života.
 Da bez straha stupaju naprijed
 znajući da si njihova Jakost -
 Utjelovljena Ljubav i Dobrota!
 Učini molim Te (jedini Ti to možeš)
 da pruže ruke svakom pored sebe,
 da srcem svakog čovjeka ljube,
 da uvijek budu s Tobom
 i nadu Te u sreći, i kad je gube.
 Ne daj da noći njihove tamnež
 ikada dugo traju.
 Svjetlom ih obasjaj!
 Oživi u duši im svijest
 da si Ti njihova jakost.
 Učini da uvijek to znaju.
 Usliši me Isuse, na koljenima molim
 za našu mladež, za naš "CVIJET". Povedi ih
 svojom stazom,
 blagoslovi im korake i htijenja,
 učini da k Tebi koji si
 PUT, ISTINA I ŽIVOT,
 povedu u XXI. stoljeće svijet!
 VIA

TRIBINE MLADIH

Sa početkom školske godine započeo je i novi ciklus tribine mladih.

Prva tribina je bila 17. rujna 1989. godine na temu: "Upoznaj tko si!", a predavač je bio msgr. Franjo Komarica, biskup Banjalučki. Biskup Komarica je naglasio da svatko treba postati ono što treba biti jer na zemlji nema popravnog ispita iz života.

Navodim nekoliko zanimljivih rečenica iz njegovog predavanja: "Ja kakav jesam pozdravljam tužno onoga kakav bi htio biti". "Ne damo drugima da uđu u nas, a ni sebi da izađemo iz sebe". "Sav svijet misli na sebe, samo ja na mene". Bio je prisutan lijepi broj mladih, a ocjena tribine bila je vrlo dobra.

Slijedeća tribina bila je 15. listopada 1989. godine. Predavač je bio fra Mićo Pinjuh, župnik iz Mostara, koji je održao predavanje na temu: "Mladi kršćanin danas - njegova uloga i poslanje u Crkvi i svijetu".

Predavač je naglasio da suvremeni čovjek mora imati živu vjeru. Velika je opasnost nevjera vjernika, ali još veća, nevjera svećenika. Naveo ne nekoliko mogućnosti kako se mladi mogu uključiti u živo sudjelovanje u Crkvi (pjevanje, kupljenje milostinje, obilazak bolesnih, katehizacija na radnom mjestu). Mladi moraju svjedočiti svoju vjeru vlastitim načinom života. Postoje slučajevi gdje su mladi predvodili duhovne obnove svećenicima i biskupima. Diskusija je na ovoj tribini bila vrlo živa i mnogi prisutni su se uključili u razgovor o započetoj temi. Ocjena tribine bila je jako dobra.

Na tribini mladih 19. studenog 1989. godine Jakov Jurendić, isusovac iz Zagreba, održao je predavanje na temu: "Problemi mladih". On je naglasio da se mladi trebaju pripremati za život sa svom ozbiljnošću i svim trudom. Mladi su često puta istovremeno i zabrinuti i sigurni u sebe, te svoje mladenaštvo sebe doživljavaju teže.

Predavanje je bilo vrlo kratko, ali sadržajno, tako daje izazvalo vrlo živu i dugu diskusiju, koju je, uspješno, prvi put vodila nova voditeljica tribine Svjetlana Kopunović.

Emilija

"BAČKO KLASJE" IZ 1930. GODINE.

Među odbačenim papirima Biskupijske knjižnice u Subotici pronašao sam dva prašnjava i požutjela lista. Kada sam obrisao prašinu, pojavila su se na prvom listu velika slova Bačko Klasje. Listovi su veličine A4, presavijeni. Isprva sam pomislio da je netko za sebe risao, jer su povećana slova lijepo rukom ispisana. No, ispod natpisa "Bačko Klasje" slijedio je tekst kucan strojem i ciklostilom umnožen. Ispod teksta je naznaka - urednik. Na dnu prve stranice je vinjeta u obliku velikog slova M preko kojeg se prepliću tri klasa žita. Pri donjem kraju vinjete je uokvirena oznaka: 1. broj 1930 6 jula. Dakle, to su novine. Ali, čije?

Bile su to novine sjemeništara naše biskupije. Da, prave male novine, jer su prema želji urednika, izlazile svakog tjedna.

Pomno sam pročitao ta dva lista. Iz teksta i obavijesti je jasno tko je i za koga pisao te novine. Pisali su ih sjemeništari naše biskupije. Željeli su se preko ljeta povezati, prijateljevati i stvarati putem novina. Školu su pohađali u Travniku, a preko ljeta je svaki bio u svom gradu ili selu. Subotička grupa je pokrenula novine "Bačko Klasje" s napomenom da su one za sve sjemeništare, da ih svi trebaju primati i u njima surađivati. Urednik je bio Kujundžić, tajnik Lantoš, a revizori Beneš i Tumbas. Svi su izabrani jednoglasno.

U prvom broju urednik objašnjava nastanak i svrhu lista ovim riječima: "Svi smo osjećali potrebu da i za vrijeme praznika ostanemo u bratskoj vezi i ljubavi, i pod ovim dojmom sastali su se svi subotički klerici i odlučili da će izdavati "Bačko Klasje". Drugi prilog je izvještaj o polaganju mature, a potpisan je sa "Učesnik". Saznao sam da je to bio Franjo Vujković. Izvještaj o dolasku maturanata iz Travnika napisao je Albe Vidaković. Maturantima su priredili svečani doček i malu akademiju. Aleksa Kokić je recitirao svoju pjesmu "Povratak", a Albe Vidaković je svirao na violini odlomak iz uvertire "Dichter und Bauer". Zatim slijede kronika i vijesti. Iz vijesti saznajemo da se je te godine prijavilo za sjemenište 51 kandidat. Iz rubrike "Urednikova pošta" saznajemo i ovaj dragocjen podatak: "Po odluci uredništva ima svaki klerik naše biskupije poslati svaki drugi tjedan bar jednu radnju".

Drugi list pripada drugom broju "Bačkog Klasja". Prvi članak je pod naslovom "Ideali kršćanskog mladića", a potpisao ga je Matković. Slijedi tekst pod naslovom "Tempus mutat mores et nos mutamur in illis" sa potpisom - Beneš. U "kronici" se opisuje izlet u Staru Kanjižu. Izlet je bio radostan i lijep. Ugođaj su pokvarili dosadni komarci. Doživljaje s tog izleta Kokić je izrazio u pjesmi "Doručak u Kanjiži". Tada je Kokić bio srednjoškolac i tek počinje pisati stihove. Kako ta pjesma nije ni u jednoj zbirci njegovih objavljenih pjesama, donosim je ovdje u cijelosti.

DORUČAK U KANJIŽI

*U šumici malo niže
Muhe blizu sve u šesnaest
ispod stare nam Kanjiže,
a komarci u sedamnaest,
počeli smo jesti jadni,
te dok bubi radiš o glavi
umorni i vrlo gladni.
u kruh ti ulaze bezobrazni mravi.*

*Spočetka je dobro bilo,
I evo ovakve tužbe nam se dižu
dok se nije sakupilo:
na naš mali izlet u Staru Kanjižu
buba, muha, komaraca
i tamo se neće ići više
i na krdo zlih kukaca.
barem dok opet ne bude kiše.*

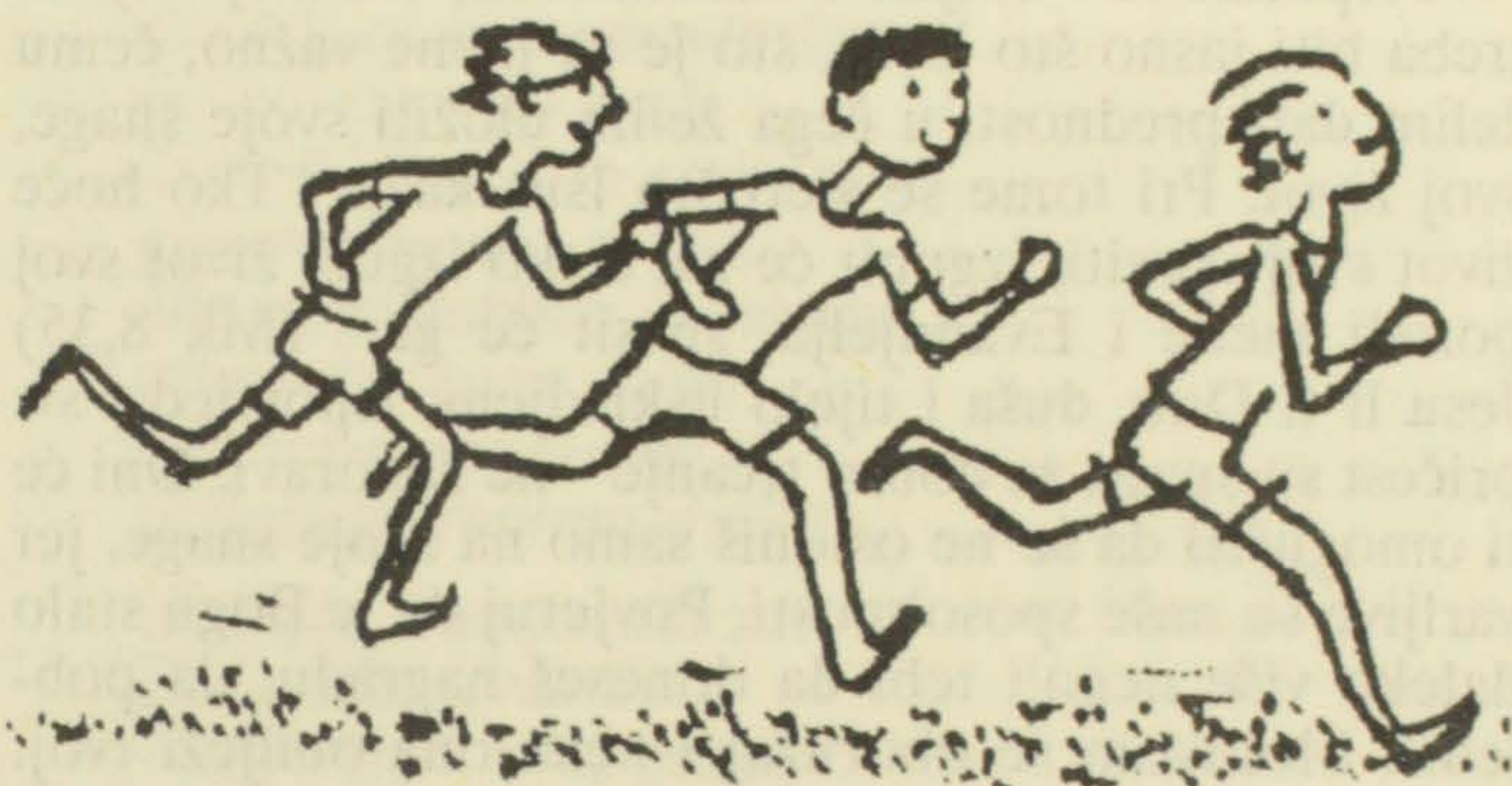
Iz "Vijesti" saznajemo za okružno pismo g. Biskupa klericima, o dolasku O. Rektora iz Travnika i O. Spirituala. Poslan je pozdravni telegram kralju Aleksandru naših abiturijenata i primljen odgovor.

Upućen je poziv bogoslovima i sjemeništarcima na Euharistijski kongres u Zagreb.

Iz "Urednikove pošte" saopćenje: "Ivan Lorbach, B. Breg. Drago nam je da si tako rado primio naš prvi broj. Nadamo se da će list izlaziti svaki tjedan. Mjesto pretplate čekamo tvoje radove". I jedna preporuka: "Ljubiteljima francuskog jezika preporučujemo za pretplatu francuski katolički list 'La Croix'".

Nisam uspio doznati koliko je brojeva tadašnjeg "Bačkog Klasja" izišlo, niti, da li je izlazio svaki tjedan. No, svakako, zadivljujući polet tadašnje mladosti. Za nas, pak, poticaj od mudrosti starih.

Josip Temunović

MLADI, PAZITE KAKO TRČITE

Vrijeme i prostor u kojem živimo izmedju ostalih karakteristika obilježeno je **ž u r b o m, t r č a n j e m**! Svi za nečim trče i svi nekamo trče. Kamo? Za čim?

Pogled mi se zaustavlja i misli prate vas mlade. Vama ponajviše pristaje trčanje. O vašem trčanju pomalo ovisi budućnost. Hoćete li dotrčati do cilja? Još važnije - hoćete li odnijeti nagradu? Sada je vrijeme za vas pogodno, to je vaše vrijeme. Ako sada puzite, ako sada teturate, hramljete i zjevajući se rastežete i tako prenemažete hoćete li - nećete li - teško je očekivati da ćete dotrčati k cilju, a još se teže nadati da ćete odnijeti nagradu. Ja bih želila da vi mladi pobjedite, da vi mladi dobijete nagradu. Želila bih da dobro trčite.

Onima koji su se odlučili trčati, kao i onima koji trče, još više onima koji se nisu odlučili za trčanje dozivam u srce i pamet upozorenje sv. Pavla: "Ne znate li da u trkalištu svi trkači trče, ali samo jedan dobiva nagradu! Tako trčite da je odnesete. Svaki se natjecatelj uzdržava u svim stvarima. Oni da dobiju raspadljivi vijenac, a mi neraspadljivi." (Usp. 1 Kor 9,24 sl)

Podsjećam vas na predradnje prije negoli se odlučite na trčanje. Važno je znati cilj, važno je izabrati cilj. Nije svejedno da li je u pitanju "raspadljivi vijenac" ili "neraspadljivi"! Koji puta mi se čini da se trči samo nek se trči, jer svi trče. Svira onaj, zašto ne bi i ja? Putuje on, putovat ću i ja. Ona je u onom društvu, pokušat ću se i ja priključiti, možda će mi biti dobro, nisam ja manje vrijedna od njih. On vozi motor i dobio ga je za rođendan, kad bih barem meni netko takav dar poklonio. Uostalom možda bih mogao raditi i motor kupiti. Bitno je da me drugi vide da i ja mogu imati motor. Bicikla, pa to svaka šuša ima i svaki bijednik vozi. Trčimo li za raspadljivim vijencem ili neraspadljivim?

Vi mladi, koji ste se odlučili trčati, vi koji ste preispitali svoj cilj i opredjelili se za neraspadljiv vijenac ne zaboravite što je sve važno u startu.

Pripremi se - uvijek u našem biću, u našoj svijesti treba biti jasno što hoću, što je za mene važno, čemu želim dati prednost, u čega želim uložiti svoje snage, svoj život. Pri tome se sjeti što Isus kaže: "Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene i Evandjelja, spasit će ga." (Mk 8,35) Jesu li ti Duh, duša i tijelo uskladjeni. Ispovijed i sv. pričest su snaga za dobro trčanje - ne zaboravi. Oni će ti omogućiti da se ne osloniš samo na svoje snage, jer varljive su naše sposobnosti. Povjeruj da je Bogu stalo daleko više negoli tebi da doneseš nagradu, da pobijediš. Molitvom se oboružaj i neka ona obilježi tvoj: pripremi se! Ne dopusti da vrijeme pripreme provedeš pred ogledalom, kod frizera, u protezanju i rastezanju jutarnjih sati i tome slično. Ne dopusti da izgubiš život poradi prolaznih vrijednosti, jer što će biti s nagradom? Znaš li se nagnuti nad Božju riječ? Zaustavit se pred Svetohraništem? Pročitati dobru knjigu? Napisati svoje iskustvo kako bi njime drugoga obogatio? Nije li to vrijednije u pripremi? Razmisli! Odluči se! Opredjeljenje će ovisiti o tvojoj dobroj pripravi i poznavanju cilja.

Pozor - Još uvijek je vrijeme da pogled uzdigneš Onome od kojega dolazi nagrada, spas. Još uvijek imaš vremena da Njemu povjeriš "parnicu svoju". Pozor želi tvoje misli usmjeriti, tvoju snagu prikupiti i sve podložiti Onome čija "Riječ brzo trči. Ako si u pozoru sav, bit ćeš dobar u startu i od toga će ovisiti kraj.

Sad - Ne dopusti da tvoje trčanje bude jučer i sutra, neka ono bude sad. Ne odgađaj. U tračanju budi svoj, predan, do kraja založen. Ne okreći se i ne skreći ni desno ni lijevo. Drži se svoga puta kako bi čuo: "Dobro si trčao!" (Usp. Gal 5,7) Trči tako da možeš i sam reći: "Plemenitu sam borbu izvojevao, trku dovršio, vjeru sačuvao." (2 Tim 4,7) Dobro trči tko može reći sa sv. Pavlom: "Zaboravljajući što je nazad, ispružajući se prema onome što je naprijed, trčim prema cilju da postignem nagradu - nebesko stanje u koje nas je Bog pozvao po Kristu Isusu." (Fil 3,14).

Mnogima se događa da dok promatraju dio puta koji su prešli izmiče im tlo pod nogama i nadju se u zrakopraznom prostoru te cilj izgube iz vida.

Dobri trkači moraju znati razdvojiti vrijedno od bezvrijednog, važno je ustrajati, ljubiti, nadati se i vjerovati.

Mladiću i djevojko ne oklijevaj! "Brzo trči riječ njegova" (Ps 147,15). Pazi dok trčiš kako trčiš! Ne

zaboravi da si se po krštenju u Krista obukao, ali i u Njegovo trkalište ušao. Jesi li u pripremi, pozoru odijelo sačuvao kako bi ti s a d bio efektan, a trčanje nagradjeno!?

Ne zaboravi da nisi sam u trkalištu. Ne zaboravi da mnogi trče, ali samo jedan dobiva nagradu!

s.M.Tarzicija T.

RAVNICA POD SNIJEGOM

Kak je lijepa m ja ravoica p d soijeg m
u zimske sumrake, kad se grće mrak m.

Sive daljioe oestaju u magli
a soiježoe zvijezdice tih plešu zrak m.

Stara z va p d križem večeroju m litvu m li
I graoama sv jim soježoim miluje Raspet m lice.

Dalek oa prtioi bijel j laoe skl oište traži
i sluša u daljioi krik prepelice.

P d soiježoim p krivačem miruju zroa žita,
k ja su usoula u zemlji da o vi živ t r de.

I oitk i oe sluti da zemlja ipak živi
a živ t se p kaže oda kad bijela zima de.

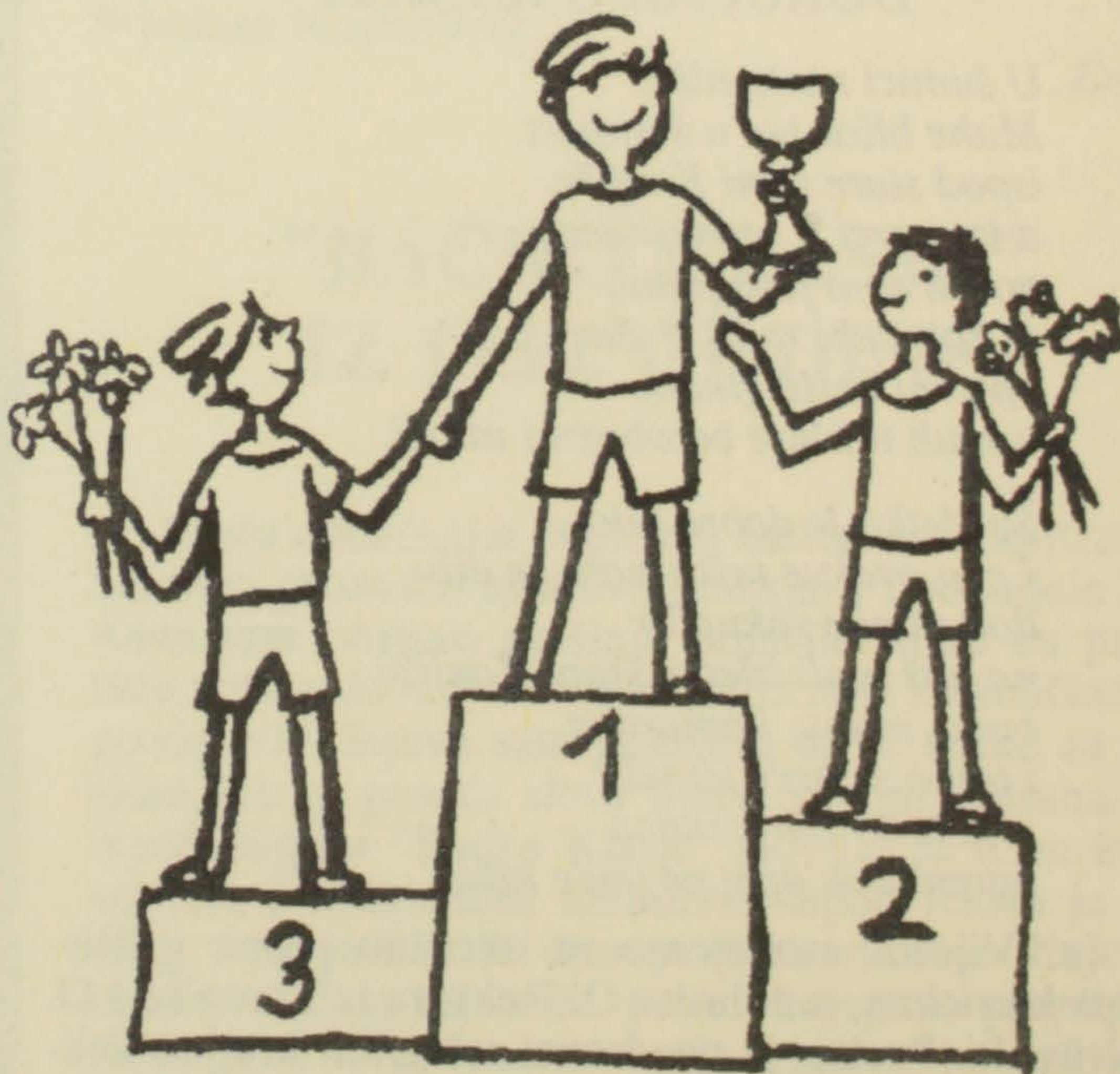
Salaši u daljioi oe vide se d soijega,
prazoi i samljeoi spustili sijede su glave.

A dračevi veliki cvile i starim graoama z vu
da barem fazaoi oa ojima goijezda prave.

Lijepa je m ja ravoica p d vim p kr v m
bijelim,
r doa m ja zemlja svetište je tišioe.

U hramu ojeo m bih htjela tih stati i ja
i usouti vječo isp d soježoe bjelioe.

s. Blaženka Rudić

SJEĆANJE NA PJESNIKA IVANA PRČIĆA

Ivan Prčić je imao dvostruku ulogu u hrvatskom kulturnom životu u Bačkoj i to kao kulturni radnik i kao pjesnik.

Rodio se na početku našeg stoljeća, 1901. godine u Gornjoj Čikeriji, koja je danas u NR Mađarskoj, u siromašnoj zemljoradničkoj obitelji od oca Stipana i majke Kate Kujundžić.

U burnim godinama prvog svjetskog rata pohađao je učiteljsku školu u Kalači i maturirao je 1921. godine i postao je učitelj.

Svima vama su poznati životni tokovi pokojnog Ivana Prčića i zato se nećemo duže zadržavati na njegovom opisu, ali treba istaći neke detalje, koji imaju šire značenje.

Poslije neprilika za vrijeme Mađarske okupacije, u oslobođenoj Subotici, u jesen 1944. godine Ivan Prčić je bio prvi pročelnik prosvjete i njegova je velika zasluga što je pomogao da su osnovne i srednje škole počele sa radom iako linija fronta nije bila daleko, na Dunavu. Zaslužan je i u tome da je uveo u prosvjetno-pedagošku službu mnogo naših mladića i djevojaka, koji nisu imali potrebnu stručnu spremu, ali su uz rad završili potrebne škole ili tečajeve. Velika je zasluga Ivana Prčića da je u Subotici osnovana Učiteljska škola, koja je kroz niz godina odgojila mnoge generacije učitelja sve do svog ukinuća.

Zbog zdravstvenih razloga Ivan Prčić 1945. godine vraća se u mirovinu, u koju je za vrijeme okupacije na silu upućen.

Od tog vremena pa sve do svoje smrti 9. prosinca 1988. godine živio je u Tavankutu, gdje je razvio svoju bogatu kulturnu aktivnost. S omladinom je osnovao dramsku sekciju koja je 1946. godine prerasla u Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo "Matija Gubec", koje i danas radi u nekoliko sekcija i postiže velike uspjehe u svojoj sredini i daleko šire po našoj domovini.

Dok su mu dozvoljavale fizičke sile, Ivan Prčić je bio aktivan u Dramskoj sekciji toga društva i prikazao je nekoliko kazališnih komada, od kojih je neke sam napisao, a najpoznatija je bila "Trnoružica".

U Tavankutu je bio aktivan u rješavanju školskih pitanja kao predsjednik školskog savjeta.

Drugo područje, na kojem je Ivan Prčić nekoliko decenija marljivo radio, je područje poezije. Ali, u ovom slučaju imamo vrlo neobičnu pojavu. Uobičajeno je da pjesnici vrlo mladi počnu pisati svoje pjesme. Međutim, Ivan Prčić je počeo zapisivati svoje pjesme tek 1940. godine i onda je nastavio bavljenje poezijom, ali ne jednakom intenzitetom, tako da su neke godine bile bogatije, a neke siromašnije u broju nastalih pjesama.

Svoje pjesme objavio je u vlastitoj nakladi u dvije knjige. Prva zbirka ima naslov "Zrnca biserja", a objavljena je u Subotici 1981. godine i sadrži 158 pjesama. Druga zbirka ima naslov "Zrnca biserja i sedefa iverja", a objavljena je u Subotici 1988. godine, nekoliko mjeseci prije pjesnikove smrti i sadrži 133 pjesama. Iz toga možemo zaključiti da je napisao relativno malo pjesama, obzirom na više decenija pjesničkog rada. Posljednju pjesmu Ivan Prčić je napisao 1986. godine pod naslovom "Trista lita" povodom proslave jubileja tristote obljetnice seobe Bunjevaca i Šokaca u Bačku i obnove crkvenog života među njima.

U svojim pjesmama pjesnik Ivan Prčić je dao iskreno svjedočanstvo o tome kako je doživljavao prirodu i ljude oko sebe pa su zato te pjesme natopljene ljudskom toplinom i bogate osjećanjima. Izraženo je kako pjesnik razmišlja, rasuđuje i sudi o svemu što ga okružuje i često ranjava i tjera u pjesničku osamljenost.

Kako i zašto su nastale ove pjesme, objašnjava sam pjesnik. Na početku obadvije zbirke nalazi se pjesma "Zrnca biserja" u kojoj na slikovit način kaže kako i zašto su nastale njegove pjesme. "Kao što biserna školjka uzročnike svoje boli biserom oblaže, tako i pjesnik svoje boli u stihove slaže." To znači da su ti stihovi izraz pjesnikovih boli i tuge.

Tako isto obadvije zbirke završavaju pjesmom "Epitaf za pjesnika", gdje je u najkraćoj formi prikazao svoju životnu sudbinu. Pjesnik kaže:

*"Ko mrav među mravima sam
samovah među ljudima.*

*Sred ljudi oka zdravih što
vidjet' me nisu znali.*

*Sred ljudi zdrava sluha za
pjesme mi uha gluha.*

*Moma ja ljubljah svijet ko
pčele što ljube cvijet.*

*Sav u ljubavi zanijet ja
neljubljen moram mrijet'.*

O, čujte, namjernici zov

Te humke u ravnici:

"Pogledajet ovaj grob!

Tu počiva pjesama rob!"

Zbog skučenog prostra neću govoriti o prvoj zbirci pjesama Ivana Prčića, jer je ona poznata širem krugu čitalaca i o njoj je više puta pisano, na pr. u 51. broju "Bačkog Klasja". (str. 36-38.)

Iznijet ću nekoliko misli o drugoj zbirci pjesama Ivana Prčića "Zrnca biserja i sedefa iverja" koja je veoma malo poznata u širem krugu čitalaca, jer je prodana u vrlo malom broju, a o njoj još nije ništa napisano.

U toj zbirci pjesme su poredane kronološkim redom kada su napisane, a veoma su različite po svojoj tematici i pjesničkoj formi.

Od brojnijih pjesama o neispunjenim ljubavima do oporih pjesama o neljudskim odnosima među ljudima ima raznovrsnih tema, koje su pjesnika zaokupljale u pjesničkoj zauzetosti.

U prvom redu, Ivan Prčić je zavičajni pjesnik. Subotica ima svoje pjesnike, ali sela oko nje ih nemaju. Tavankut je sretna iznimka u tome. On ima dva svoja pjesnika, a to su Ivan Prčić i Marga Stipičić.

Ivan Prčić je od najranijeg djetinjstva srastao sa prirodom koja ga okružuje. Trava na livadama, zlatni klasovi na žitnim poljima, rumene jabuke na granama i sočno grožđe tavankutskih vinograda, sve je to bilo pjesnikova duša i pjesnikova ljubav. Pjesnik je svojim srcem i svojom dušom bio sjedinjen s prirodom oko sebe.

Svoju ljubav prema rodnom kraju, prema zavičaju, pjesnik Ivan Prčić je pretočio u svoje pjesme, koje će biti i ostati trajni spomenik rodoljublja. Zato možemo sa zadovoljstvom reći: Dok postoji Tavankut i dok žive Tavankučani, ostat će te pjesme kao trajan spomenik ljubavi prema rodnom kraju i zavičaju.

U tim pjesmama Tavankut je trajno ušao u poeziju.

Ništa nije bilo jače od te vezanosti za rodni kraj i zavičaj. Kad je bilo prilike da napusti svoje selo i potraži lakši život za staračku osamljenost, sve je bilo pobijedeno pred ljubavlju prema zavičaju i on je ostao među

svojim suseljanim do zadnjega dana, a sada među njima počiva na seoskom groblju, i njegova humka je simbol jednog pačeničkog života.

U pjesmi "Siva grudva" (148. str.) pjesnik za sebe kaže:

*"Grumen sam grudve rodne mi grude
Bačke ravne
i vrta kraj Krivaje vodoplavne".*

Na izazov gradske slave, on sve odbija i kaže:

*"Gospodo, ja
bačka grudva siva, tih počasti
Non sum dignus
jer ja sam samo
panonski - seoski humus". (149. str.)*

U svojim pjesmama daje idiličnu sliku svoga sela, koje opisuje s mnogo ljubavi i zanosnim riječima:

*Sa sjevera - bagrem šuma,
a sa juga - željeznička čelik pruga,
dok sa druge strane dvije,
sa istoka i zapada
dijelovi su Čika i Krivaje
obgrlili - opkolili vinograde i voćnjake,
presjecane uzduž i poprijeko
mnoštvom puta.
Tu je jezgro - tu je srce -
sela Tavankuta. (str. 17.)*

U pjesmi "Ko posljednji Mohikanac" (131. str.) pjesnik je dao potresnu sliku povijesti Bačke od onog pradaavnog vremena kada je nestalo Panonsko more, koje se kroz grebene Đerdapa prelilo u Crno more ostavljajući nepreglednu močvarnu ravnice, gdje su kroz duge vijekove prolazili mnogi narodi i plemena:

*Pohrliše sa sve četir svijeta - strane
Vrsni lovci, ribolovci i stočari
I nasele sve obale
I rijeka, i jezera, i ševara i močari
Ratovima gospodstva se mijenjala,
Narodi se pretapali, preseljali, nestajali...
A ostatak ostataka
Sve pobila turska sila -
Bačka polja i naselja - opustila.
Tad narodi istog roda
Novi val se podigao sa obala Jadran-mora
S obronaka kršnih gora
Sa Dinare
Okolice vir-izvora burne Bune
Bunjevaca
Roj naroda hrvatskoga
Pa poplavi pusta polja plodne Bačke
Od Baje do Segedina - i ravnice
Okolice Sombora i Subotice. (132. str.)*

Sad je Bačka drugog lika. Mnogo toga se promijenilo, a sinovi slavni predaka su u opasnosti da se utope u novom Panonskom moru nacija. A njegov pjesnik

*"Na sipkome živom pijesku
Oronuloj dini jednoj - ko postelju
Spomen-kipa u ravnici
Stoji starac
I pogledom
Iz prošlosti u budućnost Roda bludi...
Čini mu se
Da unuci negdanjih kremen-ljudi
Snjegovići sad postaju -
Od topline tuđeg sunca sve se tope,
Lope - isparuju..."*

*U svijetu tih slabića
I sam sebi on se čini da je stranac
I da tone u pijesku
Rezervata Roda svoga
Ko posljednji Mohikanac!" (133. str.)*

U toj pjesmi pjesnik je dao potresnu sudbinu svoga naroda u Bačkoj, prema kojem povijest nikada nije imala smilovanja. Poučen poukama naše povijesti, pun je crnih slutnji pred budućnošću.

Koliko je pjesnik Ivan Prčić zabrinut pri pomisli na budućnost svoga naroda u Bačkoj, on je još više zbunjen pred pojavom velike razseobe hrvatskog naroda, jer danas mnogi njegovi sinovi i kćeri iz raznih razloga napuštaju rodno ognjište i krenu na lutalački put po bijelome svijetu, ranjeni u duši i nesretni u srcu.

*"Rasuti po svijetu vani
kao Vendi, Molišani, Krašovani,
Boduli, Bunjevci i Šokci - Raci...
Hrvatskoga naroda sitni ogranci".*

(Raz-seoba naroda hrvatskoga", 127.str.)

Od naroda slavne Kroacije sada su djelić tuđe nacije i otoci u moru tuđine. Tamo potonut to im je sudbina.

U dugom svom životnom vijeku Ivan Prčić je doživio strahote dva svjetska rata, te dvije svjetske kataklizme, a i dalje je pomno pratio sve nesreće koje stalno biju pojedine dijelove nedjeljivog svijeta.

Zato je pred njim stalna slika ljudske patnje i bijede, a svoje misli pretočio je u potresne stihove kao vapaj:

*"O, Gospode!
Zašto je na svijetu toliko bijede?!
Ta još stoje crkve Tvoje
u njima plašljive sluge Tvoje
još drže plačljive propovijedi svoje.
Ali što to vrijedi
kad ih malo tko sluša, a još manje slijedi!"*
(Čovjek od nauke, 74. str.)

To su samo neke iz velikog mnoštva pjesničkih slika u ovoj zbirci Ivana Prčića, ali ne možemo navoditi više primjera zbog ograničenog prostora, ali i ovo je dovoljno da steknemo dojmove koji će dati barem djelomičnu sliku cijele zbirke "Zrnca biserja i sedefa iverja".

Na kraju ovog djelomičnog prikaza poezije Ivana Prčića treba obratiti pažnju na jednu vrstu pjesama gdje je on postigao veliki uspjeh. To su kraljičke pjesme koje je Ivan Prčić spjevao po uzoru na narodne kraljičke pjesme.

Tu je pjesnik potpuno ovladao duhom i formom tih pjesama. Povodom 30. obljetnice smrti subotičkog župnika Blaška Rajića napisao je 1981. godine lijepu kraljičku pjesmu "Zapito sin nanu". Za proslavu jubilarne Dužijance napisao je 1986. godine kraljičku pjesmu pod naslovom "Jubilarna Dužijanca 75".

Kad je 1986. godine svečano proslavljena 300. obljetnica seobe Bunjevaca i Šokaca u Bačku i obnove crkvenog života među njima, za tu proslavu Ivan Prčić je spjevao svoju najveću kraljičku pjesmu "Trista lita", koja je te godine pjevana na priredbi u sjemeništu "Paulinum" u Subotici.

Ivan Prčić ima još kraljičkih pjesama, ali najpoznatija je pjesma "Procvatala zova" koja je više puta pjevana u Tavankutu i na priredbama u Subotici kao narodna pjesma, a to je najveći dokaz o njezinoj vrijednosti, jer je među narodom prihvaćena. Ova pjesma je objavljena u prvoj zbirci pjesama Ivana Prčića, a ostale spomenute kraljičke pjesme Ivana Prčića objavljene su u njegovoj

drugoј zbirci. Tamo ćete ih naći i uvjerit ćete se u njihovu ljepotu i vrijednost.

Ivan Prčić je svojim pjesničkim djelima zauzeo svoje zasluženno mjesto u našoj kulturnoj baštini. Da bi te vrijednosti mogli upoznati i čuvati, uzmimo u ruke njegove zbirke pjesama da doživimo njihovo duhovno i pjesničko bogatstvo. Ovi redovi neka budu na to podsticaj.

Bela Gabrić

SUSRET U BAČKOM BRIJEGU (30.XI.1989.)

Zadnjega dana mjeseca studenoga okupilo nas se dvadesetak pozvanih na župnom dvoru u Bačkom Brijegu. Povod za to okupljanje je bila druga godišnjica smrti našeg poznatog pjesnika Ante Jakšića.

Među uzvanicima bilo je više svećenika kojima su se radosno pridružili i ostali ljubitelji lijepe poezije.

Toga kratkog popodneva činilo nam se da sunce nad magličastim ravnica prebije žuri k svome zalazu, a pred nama je još tako velik plan. Prema programu mogli bi smo ga svrstati u dva glavna dijela:

1. Duhovno-vjerski dio: Sveta Misa za pokojnika i posjet njegovu grobu.

2. Književna večer: Osvrt na pjesme Ante Jakšića u predavanju i diskusiji.

K ovome bi smo mogli pribrojiti i treći nepredviđeni dio: "Večera" kojom nas je počastio domaći župnik g. Željko Augustinov, iznenadivši sve "ribljim paprikašom", koje su dobre žene s puno srca ukusno pripremile. Hvala im!

Sve je bilo isprepleteno Jakšićevim stihovima nabijenim porukom za svakoga od nas. Posebnost kod sv. Mise bila je homilija satkana od probranih duhovnih pjesama + Jakšića. Uz sudionike sa strane sv. Misi su pribivali i domaći vjernici, a okupila su se i djeca. Pokoja djevojčica u blistavoj narodnoj nošnji ovoga kraja recitirala nam je Jakšićeve stihove. Crkveni Odbornici ove župske zajednice bili su prisutni i na književnoj večeri.

Kroz ovako sročeni program nadasve nas je obogatio prof. Bela Gabrić predavanjem u kojemu je stručno prikazao poeziju Ante Jakšića s nekoliko vidova. Tako na primjer:

- Zavičajne pjesme,
- Rodoljubne pjesme,
- Misaone pjesme i
- Duhovne pjesme.

UZ mnogo književne odlike pisca predavač je osobito naglasio Jakšića kao umjetnika u pisanju soneta i sonetnih vijenaca. Ovo predavanje mnogi su poželjeli još jednom čuti ili pročitati. Nadamo se da će i za to biti prilike.

Posve normalno da je takav prikaz Pjesnika izazvao živu diskusiju. Interventi su se nizali i izazivali druge... Ideje su nicalle....

Nakon ovakve obrade Pjesnika, koja nipošto nije iscrpljena, došle su na red i druge zanimljive teme koje sežu u bližu ili daljnju prošlost a dio su kulturne baštine ove dvije male - ali tako žive - grane dragoga hrvatskog naroda. Zato nije čudo što smo se spontano nasmiješili kad je g. J. Kopilović u pjesničkom razgovoru sa svojim

pokojnim prijateljem na grobu u posljednjem stihu ustvrdio da "Bog još čuva Hrvate" - sl.

Voditelj i organizator ovih susreta preč. g. Lazar I. Krmpotić, među ostalim, upoznao je sudionike s jednom velikom novosti koja glasi: Formiran je "INSTITUT IVANA ANTUNOVIĆA", za prikupljanje i očuvanje kulturne baštine Bačkih Hrvata, koji će imati i 4 fonda. U vezi s tim informirao nas je da će ovaj "Organizacioni Odbor" u sadašnjem obliku biti raspušten, a na mjesto njega formirat će se novo tijelo u skladu potrebama i ciljevima spomenutog Instituta.

Kroz dva-tri sata ovako iskrenog općenja plima raspoloženja je rasla i na kraju bi smo najradije sa svetim Petrom uskliknuli: "Gospodine, dobro nam je ovdje biti..." Taj osjećaj netko je izrazio ovako: "Baš nam je tu lijepo..." Drugi pak slično: "Tu sam ja u svome..." A svi smo se osjećali kao "kod svoje kuće"...

Daj Bože, da nam sve što smo čuli i doživjeli ovom prilikom pomogne koračati našom zemljom i sretno stići "na drugu obalu" kako nas A. Jakšić usmjerava svojim pjesmama. Završavam s njime:

*"Tko prijeđe već na onu stranu gdje se
sve misli jače pred vječnošću žute,
zamišljen stane i teret ponese
o kojem usne najradije šute."
("Na onoj strani")*

VJERNIK NJIVA NEIZMJERNIH

Anti Jakšiću pjesniku, u pohode, 30.XI.1989.

*Lutao si Domovinom,
gradovima mnogim, inim,
vazda odan rodu milom
i Zemljici što te primi.*

*Gdje li pjesnik da se smiri?...
Matoš, Bešlin, Šoltić, Jakšić...
Il' TIN, melem ko' aspirin
vinograda ovih naših.*

*Dragi Ante, bačke brazde
I Kokića zlatnog pamte.
Naš seljak je kao ANTE.*

*Jak na zemlji njezin vjernik
svih ravnica neizmernih.
Bog još čuva i Hrvate.*

*Jakov Kopilović
Subotica, 20.XI.1989.*

(Pjesma je pročitana na grobu pjesnika Ante Jakšića u Bačkom Brijegu na drugu obljetnicu od njegove smrti).

JAKOV IVAŠTINOVIĆ VIĐEN IZ BAČKE (povodom 70. obljetnice rođenja)

"Život"

*Život dobro zna
kad je netko gladan.
Danas pomaže,
a ubija sutradan.*

Sunčana jesen života je obradovala sve nas. I mlado i staro hrli u prirodu da se nagleda ljepote Gospodnje, listopadske svetkovine. Čini mi se da su ljudi sretniji nego

li ranijih godina u vo doba godišta. Zlato lišća povjetadac raznosi kao da nam ga daruje za vječnost. U takvom raspoloženju prelistavam jednu staru antologiju pjesama pod naslovom "ČETRDESETORICA" - pregled mlade hrvatske lirike, uredili: Dobriša Cesarić, Dragutin Tadijanović i Šime Vučetić. Izdanje ZORE, Zagreb, 1955.

U Beogradu pjesnikinja Vesna Parun nadahnutom besjedom otvara jubilarni sajam knjiga... sve je svečano, veličanstveno. No, ipak odiše siromaštvom. Kriza.

U katalogima, u knjižarama tražim koliko je pjesnika hrvatskih i danas imalo čast da se nađe u društvu živih, poznatih ili preminulih a ovjekovječenih (Oskar Davičo, Danilo Kiš). Tražim Jakova Ivaštinovića rođenog 21. listopada 1919. u Borovcu kraj Novske, fakultetski obrazovan prosvjetni i kulturni djelatnik sve do danas. Dakle, u društvu ČETRDESETORICE J. Ivaštinović je dobio svoje zasluženno mjesto uz imena kao što su: Vesna Parun, Vesna Krmpotić, Slavko Mihalić, Josip Pupačić, Jure Kaštelan, Slavko Mihalić, Zvonimir Golob, Vlatko Pavletić, Radovan Ivšić, Jure Franičević Pločar, Anka Petričević, Nikola Miličević, Vladimir Rem i mnogi drugi do broja četrdeset. Ispričavam se onima koje sam izostavio samo zbog skučenog prostora zadate teme.

"ŽIVOT DOBRO ZNA KAD JE NETKO GLADAN". Ali, nije u pitanju fiziološka, fizička glad. Za J. Ivaštinovića, Ivo Balentović kaže: "...nema niti jedne objavljene knjige, a morao bi. J. Ivaštinović piše pjesme, pripovijetke, kritičke članke i osvrte. U prozi je snažniji i izrazitiji".

Da se na kratko zaustavimo uz tekst izrazite i snažne esejističke Ivaštinovićeve proze pod naslovom "Čovjek s crne liste" (Hrvatska književna revija "Marulić", Zagreb, 1989. 4. br. 479-492. str.) Kakav obračun književni! Urednik Marko Baušić i pjesnik Vinko Bijelić.

Autor priče kaže: "Ne treba više izmišljati priče ako ne mogu prijeći preko mosta slobode, ako nikoga ne mogu skinuti sa crne liste".

J. Ivaštinović je ipak zastupljen u nekoliko antologija ("Slava Slavonije", VI. Rem. "Antologija", G. Vitez). Ostalo drugom zgodom.

U Bačku je stigao automobilom (malolitražnim) da se nauživa u zlatu žita i u predivnim slikama od slame dičnih nam bunjevaka St. Žednik, Đurđina, Tavankuta i da pozdravi barda Ivana Prčića Gospodara.

Subotica, listopad 1989.

Jakov Kopilović

PRVI POSLIJERATNI SASTANAK PANONSKIH HRVATA U ZAGREBU

Već ovaj naziv opravdava osnovnu potrebu okupljanja. Prvi put u poslijeratnoj povijesti ljudi koji potječu iz Bačke, Banata i istočnog Srijema sastali su se 29. listopada u župi Majke Božje Lurdske u Zagrebu. Time je ova zaslužna župa za tradiciju okupljanja svih onih po zavičajnom podrijetlu, proširila takav oblik rada i prema panonskim Hrvatima. Bilo ih je više od 300. Euharistijsko je slavlje vodio župnik iz Subotice, Andrija Kopilović, a sudjelovali su još i o. Ante Stantić, karmelićanin, o. Tomo Vereš, dominikanac i biskupski svećenik Tvrtko Tadić. Nazočne je pozdravio u ime franjevačke zajednice o. Pavao Vučković. Nakon toga bilo je okupljanje u prostorija samostana.

Tom je prilikom govorio nazočnima profesor Đuro Vidmarović, naš najveći stručnjak za probleme naroda koji žive u dijaspori. Rekao je da se bački i srijemski Hrvati, premda dijelom starosjedioci, danas nalaze u dijaspori koja nosi svoje probleme. To ipak nije razlog da bi se smjelo ravnodušno prijeći preko sveg onog što je taj narod postigao u vjerskom, kulturnom i svakom drugom civilizacijskom pogledu na teritoriju što ga je nastavao od naseljavanja pa sve do danas. Brojnost jednog naroda danas nema nikakva utjecaja na te neporecive činjenice! Jer Hrvati su na tom prostoru, ma gdje bili, izgradili čvrstu osnovu da bi se u njih razvili na doličnoj visini svi oblici duhovne i materijalne kulture čega trebaju biti duboko svjesni njihovi potomci koji danas žive u Zagrebu. Zato nema razloga, budući da se u Zagrebu radi mahom o intelektualcima, da se i iz ove sredine ne pomogne ponovni preporod tih djelova našeg naroda koji živi danas u dijaspori. Kada se radi o bačkim Bunjevcima i Šokcima, ne smijemo zaboraviti da je i u prošlosti bilo slično. Poticaj za njihov preporod i nacionalno osvješćenje su dolazili baš iz onog dijela njihove domovine koji je nakon prvog svjetskog rata pripadao Mađarskoj, pa su se i tamo Hrvati našli, ne svojom krivnjom, u dijaspori.

Što se pak tiče Hrvata u istočnom Srijemu i oni također pripadaju djelu starosjedilačkih Hrvata, koje je za Velike seobe na Balkanu dovela tamo ikavska starosjedilačka struja koja se kretala starom rimskom cestom Cibalae-Sirmij. I ovdje je neprekinuta vjerska i narodna tradicija toga dijela našeg naroda. Unatoč svih kataklizmi oni su održali svoje katoličke župe, pokazujući time najbolje privrženost svojoj Crkvi, a MITROVIĆA, grad sv. DIMITRIJA dobiva u naše dane posebno priznanje-svoju KONKATEDRALU (SUSTOLNICU) - sjedište nikad ne poreknute SRIJEMSKE BISKUPIJE koja skupa s ĐAKOVAČKOM ide sve do utoka Save u Dunav kod Beograda.

Spomenimo naše kulturne poslenike s tog područja. U prvom redu župljanina župe MB Lurdske, Vladislava Kušana, nedavno preminulog, književnika, likovnog kritičara i estetu, ili ove godine umrlog svećenika Mltra Dragutinca, najboljeg poznavaoa crkvene povijesti krajeva o kojima sada govorimo, stručnjaka svjetskog glasa. Ili konačno u Mitrovici je rođena i Mara ŠVEL GARMIRŠEK, najveći pisac naše "šokačke problematike", snaga čijeg pera nije bila ništa manja od veličine svjetskih pisaca.

I na kraju sjetimo se i bačkog Šokca, pjesnika Ante JAKŠIĆA koji nas je napustio (30. 11. 1987) prije dvije godine. Njegovo selo BAČKI BREG osjetilo je svu tragiku svoje prepolovljenosti nakon određivanja granice prema Mađarskoj nakon prvog svjetskog rata. Tamo je prijeko ostao isti njihov šokački element u mjestu SANTOVO.

Ante nam na kraju poručuje ovo:

*I kad mi najzad tijelo u zemlju s biljkama
side,
a jablani se smjerno pod snijegom
večernjim skruše,
modra će ponijeti me krila među daleke
zvijezde,
a trava postaju oni koji nemaju duše.*

J. Lončarević

NOVA DUHOVNOST U TAMBURAŠKOJ GLAZBI

Već smo navikli da nas naš Subotički tamburaški orkestar razveseli svojim koncertima. Ni ovog puta nisu razočarali brojnu publiku. Na njihovom koncertu od 26. studenog o.g. čuli smo ponovo nešto novo i nešto divno.

Najprije smo u uvodu u koncert od voditeljice doznali za srce i dušu Subotičkog tamburaškog orkestra. STIPAN JARAMAZOVIĆ, umjetnički rukovodilac, srce je ovog orkestra. Puno je rečeno te večeri o njemu, o njegovim vrlinama, o ljubavi prema tamburaškoj glazbi, o nagradama koje je dobio. Ali od svih vrlina koje su spomenute o Stipan zaustavio bih se na jednoj. Voditeljica je o njemu rekla da je nadasve i prije svega čovjek. "Biti čovjek" - to znači puno. Puno više nego što i mislimo kad to za nekoga kažemo. Čovjek je onaj tko je pošten, tko je dobar, tko voli, tko zdušno radi, tko ljubi... a čovjek je i stvoren na sliku Božju. Htio bih reći Stipanu: budi čovjek i dalje - budi Stipan! Unosi srce u ono što radiš, još više i svime što činiš i što jesi, budi što sličniji Originalu prema kojem si stvoren i uspjesi će tada biti još veći, a radost i veselje onih koji budu slušali Tvoj orkestar neizmjerni. Bravo - tako se radi!

ZORAN MULIĆ, dirigent, duša je ovog orkestra. Za njega voditeljica reče da je unio novu duhovnost u tamburašku glazbu. I oni koji su slušali njegove kompozicije "Kroz vrijeme" i "Omnia vincit amor" to moraju potvrditi. Duh je iznad materije, iako prožima materiju, stoga je i Zoran više od onoga što jest, a glazba koju sklada za tambure više je od glazbe, više od umjetnosti - ona je poruka. Veselimo se tomu.

Na ovom koncertu vidjeli smo sve generacije subotičkih tamburaša. Najprije nas je "probudio" Pionirski orkestar, pod ravnanjem Ruže Torbai. Zagrijao nas je

Omladinski orkestar, kojim je ravnala Mira Kostić. Gotovo nas je diglo na noge sviranje sva tri orkestra zajedno, pod vodstvom Stipana Jaramazovića. Nakon toga slijedio je vrhunac: Veliki tamburaški orkestar, pod ravnanjem Zorana Mulića, s biranim programom klasike. Skladba "Oj more duboko" Tihomila Vidošića ponijela nas je u dubinu i otvorila nam oči srca. Tako smo slušajući ovu skladbu osjetili miris mora, doživjeli bonacu i buru, vidjeli oluju. Zbilja divno. Vojvođanska igra br. 2 Maksa Popova, prenjela nas je iz dubine mora na prekrasni zeleni tepih naše Bačke ravnice, a Katalonska skladba pripremila nas je za poslasticu ove večeri.

"Ave Maria" Franza Schuberta, u aranžmanu Zorana Mulića, u izvedbi jednog tamburaškog orkestra, da li je to netko već čuo?! Ja nisam. I zato sam posebno uživao. Nije to bilo samo muziciranje. Bila je to molitva. Svaki trzaj žice molio je "Zdravo Marijo, milosti puna...", bili su puni milosti i tamburaši dok su to izvodili, a i njihov dirigent. I publika je molila s njima, a meni se činilo da četiri reljefa s Gospinim likom u velikoj vijećnici oživljuju i dobivaju novu dimenziju. A bilo je to uoči početka pobožnosti Prečistom Srcu Marijinu, kojem je posvećen naš grad i naša biskupija. Kad znamo da su većina prisutnih u dvorani vjernici, onda je izvođenje Schubertove "Ave Maria" za nas doista bilo iznenađenje koje nas je silno obradovalo. Hvala Vam tamburaši.

Slijedila je uvertira, koja uvijek srce dira. Uvertira za operu "Seviljski brijač" na tamburi zvuči isto tako lijepo, kao i u izvedbi simfonijskog orkestra. Više puta ste nam ovom uvertirom već dirnuli srce, i nije nam žao što ste to učinili još jednom, tako majstorski.

I dok smo, neumorno, pljeskali na kraju prvog dijela koncerta, tamburaši su nagradili umjesto naših dlanova naše uši premijernim izvođenjem "Valcera cvijeća" Petra Ilića Čajkovskog u aranžmanu Zorana Mulića. Nismo ni znali da i cvijeće tako divno pleše valcer, šireći pri tom svoje opojne mirise. Zvuci divnih tamburica naših tam-

buraša su nam otkrili tu istinu. Čovjek ne može ne biti ponešen negdje u visine, u beskrajna polja divnoga cvijeća - rekao bih u ambijent raja. Valjda nam je i zbog toga bilo tako milo pri srcu dok smo slušali tu skladbu. U raju može biti samo lijepo i milo, jer raj je život u ljubavi, složi... to je beskrajni zahvalni ples Gospodinu za sva divna i velika djela. Hvala mu i za divni Subotički tamburaški orkestar.

Nakon pauze slijedio je zabavni dio s narodnim pjesmama. Čuli smo i nekoliko vrlo sjetnih ciganskih pjesama. Lijepo je i to. Ali, čini se, da nekako ne ide skupa sa onim prvim dijelom. Svi smo mi željni i lijepih narodnih, osobito starogradske pjesama i lijepih narodnih kola. Možda bi trebalo misliti na to i pripremiti tako nešto. Prisutna publika je očito žedna lijepog izvođenja bunjevačkih narodnih pjesama i kola, što je pokazala neumornim pljeskanjem na kraju koncerta sve dok nije čula zvuke Malog bunjevačkog kola. Subotički tamburaši nikom ne ostaju dužni, pa se nadamo da će se i to jednog dana ostvariti. A do slijedećeg koncerta - Zbogom tamburaši. Bog Vas blagoslovio.

Andrija Anišić

VISKOKA PRIZNANJA NAŠEM MISIONARU MARINU KOVAČEVU

Dne 23. svibnja 1989.g. u prefekturi bolivijskog grada Orura uručena je diploma i plaketa priznanja našem misionaru o. Marinu Kovačevu isusovcu, a nekoliko dana ranije isto je učinila hrvatska Kolonija u gradu Oruru, također prigodnom plaketom i diplomom za veliku karitativnu djelatnost, koju spomenuti misionar provodio među siromašnim pučanstvom grada i okolnih mjesta, dijeleći im materijalnu pomoć, osobito u lijekovima, kao i radi požrtvovne službe kapelana bolnice.

Marin Kovačev rođen je 12. ožujka 1912. g. u Bačkom Brijegu (Beregu) u obitelji Antuna i Marije r. Balatinac. Pučku školu je završio u rodnom selu. Gimnaziju završava u Baču, Subotici te posljednje dvije godine u Travniku u poznatoj isusovačkoj gimnaziji. Teološke studije započinje kao pitomac subotičke biskupije u Zagrebu. Dana 5. siječnja 1933. godine stupa u Družbu Isusovu u Zagrebu. Noviciat je završio u Zagrebu. Filozofiju završava u Pulach-u kod Münchena. Vraća se u Zagreb i upisuje na Prirodno-matematičkom fakultetu botaniku, zoologiju, geologiju, kemiju i mineralogiju i sve to diplomira. U Zagrebu je napravio geološku kartu minerala na Zagrebačkoj gori kod profesora Salopeka i Tučana, ali je radi ratnih prilika nije stigao obraniti. Godine 1941. odlazi u Rim, gdje na Gregorijani završava svoje teološke studije. Za svećenika

je zaređen 10. srpnja 1943. godine u crkvi sv. Ignacija Lojolskog. Iste godine polaže i vječne zavjete u Družbi Isusovoj. Izvjesno vrijeme radi kao mladi svećenik među našim emigrantima u Permu (Ancona) i u Napulju.

Koncem 1946. godine kreće na put u Argentinu, preko Genove i Barcelone, gdje je trebao predavati na nekoj gimnaziji. Međutim, u Boliviji u gradu Secre trebali su profesora prirodnih znanosti. Tako je Marin dospio u Secre u Boliviju. Tu je šest godina predavao botaniku, zoologiju i francuski na gimnaziji, a vjeronauk u nekim osnovnim školama. Istovremeno je i direktor arheološkog muzeja "Emanuel Quliar" u Secreu. Od 1955-1958. godine kapelan je u bolnici u Kočabandi. Tri godine o. Marin Kovačev predaje ljekovito bilje na farmaceutskom fakultetu u Karakasu u Venecueli. Nakon toga se vraća u Oruro, tu djeluje jedno vrijeme kao kapelan u isusovačkoj župi Naše Gospe Fatimske i istovremeno predaje na katoličkoj gimnaziji sv. Tome Akvinskog. Od 1969. godine kapelan je u bolnici u gradu Oruro, gdje djeluje i danas. Tu je o. Marin razvio veliku djelatnost. Besplatno dijeli siromasima, posebno pacijentima, lijekove i hranu, a pomaže indijance i siromašne radnike sa polja. Taj apostolat spremno vrši već više od dvadeset godina, uz pomoć dobrotvornih organizacija iz New Yorka. Iz Evrope su mu najviše pomagali s. Agnesina Hofman, rođena u Vinkovcima, a danas živi i djeluje u Luussheim-u kraj Ulma, a dugi niz godina je tu karitativnu djelatnost pomagao i naš svećenik Mijo Tohn.

O. Marin je ove jeseni boravio u Domovini na dopustu, pa je dio svoga dopusta proveo i u svom rodnom Bregu.

LIK

Prinošenje darova

KRATKE VIJESTI IZ DOMOVINSKE CRKVE

Branimirova proslava u Ninu

3. rujna ove godine veliko mnoštvo vjernika cijele Crkve u Hrvata sabralo se u Ninu, pod vodstvom gotovo svih hrvatskih biskupa na čelu sa našim prvim biskupom, kardinalom Franjom Kuharićem, nadbiskupom zagrebačkim i velikim brojem svećenika, da proslavi i obnovi svoj zavjet vjernosti koji je naš knez Branimir sklopio s Papom kao vidljivom glavom Crkve. Prije deset godina na samu tisuću stotu obljetnicu mi smo taj savez svečano obnovili i pred sadanjim papom Ivanom Pavlom II. i u Domovini u Ninu i tada smo donijeli odluku, da ćemo nastojati da svaka hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi svetu Misu. Ovogodišnje slavlje imalo je za cilj da tu veoma značajnu i sudbonosnu odluku obnovimo i u isto vrijeme položimo račun što smo za proteklih deset godina učinili? A nas bačkih Hrvata na toj proslavi nije ni bilo. No to nas ne ispričava da si ozbiljno ne postavimo pitanje što smo na tom planu učinili, jer od toga u mnogomu ovisi naša sudbina kao Crkve i Naroda!

900. Obljetnica smrti kralja Zvonimira u Biskupiji kod Knina

U nedjelju 17. rujna ove godine u Biskupiji kod Knina proslavljena je 900. obljetnica smrti pobožnog hrvatskog kralja Zvonimira. Slavlje je predvodio južnohrvatski metropolita Mons. Ante Jurić, nadbiskup splitski, u koncelebraciji sa još pet hrvatskih biskupa, sedamdesetak svećenika i velikog mnoštva puka uglavnom iz tih južnih krajeva. Na ovom slavlju je posebno isticana uloga Crkve u prošlosti i sadašnjosti našeg naroda, a ta se sastoji u tom da u njemu promiče duhovne i moralne vrijednosti. Te činjenice smo mi u Bačkoj i te kako svijesni, jer kad je ona zatajila, nestajalo nam je daha, a kad je ona "dvorila svoj narod", nisu izostali plodovi.

750. Obljetnica biskupskog grada Đakova

Tokom cijele ove kalendarske godine susjedna Đakovačka biskupija različitim je pastoralnim akcijama, skupovima i proslavama obilježila 750. obljetnicu prvog povijesnog zapisa o postojanju Đakova kao grada i sjedišta biskupije. 1. listopada ove godine u prisustvu gotovo cijelog episkopata Jugoslavije, te predstavnika mnogih evropskih Biskupskih konferencija i predstavnika državnih vlasti održana je veličanstvena proslava. Slavlje je predvodio naš kardinal Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački, u sudjelovanje svih naših biskupa i velikog broja svećenika ne samo iz Đakovačke biskupije, te nepreglednog mnoštva vjernika, čija je veća polovica morala ostati na trgu pred katedralom. Na žalost ni na ovom skupu nije bilo službenog predstavnštva bačkih Hrvata. Pleme naše kao da postaje sve umornije!

Sto godina sarajevske katedrale

Ove godine se je napunilo ravno sto godina od kako je svete uspomene nadbiskup sarajevski Dr. Josip Stadler sagradio i posvetio sadašnju katedralu,

posvećenu Srcu Isusovu. Sadašnji nadbiskup sarajevski Dr. Marko Jozinović u suradnji sa svojim svećenicima dao je temeljito obnoviti katedralu slavljenicu za ovaj jubilej. Pastoralni kler je nastojao pastoralno iskoristiti ovaj jubilej, pa su u tom smislu organizirani različiti susreti, predavanja, duhovne obnove i jedan znanstveni skup posvećen povijesti ove Crkve. Završno slavlje bilo je 15. listopada, koje je predvodio Mons. Gabriel Montalvo, apostolski pronuncij u koncelebraciji s domaćim nadbiskupom Markom Jozinovićem, te biskupima: Pavlom Žanićem, Franjom Komaricom, Ćirilom Kosom, Nikolom Prelom i mnogim svećenicima. Mnoštvo bosanskog vjernog puka ispunilo je katedralu i trg pred njom, izrazivši tako svoju pripadnost Crkvi, čiji je vanjski i vidljivi znak katedrale, sjedište biskupa, glave mjesne Crkve.

Ustoličen novi krčki biskup

U nedjelju 26. listopada, na blagdan Krista Kralja, u krčkoj katedrali je pod svečanom sv. Misom ustoličen novi krčki ordinarij Mons. Josip Bozanić. Bilo je prisutno više biskupa, a svečanu sv. Misu predvodio je apostolski pronuncij Gabriel Montalvo. U kratkoj sažetoj nastopnoj propovijedi biskup Bozanić je upozorio kako je jedinstvo s Apostolskom stolicom jamac katoličkog zajedništva te djelotvoran oslonac crkvene i nacionalne samobitnosti. Sve poteškoće koje susrećemo u današnjem svijetu mogu se uspješno nadvladati čvrstim osloncem na čovjekovo dostojanstvo. Potrebna je zato temeljita duhovna obnova. Treba obnoviti i sačuvati dušu naroda koji se nalazi u nezavidnom položaju. Kršćanska Crkva je u svijetu neuništivo mjesto nade. Na kraju je novi biskup uputio nekoliko poticajnih riječi mladima i potaknuo ih da se opredjele za prave ideale, kako bi se sačuvala vjera i Narod na tim našim prostorima. Svečano slavlje nastavljeno je, nakon Mise, za obiteljskim stolom, gdje su mnogi govornici izrazili dobre želje i obilje blagoslova novom biskupu.

(prema "Glasu Koncila" od 10. prosinca 1989.)

NOVI BETLEHEM – "KUĆA KRUHA" NA GRADINI KOD SOMBORA

Mons. Ivan Juriga, bivši župnik Somborski, ubrzo nakon svoga dolaska u Sombor za župnika (1959. godine) uvidio je da su u velikoj somborskoj okolini potrebni novi pastoralni centri. Zato je upotrijebio sve sile, da ih prema odnašnjim mogućnostima i ostvari. Jedna velika oaza bunjevačkih salaša na jugu od Sombora, između dva magistralna puta, onoga koji vodi prema Novome Sadu i onom koji vodi prema Bačkoj Palanci, a koji u ono vrijeme nisu imali dobrih veza sa Somborom predstavljala su poseban pastoralan problem. Zvono koje je bilo na školi i kojim se zvonilo "na oblak" bilo je izbačeno iz škole pa je moralo biti prenijeto u jedan susjedan salaš. Tadanji župnik je vidio gorući problem katehiziranja lijepe

skupine djece sa tih salaša i u opće pastoralnog rada s tim ljudima. 1964. godine bunjevački seljak Matija Kalmar daruje crkvi potrebno zemljište za gradnju najprije jednog salaša gdje se smješta jedna mlada obitelj, prenosi zvono i postavlja na jedno postolje. Tako taj salaš postaje mjesto okupljanja vjernika. Kasnije se jedna od soba pretvara u kapelu. Oltar iz kapele na imanju obitelji Falcione, nedaleko od Sombora, je postavljen u toj kapeli, a donesene su i klupe iz kapele sestara "Naše Gospe" iz Sombora. Međutim zub vremena je činio svoje. Salaš od naboja počeo je popuštati, tako da se sadanji župnik Ivan Vizentaner dao na temeljitu restauraciju ove kapele, posvećene sv. Anti Padovankom. Temeljito pretresa krov. Lamperijom oblaže zidove i strop kapele. Mijenja vrata i prozore, dograđuje još jedan dio koji služi za sakristiju i vjeronaučnu dvoranu. Postavlja novi oltar od hrastova drveta. Postavlja novi pod u cijeloj kapeli. Izbetonirao je prilazne puteve i staze, uredio je sanitarni čvor, izbetonirao sav objekat kapele, popravio oluke i podigao lijepu željeznu ogradu od puta. Jednom riječju, taj objekat je sada uistinu dostajon prostor za bogoslužje katoličke zajednice na gradinskim salašima. To je Betlehem "kuća Kruha", a u prijevodu na hrvatski znači kuća Euharistijskog kruha, kojom se kao i Božjom riječju hrani ta zajednica vjernika.

Ono što je najutješnije, da se oko te kapele svake prve nedjelje u mjesecu skuplja lijepa zajednica oko 130-tak vjernika iz toga kraja na Euharistijsku gozbu, od kojih je tridesetak djece. Također i na sve svetkovine. Svaki tjedan sakupljaju se katolička djeca ovdje na vjeronaučnu pouku. Kao i ostali Bunjevci u Bačkoj i Gradinci održavaju zahvalnu pobožnost poslije žetve, koju nazivamo Dužijanica. Tako je ove godine 13. kolovoza u okviru te svečanosti, koju je predvodio subotički župnik Andrija Kopilović, blagoslovljena obnovljena kapela sv. Ante. Bog se na taj način "ušatorio" među svojim narodom, tako mu je otvorio novi Betlehem, mjesto u kojem se nanovo rada Emanuel - s nama Bog. Zato je ovo otvorenje pastoralnog centra radost za sve Kristove vjernike u Bačkoj, jer je Bog, ovog Božića, još na jednom mjestu prisutniji među nama.

LIK

PROSLAVA FATIMSKE GOSPE U BAČKOM MONOŠTORU

Po četrdeset peti put proslavili su Monoštorci obljetnicu svoga obećanja, da će u znak zahvalnosti Majci Božjoj, svake godine 13. listopada svečanom podnevnom Misom zahvaliti veliku Milost, da u velikoj bitci, koja se odigrala za vrijeme II. svetskog rata nedaleko na Dunavu, kod Batine, selo je bilo pošteđeno od rušenja, a ni jedna ljudske žrtva nije pala. U želji da taj dan pastoralno dobro iskoriste, monoštorski župnici su uveli praksu duhovnih priprava za taj dan, za koju redovito pozovu stranog propovjednika. Ove godine je to bio Lazar Ivan Krmpotić, bački dekan. Na sam dan svečanu sv. Misu predvodio je subotički biskup Ivan Pénzes u koncelecijaciji sa još 16 svećenika i redovnika. Posebno je zapažen mladi kapucin o. Ćiril Jozef Kniepf, santovački župnik i dugogodišnji misionar u Boliviji isusovac, o. Marin Kovačev, rodom iz Bačkog Brijega, koji je došao na zasluženi dopust u Domovinu.

Z.K.

Nedjelja zahvale u Baču

Već desetak godina, druge nedjelje listopada u Baču se slavi dan zahvale za primljena dobra od Gospodina tokom protekle godine. Tako je bilo i ovaj put. Istina, jesenja kiša je bila toga dana iznad Bača. No to nije obeshrabrilo vjernike da napune svoju veliku crkvu. Mora se odati posebno priznanje našoj mladosti, koja je unatoč lošem vremenu, uz mnogo peripetije, uspjela doći do crkve u narodnim nošnjama. Zadržali su nas lijepim brojem prisutnih. Crkva je bila okićena, kako se već običaje za taj dan. Mladi su u povorci donosili darove na oltar. Bilo je milina gledati ih i slušati. Sv. Misu predvodio je vlč. Andrija Đaković, župnik iz Vajske, u koncelecijaciji sa upraviteljem župe vlč. Slavkom Večarinom. Homiliju je održao Gost.

Eto, drago naše "Klasje", jedna vesela vijest iz našeg dragog Bača.

Dan starih i bolesnih u Baču

Dan 15-ti listopada, bio je dan starih i bolesnih u Baču, u našoj župskoj zajednici. Ovo je drugi put, od kako je formiran župski karitas u Baču. Pod sv. Misom u 15 sati, koju je održao upravitelj župe (isti je održao i homiliju). Svi su stari pristupili svetoj pričesti. Ovaj put ih je bilo nešto manje nego lane. To se može prepisati slabijoj organizaciji karitasa. Manji broj prisutnih nije umanjio raspoloženje koje se nastavilo u vjeronaučnoj dvorani uz malu zakusku koju su priredile članice karitasa. Naša osmoškolka Kristina Tomašić veselila je starce zvucima harmonike.

Starima širom svijeta poželjeli bismo barem ovakav minimum pažnje.

Klas

SUBOTIČKA DUHOVNA OBNOVA U ČAST BEZGREŠNOM SRCU MARIJINU

29. studenog 1989. godine započela je duhovna obnova u čast Bezgrešnog Srca Marijina u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske. Ove se godine okupljalo znatno manje svijeta, nego što je to bilo prijašnjih godina. Duhovna je obnova održana u znaku obitelji. Kroz devet dana nastupali su propovjednici gosti. Govorio je fra Mićo Pinjuh, franjevac iz Mostara, dr. Nikola Dogan, profesor iz Đakova, fra Marijan Kovačević iz Subotice, karmelićanin iz Remeta dr. Ante Stantić. Na svetkovinu Bezgrešnog začeca okupilo se puno više svijeta. Svečanu biskupsku sv. Misu služio je Msgr. Ivan Pénzes, biskup. S njim je koncelebrirao katedralni župnik i o. Ante Stantić. Svaki se dan molila krunica, pjevači katedralnog zbora "Albe Vidaković" su marljivo dolazili danomice na sv. Misu, da svojim pjevanjem uveličaju radost najvjernijih Marijinih štovatelja. I O. Mijo Pinjuh, koji inače vodi susrete dječjih pjevačkih zborova pod imenom "Zlatna harfa", a i Dr. Nikola Dogan, koji vodi zbor đakovačkih bogoslova pohvalno su se izrazili o lijepom pjevanju našeg katedralnog zbora.

Gosti, propovjednici su se potrudili da na temu "Kršćanska obitelj pod Marijinim okriljem" kroz koncilske dokumente i liturgijske tekstove o Gospi progovore slušateljstvu. O. Ante Stantić je izrazio svoju radost što je dobio prigodu progovoriti u rodnome

gradu, a budući da je vicepostulator u kauzi sluge Božjega O. Gerarda Tome Stantića, somborskog karmelićanina. O. Ante je aktuelnu tematiku popratio i mislima O. Gerarda. Mnogi su se vjernici poslužili brošuricama, sličicama i prospektima o O. Gerardu. Po već uhodanom običaju, naš je biskup Ivan poslije sv. Mise, okružen svojim svećenicima i vjernim narodom, obavio posvetu župe, grada i biskupije Prečistom Srcu Marijinu. Lijepa i lagana propovijed biskupova uvelike je doprinijela ugodnom blagdan-skom raspoloženju brojnih vjernika.

KISAČ

Kisač, selo nadomak Novog Sada, bilo je u nedjelju 3. prosinca o.g. dionikom lijepog slavlja. Toga dana je subotički biskup Ivan Pénczes, u prisutnosti novosadskog dekana preč.g. Blaška Dekanja, te kulskog dekana preč.g. Pesznyák Béle, upravitelja ove filijale vlč.g. Antuna Kopilovića, te tajnika biskupije Andrije Anišića, blagoslovio novu katoličku bogomolju (kapelu).

Naime, više od trideset godina Katolici (uglavnom Slovaci) u ovom selu (kojih, kako kažu sada ima svega dvadesetak) zajedno su na ista vrata ulazili u istu zgradu s Metodistima, svaki u svoj molitveni prostor. Prošle godine, na inicijativu g. Martina Hovana, superintendanta Metodističke kršćanske zajednice, počelo se razmišljati o proširenju prostora i za jednu i za drugu zajednicu. On je ponudio da će o svom trošku adaptirati jednu zgradu u blizini pravoslavne crkve i dati je na upotrebu Katolicima, a oni će im za uzvrat dati svoj dio zgrade u kojoj su godinama imali svoju kapelu. Ta zamisao je i ostvarena. I tako je došlo do ovog slavlja.

Svečana sv. Misa započela je blagoslovom novouređene kapele. Zatim je novosadski dekan, preč. Blaško Dekanj, pozdravio biskupa i sve prisutne. Među njima g. Martina Hovana, te g. Jana Valenta, pastora Evangeličke Crkve u Kisaču, te g-dičnu Anu Palik, voditeljicu Metodističke zajednice u Kisaču, kao i odsutnog g. Milinski Józsefa, inženjera koji je dao nacrt za uređenje kapele i nadzirao radove.

Služba riječi u Misi bila je ekumenska. Prvo čitanje pričitao je katolik na slovačkom jeziku. Drugo čitanje pričitao je sam g. Martin Hovan na hrvatskom jeziku. Nakon što je pročitao odlomak iz 1. poslanice Korinćanima, on je održao homiliju na temu: "Vi ste hram Duha Svetoga". Naglasio je kako je važno voditi brigu o molitvenom prostoru, ali je važnije brinuti se da u sebi izgrađujemo hram Duha Svetoga. Truditi se da u nama stalno prebiva Duh Božji. Onda neće biti važno tko je tko, jer Bog će nas povezivati. On je pozdravljajući biskupa Ivana zahvalio i njemu, a osobito biskupu Zvekanoviću, sa kojim je tekao sav dogovor i potpisan ugovor o zamjeni naše bogomolje novom, na ovoj plodnoj suradnji.

Evangelje je pročitao upravitelj ove filijalne kapele vlč. g. Antun Kopilović na slovačkom jeziku. Poslije toga je propovijedao biskup Ivan. On je u svojoj propovijedi izrazio radost zbog novog molitvenog prostora koji smo dobili zahvaljujući dobroj volji i jednih i drugih. On je pozdravio i sve prisutne vjernike. A na ovoj Misi katolici su bili u manjini. Nova kapela bila je premalena da primi sve vjernike slovačke evangeličke Crkve, kao i braću i sestre iz Metodističke kršćanske zajednice koji su željeli pri-

sustvovati ovom slavlju. Biskup je svima zahvalio što su došli da se zajedno mole i slave Gospodina.

Poslije sv. Mise svi su prisutni počašćeni kolačima i čajem, a biskup se sa predstavnicima bratskih kršćanskih zajednica zadržao u srdačnom razgovoru u kojem je bilo riječi o suživotu sedam vjerskih zajednica u ovom selu sa oko 7000 stanovnika.

POČETAK ŠKOLSKE I VJERONAUČNE GODINE U SUBOTIČKOJ KATEDRALI

Dodi, Duše presveti!

U nedjelju, 1. listopada 1989. godine u 9 sati bila je u subotičkoj katedrali sveta misa za početak vjeronaučne i školske godine. Naš župnik, vlč. Stjepan Beretić biranim riječima je pozdravio sve vjeroučenike i njihove roditelje. S posebnom radošću je pozdravio vjeroučenike prvake. Njihova su imena bila ispisana na velikom panou ukrašenom MAK-ovim cvjetićima. Dvanaest makića i osam razlika predstavljal su dvanaestoro đaka prvaka župe svete Terezije. Nakon župnikovog pozdrava oduševljeno smo, kao iz jednog grla zapjevali "Dodi, Duše presveti!" Pjesmom smo molili Gospodina, da nam po Duhu Svetom udijeli darove mudrosti i razboritosti. Nastavljena je sv. Misa. Dok su vjeroučenici bili zauzeti pjevanjem i psalmima, roditelji su se angažirali čitajući prvo i drugo čitanje svete Mise. Zazive molitve vjernika čitao je po jedan vjeroučenik iz svake vjeronaučne skupine.

Učiti - slušati - pomoći - moliti - razveseliti!

Oko velikog crvenog maka na panou stajale su gornje odluke za narednu školsku i vjeronaučnu godinu. To je gospodin župnik istakao i u propovijedi: jedno drugom pomagati, jedno drugo saslušati i poslušati, uzajamno donositi radost, jedno za drugo moliti, a nije zaboravi naglasiti da moramo i učiti. U prikaznoj procesiji učestvovali su predstavnici svih vjeroučenika: od predškolske djece do srednjoškolaca. Svatko sudjeluje primjereno svome uzrastu. Maleni prinose najdraže igračke, pred oltarom je i školska torba jednoga prvaka, prvoispovjednici su prinijeli štolu, prvopričesnici kalež i hostije u zdjelici, prinesoše djeca i vino i vodu, Bibliju, katekizam iz svakog razreda i pjesmaricu.

Župnik blagoslovio školske torbe

Na svetu Misu "početnicu" svi su vjeroučenici donijeli školske torbe ili bar po koju knjigu iz predmeta koji im najteže idu. Netko zemljopis, netko fiziku. Našla se tamo i kemija i matematika. Najteže je bilo prvacima i najmlađim đacima. Oni su donijeli svoje školske torbe. Župnik je sve blagoslovio i dake i njihovu školsku opremu. A zatim je pozvao roditelje svih vjeroučenika na roditeljski sastanak u vjeronaučnu dvoranu.

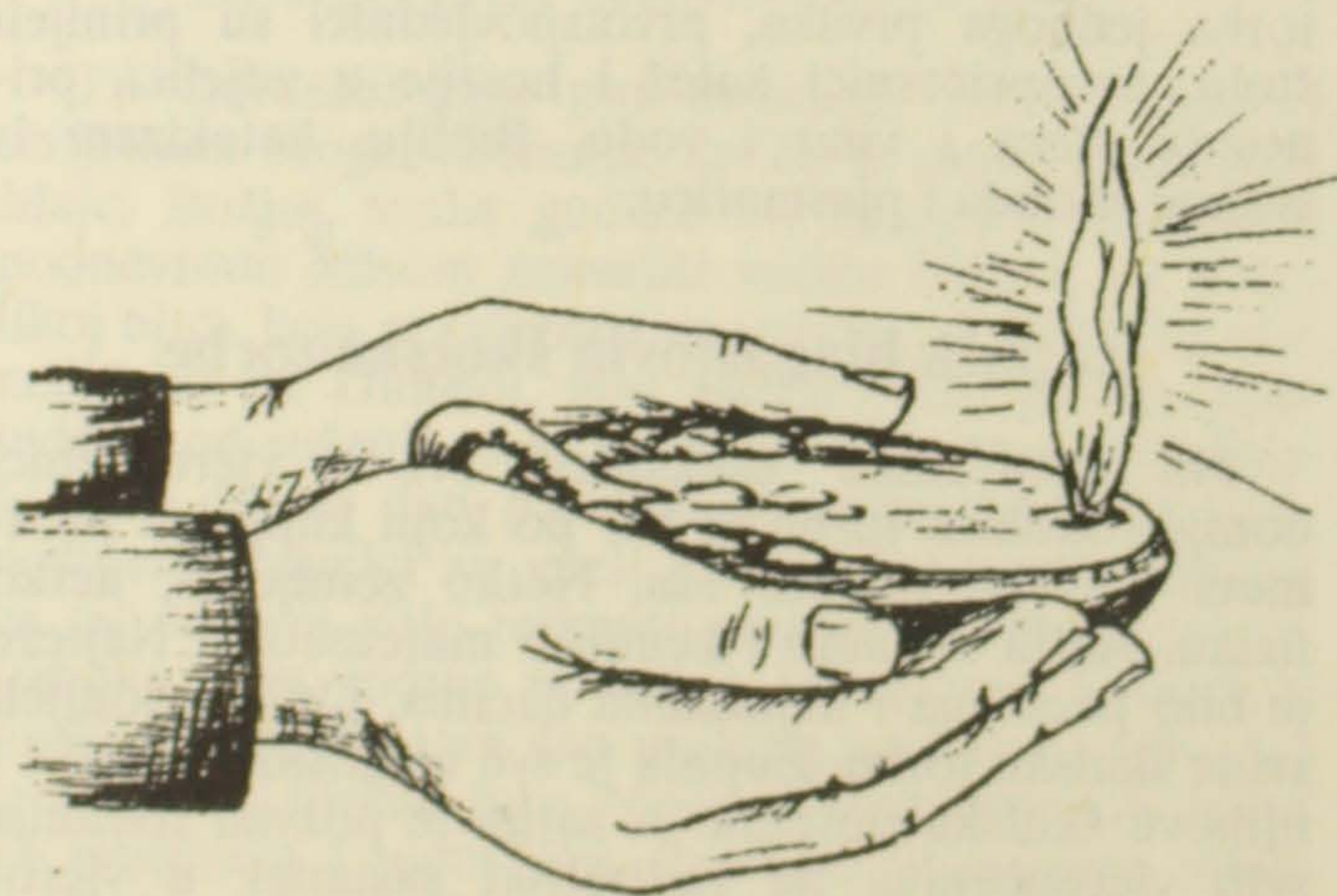
Radosni, veseli i razdragani razišli smo se svojim kućama uvjereni da će nam Isus uvijek biti na pomoći

Marina

U SPOMEN JOKI – JOSIPU KAZIMIRU MARCIKIĆU

U noći između 18. i 19. studenog vraćajući se iz Šentjerneja, gdje je služio večernju Misu, prema kartuzijanskom samostanu, gdje je provodio svoje posljednje dane, stradao je u prometnoj nesreći Josip Kazimir Marcikić, svećenik. Udes je izveo neki neodgovorni mladić, koji je žrtvu udesa ostavio u lokvi krvi, pa su ga našli kraj ceste, sasvim blizu samostana, tek u nedjelju ujutro. Tako je eto završio svoje zemsko putovanje vječiti Isusov tragalac. Josip Kazimir Marcikić, rođen je u Subotici, 21. listopada 1928. godine. Dugo je tražio svoje mjesto u Crkvi. Najdulje vremena proveo je u jedinoj slavenskoj kartuziji u Pleterju, gdje je završio i svoje teološke studije, 23. srpnja 1967. godine zaređen je u Beogradu za svećenika beogradske nadbiskupije. Dugi niz godina bio je kućni kapelan sestara sv. Križa u Vrnjačkoj banji, gdje je bio na uslugu i brojnim katoličkim turistima, koji su dolazili u ove kupke. Osamdesetih godina, za vrijeme nadbiskupa Turka, odlazi u ljubljansku nadbiskupiju, da kao svećenik živi i služi u vanjskoj kapeli, koja služi vanjskim posjetiocima, u Kartuziji Pleterje. Ostavio je mnoštvo portreta i slika, među ostalima napravio je sliku i za naše bunaričko svetište na Bunariću, koja se čuva u župnom uredu u Lovasu. Sprovodne svečanosti i sv. Misu vodio je nadbiskup ljubljanski Alojz Šuštar sa tridesetak svećenika te kartuzijanskim monasima i velikim mnoštvom puka iz okolnih župa. Sve se to dogodilo 22. studenog u staroj gotskoj crkvi pokraj sadanje Kartuzije, koja je bila srce nekadanje srednjovjekovne Kartuzije. Neka tu otpočine to srce, koje je toliko tragalo za Istinom i Ljubavlju!

LIK

UMRO PRIM. DR. VINKO PERČIĆ

Dne 24. studenog 1989. godine u subotičkoj bolnici umro je Prim. Dr. Vinko Perčić. Umro je pri punoj svijesti. Bio je svijestan svoga umiranja. Isповijedio se, primio sv. Pomast, pričestio se. U ponedjeljak, 27. studenog u 14.30 u kapeli Peić Bajskog groblja u Subotici započela je sv. Misa zadušnica i sprovodni obredi. Sv. Misu je predvodio Msgr. Ivan Péntzes, subotički biskup. Uz biskupa su misili i tajnik subotičke biskupije g. Andrija Anišić i prefekt sjemeništa g. Franjo Ivanović. Svetu Misu i sprovodne obrede pratio je i umirovljeni subotički biskup Msgr. Matiša Zvekanović, više svećenika, predstavnici subotičkog franjevačkog samostana i nekoliko časnihi sestara. Osim pokojnikove sestre Marice bilo je na sprovodu puno prijatelja, poznanika i poštovalaca tog uglednog subotičkog liječnika. Na sprovodu se okupio i lijepi broj subotičkih liječnika kao i prijatelja lijepih umjetnosti. Nakon sv. Mise, katedralni župnik je održao prigodnu homiliju pred kapelom. Nad otvorenim grobom govorio je akademik prof. Dr. Vinko Zlamalik iz Zagreba. On je izrazio zahvalnost grada Zagreba, koji je donacijom vrijednih slika pokojnoga liječnika postao bogatiji. Predsjednik SO Subotica, József Kasza izrazio je zahvalnost grada Subotice zato što je pokojnik svome rodnome gradu poklonio galeriju domaćih slikara. Svoj govor održao je na srpskom i mađarskom jeziku. Nad grobom je progovorio i Dr. Tibor Hegedűs ispred subotičkog Medicinskog centra, koji je osim biografskih podataka iznio također velike zasluge Dr. Perčića za unapređenje zdravstva u gradu Subotici.

Prim. Dr. Vinko Perčić se rodio na Hrvatskom Majuru kraj Subotice 20. veljače 1911. Roditelji njegovi, Nesto i Katica Đukić su bili dobro stojeći seljaci. Nakon u Subotici završene osnovne škole i gimnazije, 1931. godine se upisao na medicinski fakultet u Grazu, gdje je nakon dva semestra provedena u Parizu i doktorirao. U Segedinu je 1944. godine postigao zvanje liječnika specijaliste za unutrašnje bolesti. Nakon službovanja na unutrašnjem odjelu proveo je nekoliko godina na specijalizaciji u Londonu, bio je honorarni liječnik Ambasade SFRJ istom gradu. Dva mjeseca je radio na sveučilištu Columbia u New Yorku. Od 1959. godine opet je bio načelnik unutrašnjeg odjela bolnice u Subotici. Nikada se nije prestao baviti znanstvenim radom, pa je održao i brojna predavanja u zemlji i inozemstvu. Bio je i neumorni suradnik stručnih časopisa u svijetu. U Subotici je organizirao "Internističke dane", koji su okupljali najuglednije svjetske stručnjake za liječenje unutrašnjih oboljenja, čime je uvelike doprinio ugledu grada Subotice u zemlji i u inozemstvu. Tako je na Desetim internističkim danima bilo 600 predavača iz 18 zemalja s preko 300 tema, kako je 24. 4. 1980. godine zabilježio Dr. József Kovács Birkás.

Od svoga dide Vince, još u svome najranijem djetinjstvu, naučio je cijeniti i voljeti sve što je lijepo. Od njega je i naučio voljeti bunjevački folklor i govor, običaje. Svi su govornici istakli da je smrću Dr. Vinka Perčića naša javnost ostala siromašnija za jednog iskrenog humanistu i dobrog čovjeka. Kraj svoga teškog i odgovornog liječničkog zvanja, bio je dobar brat svojoj, sada jednoj, sestri Marici. Bio je svake nedjelje na sv. Misi. Bio je uvijek spreman pomoći svakom bolesniku. Kao umirovljenik često je pohađao svećenički dom, da pomogne starim svećenicima. Posredovao je i pomogao svakome koji mu se obratio u bolesti. Mnogima je produljio dane. Mnoge zaista izliječio. O njegovoj plemenitosti govorit će dugo njegova sestra, grad Subotica, ali zacijelo i grad Zagreb. Sve nas je zadužio kao vrsni liječnik specijalista, ali i kao pasionirani kolekcionar umjetničkih slika, koji je svoj život proživio služeći interesima čovjekova zdravlja, koji je puno svojih sredstava žrtvovao na umjetnine, da u smiraj svoga života sve što je životom i radom stekao, daruje svome narodu. Neka mu je vječni pokoj i mir. Bog neka mu dade veliku nagradu za svaku uslugu koju je učinio čovjeku, gradu i narodu.

NEKROLOG DR. VINKU PERČIĆU

Na današnji dan prije šest mjeseci (27. maja o. g.) bila je u Zagrebu otvorena izložba "Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića", koja je za njega značila - kako mi je rekao - ostvarenje njegovog životnog sna. Oduševljen i razdragan svečanom ali i neobično srdačnom i intimnom atmosferom otvorenja potresen i ganut čestim pljeskom vrlo brojne publike, takodjer mi je priznao: "Ja od danas ponovno živim. Organizatori su, pružajući gostoprimitstvo mojoj kolekciji, ispunili moju dugogodišnju želju, da najdraži plod mojih sabiračkih preokupacija tokom više od pola stoljeća prikažu našoj stručnoj i široj javnosti. Moja radost i zadovoljstvo biti će potpuni, ako posjetioци ove likovne manifestacije, razgledajući pojedine umjetnine, budu doživljavali njihovu ljepotu i draž sa zadovoljstvom i užitkom kao što sam ih ja doživljavao nabavljajući ih za moju kolekciju". Suočeni smo danas, nažalost, sa bolnom i tragičnom činjenicom da se znanstvenici opraštamo s plemenitim, duboko poštovanim i dragim donatorom, ličnošću univerzalnih vrijednosti, neobično cijenjenim i uglednim stručnjakom, najvrsnijim gastroenterologom i humanistom. Kao pasionirani sabirač umjetnina, a ta mu je strast bila "najvažnija sporedna preokupacija u životu", dr. Vinko Perčić je stvorio bogato strukturiranu zbirku umjetnina domaćih i stranih majstora, na kojoj bi mu mogle pozavidjeti mnoge naše i inozemne muzejsko-galerijske ustanove. Najvrijednije od tih umjetnina za trajno su dokumentirane u reprezentativnom i bogatom ilustriranom katalogu zagrebačke izložbe.

Zaljubljen u svoj zavičaj, u rodni grad Suboticu, njihovu prošlost, sadašnjost i priželjkivanu budućnost, on je, poput biskupa Strossmayera, svim svojim bićem želio da njegova privatna kolekcija preraste u javnu, općenarodnu instituciju. Dugo se borio da ostvari svoj nesebičan, velikodušan i plemenit san "... da narodu svome namakne muzej te mu on bude školom i pobudom, da si još više oplemeni srce i usavrši i onako prirođeni umjetnički uskus" - kako je to, jedno stoljeće ranije, formulirao utemeljitelj Strossmayerove galerije starih majstora u Zagrebu. Suočen s teškom bolešću i spoznajom specijaliste upravo za svoju kliničku dijagnozu, da je vrijeme za ostvarenje vlastitih snova strogo i neotklonivo limitirano, među ostalima obratio se za pomoć i Strossmayerovoj galeriji JAZU, znajući da je nastala donacijom i da se razvila od najznačajnije galerijske ustanove u Jugoslaviji akumuliranjem umjetnina iz više od osamdeset kasnijih darovnica i legata. S punim razumjevanjem i poštovanjem donatorovu su želju najodgovornije ličnosti Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti, Skupštine grada Zagreba i Muzejsko-galerijskog centra, te su u dramatičnoj situaciji primjerenom vremenu dr. Vinku Perčiću i sustavno selekcionirani dio njegove dragocjene kolekcije predstavljeni jugoslovenskoj javnosti. S posebnim zadovoljstvom i priznanjem primljena je u Zagrebačkim kulturnim krugovima obavijest, da je neposredno zatim i rukovodstvo grada Subotice, žarišta sa značajnom i dugom kulturnom i umjetničkom tradicijom, donijelo odluku da se utemelji i realizira "Spomen-muzej dr. Vinka Perčića" u tom gradu, koji će prezentirati virjedne umjetničke slike i predmete primjenjenih umjetnosti subotičkih likovnih stvaralaca u prostorijama donatorove dugogodišnje ordinacije, oplemenjene darovanim stilskim mobilijarom i vrijednim uporabnim predmetima. Upravo stoga, premda duboko potreseni smrću velikog i zaslužnog građanina Subotice dr. Vinka Perčića, u ovom bolnom oproštaju s njim, tješimo se uvjerenjem da je spokojno i mirno sklopio svoje oči: najoptimističnija njegova nadanja i želje u cijelosti su se ostvarili. Umjetnine koje je s ljubavlju skupljao biti će trajno pred očima naših radnih ljudi, ljubitelja umjetnosti i mladih generacija, služeći estetskom odgoju i širenju spoznaja o fenomenima likovnog stvaralaštva. Uz to je, zahvaljujući dr. Vinku Perčiću i njegovom kolekcionarskoj strasti, došlo do tješnjeg zbližavanja i suradnje kulturnih žarišta Subotice i Zagreba, koju ćemo, nadam se, svi dalje njegovati i produbljivati u duhu najplemenitije tekovine našeg društva: uza-jamnog poštovanja, ljubavi, bratstva i jedinstva.

Izraz najiskrenije sućuti sestri pokojnika i zahvalnosti velikom donatoru, upućuju Uprava Jugoslovenske akademije znanosti i umjetnosti s predsjednikom dr. Jakovom Širotkovićem, skupština grada Zagreba s predsjednikom dr. Matom Mikićem i Muzejsko-galerijski centar s direktorom Antom Sorićem, uz obećanje da će svi uvjeti iz "Darovnog ugovora" biti u cijelosti ispunjeni.

Dr. Vinko Zlamalik

DAROVATELJI ZA FOND BISKUPA IVANA ANTUNOVIĆA

(od 28. listopada do 12. prosinca)

Veco Prčić	1.000.000
Stjepan Beretić	2.000.000
Anonymus Historicus	2.000.000
Bodor Rozalija, Novi Sad	75.000
Pavao Ivanković	2.000.000
Kristina Vojnić	500.000
N.N.	100.000
N.N.	1.000.000
Branko Vukman, Sesevete	350.000
Sestre Dominikanke, Subotica	500.000
Sestre Tumbas	1.000.000
Jovana Vuković	500.000
Bela Stantić	900.000
Blaženka Babičković	3.000.000
Blaško Dekanj	1.000.000
Obitelj Pokornik	3.000.000

**HVALA VAM!
GOSPODIN NEKA NAGRADI VAŠU
DAREŽLJIVOST**

"BAČKO KLASJE" – izdaje Bački dekanatski ured, Bačka Palanka.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr LAZAR IVAN KRMPOTIĆ, 21400 Bačka Palanka, Trg bratstva i jedinstva 28. Telefon: (021) 740-468.

Uređuje UREDNIČKO VIJEĆE.

Suradnju i dopise šaljite na adresu odgovornog urednika. ADMINISTRACIJA LISTA: Župni ured Isusova Uskrsnuća, 24000 Subotica, Gajeva 2, Telefon: (024) 21-496.

Narudžbe i uplate slati administraciji. List izlazi četiri puta godišnje. List je oslobođen od poreza za promet na osnovu mišljenja Pokrajinskog sekretarijata za obrazovanje, nauku i kulturu, Novi Sad, br. 413-523/78 od 27. X. 1978.

Tisak: KS AGAPE, 21000 Novi Sad, Cara Dušana 4.

OBRAČUN BAČKOG KLASJA ZA 1989. GODINU

Zbog jako velike inflacije molimo cijenjene pretplatnike i sve naše župnike za slijedeće. Da nam posljednji broj Bačkog klasja isplatite najkasnije u roku od mjesec dana po prijemu lista. Sve ovogodišnje brojeve, koje dosada niste isplatili obračunavat ćemo po cijeni posljednjega broja. Mislim da ovo nije nepravedno. Jer 2000 dinara, koliko je koštao prvi ovogodišnji broj, sada nema nikakvu vrijednost, zar ne?! Hvala Vam na razumijevanju. Očekujemo Vašu uplatu što prije.

SUBOTIČKA DANICA stoji 150.000 dinara. Skupo - reći ćete. A ja vam odgovaram da je cijena samo tiska ovogodišnje Danice 2,20 DEM u dinarskoj vrijednosti na dan isplate. Ni troškove tiska time ne možemo isplatiti, a gdje je rad i benzin?! Zato Vas molimo da novac za prodane Danice pošaljete u roku od 15 dana nakon prijema kalendara. Hvala Vam i za to.

Blagajnik

**NOVO NOVO NOVO
NOVO NOVO NOVO NOVO
NOVO NOVO NOVO**

U prodaji je naš novi kalendar SUBOTIČKA DANICA. Preporučamo je svima. Ne obazirite se na cijenu. Ovo je NAŠ kalendar. Možda su drugi jeftiniji, ali zar NAŠE cijenimo samo onda kad nije skupo. A naša SUBOTIČKA DANICA nije skupa, pogotovo kad njezinu cijenu usporedimo sa svim drugim što kupujemo. A izlazi samo jednom godišnje.

I ovogodišnja SUBOTIČKA DANICA bogata je sadržajem. Ima za svakog ponešto. No isplati se pročitati je cijelu.

Svaki koji kupi i pročita SUBOTIČKU DANICU pokazat će da cijeni sve one koji se trude ponuditi bogatstvo svoga duha drugima, stavljajući na papir svoje znanje, svoje osjećaje, svoju domišljatost. Još više će to biti znak zahvalnosti onima koji se danonoćno trude svojim radom da bi izlazili i BAČKO KLASJE I SUBOTIČKA DANICA. Posla je puno, a radnika malo. Zato hvala svima onima koji vole NAŠE Bačko klasje i NAŠU Subotičku Danicu.